

371.0263
26+24
7.3

ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความเชื่อมั่นตนเอง
ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
ที่เรียนร่วมในโรงเรียนปกติ

ปริญญาโท

ของ

สุนาลี ใจดี

13 ต.ค. 2538

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาพิเศษ

มกราคม 2538

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

195002

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญาโทฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการศึกษาพิเศษ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน

(รศ.ศรียา นิยมธรรม)

.....กรรมการ

(ผศ.จิราภรณ์ บุญส่ง)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน

(รศ.ศรียา นิยมธรรม)

.....กรรมการ

(ผศ.จิราภรณ์ บุญส่ง)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ดร.พัชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญาโทฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาพิเศษ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ 25 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2538

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยด้วยดี โดยได้รับความกรุณาและช่วยเหลือจาก
รศ.ศรียา นิยมธรรม ผศ.จิราภรณ์ บุญส่ง และ ดร.พัชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์ ที่ได้สละเวลา
ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ตลอดจนการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณ ศ.ดร.พงษ์พรหม เกิดพิทักษ์ รศ.ดร.ผดุง อารยะวิญญู
ผศ.ประจิตต์ อภิไธยต์นุรักษ์ ที่ให้คำแนะนำและตรวจเครื่องมือสำหรับการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ คณาจารย์ และนักเรียนโรงเรียน
วัดเวตวันธรรมาวาส กรุงเทพมหานคร ที่กรุณาให้ความสะดวกและให้ความร่วมมือ
ในการทดลองอย่างดียิ่ง

ขอขอบพระคุณ อาจารย์วนิดา ประชุมชน อาจารย์มยุรี ถนอมสุข
อาจารย์รัตนพร สงวนประสาทร และเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ทุก ๆ คนที่ได้กรุณาช่วยเหลือ
ในการศึกษาค้นคว้า

ท้ายที่สุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และลูกสาวที่ให้ความห่วงใยและเป็นกำลังใจ
ให้อ่อนบ่ม ในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ จนสำเร็จด้วยดี

สุมาลี ใจดี

1	บทนำ.....	1
	คำนำ.....	1
	ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า.....	2
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	3
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา.....	6
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ.....	11
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง.....	21
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	26
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	27
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	27
	เครื่องมือที่ใช้ดำเนินการทดลอง.....	27
	การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล.....	33
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	35
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	35
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	35

5	สรุปผลอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	39
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	39
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	39
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	40
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	41
	อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า.....	42
	ข้อเสนอแนะ.....	44
	บรรณานุกรม.....	46
	ภาคผนวก.....	54
	ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	138

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

- 1 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความเชื่อมั่นในตนเองระหว่าง
กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยการให้บทบาทสมมติ และกลุ่มที่ได้รับการสอน
แบบปกติ.....36
- 2 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียน
ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ก่อนและหลังการสอนโดยให้บทบาทสมมติ.....37
- 3 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียน
ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ก่อนและหลังการสอนแบบปกติ.....38

บทที่ 1

บทนำ

บทนำ

ในการพัฒนาความเป็นอยู่ของสังคมนั้นจำเป็นต้องพัฒนาคนตั้งแต่ยังอยู่ในวัยเยาว์ โดยโรงเรียนหรือสถาบันต่าง ๆ ในสังคมจะต้องร่วมมือกันในการพัฒนาคนให้เจริญทุก ๆ ด้าน การพัฒนาคนให้มีบุคลิกภาพที่ดี และมีความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นประชากรที่มีคุณภาพของสังคม

การจัดการศึกษาในโรงเรียนปัจจุบันต้องคำนึงถึงเด็กทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นเด็กปกติ เด็กพิการทางด้านร่างกาย เด็กบกพร่องทางการได้ยิน เด็กบกพร่องทางการเห็น เด็กบกพร่องทางสติปัญญาและ เด็กอัจฉริยะ สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาก็คือ เรียนช้า และขาดความเชื่อมั่นในตนเอง (ผดุง อารยะวิญญู. 2533 : 25)

ในปัจจุบันได้มีการนำเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับพอเรียนได้มาเรียนร่วมกับเด็กปกติ ซึ่งสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการทดลองเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2500 ในโรงเรียนประถมศึกษา 7 แห่งในกรุงเทพมหานคร และจัดการศึกษาได้ขยายโอกาสออกไปในส่วนภูมิภาค เพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาได้เรียนในโรงเรียนใกล้บ้าน ไม่ต้องเดินทาง เป็นการลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง เด็กสามารถอยู่ในครอบครัวกับ บิดา มารดา และญาติพี่น้องได้ตามปกติ เป็นการลดภาระของรัฐบาล สังคมทั่วไปก็ยอมรับว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สามารถช่วยสังคมได้ (โครงการพัฒนศึกษาอาชีวศึกษานิสิตศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย. 2529 : 2 - 3) เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่เรียนร่วมในโรงเรียนปกติ ระดับประถมศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในปี 2535 มีจำนวนทั้งสิ้น 729 คน

อย่างไรก็ดีเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามักขาดความเชื่อมั่นในตนเองจึงเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ และการพัฒนาบุคลิกภาพ กล่าวคือ ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นสิ่งที่สามารถปลูกฝังให้เกิดขึ้นได้ (วินัย ธรรมศิลป์. 2527 : 27) ผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีความรับผิดชอบใน

หน้าที่ของตน สามารถทำงานได้ประสบผลสำเร็จยอมรับสถานการณ์ใหม่ ๆ ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี และสามารถเข้าใจตนเอง เกี่ยวกับคุณค่าของตนเองว่า มีความสามารถ มีความสำคัญ และมีความสำเร็จ (พรวรราย ทรัพย์ะประภา. 2526 : 12) บุคคลที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเองจะรู้สึกว่าตนเองมีปมด้อย ขลาดกลัวไม่กล้าแสดงออกไม่จะเป็นการกระทำหรือความคิดเห็นก็ตาม เด็กที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง จะพึ่งพิงผู้อื่นอยู่เสมอและผลที่ตามคือความขลาดกลัวที่จะเผชิญต่ออุปสรรคหรืองานที่ยากลำบาก (ละม้ายมาศ ศรทัตต์ และคนอื่น ๆ. 2524 : 98)นอกจากนี้ผู้ที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเองอาจจะทำให้เกิดปัญหาในการปรับตัวได้ (เดโช สวานนท์. 2516 : 350) ดังนั้นจึงควรรักษาความช่วยเหลือเหลือบุคคลที่ประสบปัญหาดังกล่าวและจำเป็นต้องปลูกฝังความเชื่อมั่นในตนเองให้เกิดขึ้นกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เพราะต่อไปในอนาคตเด็กจะต้องไปเผชิญกับสังคมภายนอกต้องเจอปัญหา อุปสรรคหลาย ๆ อย่างในการดำเนินชีวิต

การสร้างความเชื่อมั่นในตนเองนั้นกระทำได้หลายวิธี เช่น การสอนแบบกิจกรรมกลุ่ม การสอนแบบทดลอง การสอนโดยการเข้าบทบาทสมมติ เป็นต้น ในที่นี้จะกล่าวถึงการเข้าบทบาทสมมติเพื่อช่วยพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง ให้กับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่เรียนร่วมในโรงเรียนปกติ เพื่อเสริมสร้างบุคลิกที่ดี ซึ่งจะเป็นรากฐานที่จะทำให้เด็กสามารถพัฒนาตนเองไม่เป็นการเกะกะสังคมและอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลของการเข้าบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับพอเรียนได้ คือ มี ไอ คิว 50 - 70 เพราะเด็กเหล่านี้มีความสามารถใกล้เคียงกับเด็กปกติ แต่ต้องการความช่วยเหลือในด้านการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม และสามารถจัดการศึกษาของการเรียนร่วมได้ ทั้งมีความสามารถช่วยเหลือตนเองได้มากที่สุด (วารี กิระจิตร. 2534 : 15)

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ได้รับการสอนโดยเข้าบทบาทสมมติกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ได้รับการสอนแบบปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ก่อน และหลังการสอนโดยเข้าบทบาทสมมติ

3. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ก่อน และหลังการสอนแบบปกติ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับ ครู อาจารย์ นักแนะแนว และบุคลากรที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ที่จะได้นำเทคนิคบทบาทสมมติ มาช่วยในการเสริมสร้างบุคลิกภาพในด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถช่วยให้เด็กดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขไม่เป็นภาระแก่สังคม

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรที่เป็นนักเรียน ชาย - หญิง ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่เรียนร่วมในชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

2. กลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เป็นนักเรียนชายหญิงที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่เรียนร่วมในชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเวตวันธรรมาวาส กรุงเทพมหานคร เป็นกลุ่มทดลอง 9 คน กลุ่มควบคุม 9 คน ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2537

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีการสอน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 วิธี
 - 1.1 การสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ
 - 1.2 การสอนแบบปกติ
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความเชื่อมั่นในตนเอง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. บทบาทสมมติ หมายถึง วิธีการสอนที่เป็นกิจกรรมการแสดงของนักเรียนที่ผู้วิจัยกำหนดบทบาท และสถานการณ์ขึ้นมาให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามความคิดเห็น ว่าควรจะเป็นโดยไม่มี การฝึกซ้อมมาก่อนและถือเอาการแสดงออกทั้งความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปรายเพื่อการเรียนรู้ขั้นตอนการใช้บทบาทสมมติซึ่งผู้วิจัยใช้สอนกลุ่มทดลอง มีดังนี้ ขั้นเตรียมการ ขั้นทดลองและอภิปรายผลการแสดง ขั้นแสดงเพิ่มเติม ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และสรุป

2. ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกด้วยการกระทำ และคำพูดที่เหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในและนอกห้องเรียน ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบความเชื่อมั่นในตนเอง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะต่าง ๆ 5 ลักษณะ ดังนี้

2.1 การกล้าแสดงออก ได้แก่ การกล้าแสดงความสามารถของตนเอง การกล้าแสดงความคิดเห็น การกล้าซักถามข้อสงสัย การกล้าคัดค้านเมื่อถึงคราวจำเป็น

2.2 การพึ่งตนเอง ได้แก่ การแก้ปัญหาด้วยความสามารถของตนเองการทำงานให้ประสบความสำเร็จ การมีความพยายาม

2.3 การเป็นตัวของตัวเอง ได้แก่ การมีเหตุผลไม่คล้อยตามผู้อื่นโดยปราศจากการไตร่ตรอง การตัดสินใจด้วยตัวเอง

2.4 การมีความรับผิดชอบ ได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบได้ครบถ้วน การกล้ารับผิดชอบเมื่อกระทำผิด

2.5 การมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การมีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การรู้จักช่วยเหลือและร่วมมือกับหมู่คณะ การยอมรับสถานการณ์ใหม่ ๆ

3. การสอนแบบปกติ หมายถึง วิธีการสอน โดยการสอนบรรยายตลอดจนซักถามและได้ตอบตามแผนการสอนของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งผู้วิจัยใช้สอนในกลุ่มควบคุมเพื่อให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เรื่องความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งมีเนื้อหาเช่นเดียวกับกลุ่มทดลอง

4. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา หมายถึง นักเรียน ชายและหญิงที่มีสติปัญญาโดยส่วนรวมอยู่ในระดับต่ำกว่าปกติ มีความสามารถใกล้เคียงกัน โดยการวัดจากแบบทดสอบเชาว์ปัญญาที่มีระดับ ไอ คิว 50 - 70 ที่เรียนร่วมอยู่ในชั้นพิเศษ ในโรงเรียนปกติชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/พิเศษของโรงเรียนวัดเวตวันธรรมมาวาส สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องโดยจัดเรียงลำดับ
ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
 - 1.1 ความหมายของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
 - 1.2 การแบ่งประเภทของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
 - 1.3 สาเหตุที่ทำให้เกิดความบกพร่องทางสติปัญญา
 - 1.4 ลักษณะทางจิตวิทยาของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
 - 1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ
 - 2.1 ความหมายของบทบาทสมมติ
 - 2.2 จุดมุ่งหมายและประโยชน์ของการใช้บทบาทสมมติ
 - 2.3 ขั้นตอนในการแสดงบทบาทสมมติ
 - 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 3.1 ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 3.2 ลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 3.3 การสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

1. ความหมายของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา (ทางการศึกษา) หมายถึง เด็กที่มีปัญหาในการเรียนที่มีผลมาจากระดับเชาวน์ปัญญาอาจจัดอยู่ในเกณฑ์สติปัญญาอ่อนได้ เพราะระดับสมองเติบโตไม่ได้เท่าระดับอายุ หากได้รับการตรวจสอบระดับสติปัญญา จะพบว่า มีระดับสติปัญญาหรือเชาวน์ปัญญาอยู่ในระดับ 70 - 90 เด็กพวกนี้จัดเป็นเด็กเรียนช้า อีกประเภทหนึ่งเป็นเด็กที่มีความสามารถทางสติปัญญาหรือเชาวน์ปัญญาต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ย มีปัญหาในการปรับตัวพฤติกรรมอย่างเห็นได้ชัด และความบกพร่องนี้มักเกิดขึ้นในช่วงใดช่วงหนึ่งของการพัฒนาการเด็ก

เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา (ทางการแพทย์) หมายถึง เด็กที่มีความสามารถในการเรียนล่าช้ากว่าเด็กปกติ มีระดับเชาวน์ปัญญา 70 - 90 มีความล่าช้าทางด้านพัฒนาการทางสติปัญญา หรืออาจมีลักษณะความบกพร่องอื่น ๆ ร่วมด้วย และอีกประเภทหนึ่งที่มีความรุนแรง มีการพัฒนาการล่าช้ามากหรือหยุดชะงัก (โครงการพัฒนศึกษาอาชีวศึกษาศูนย์พัฒนศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย. 2529 : 5 - 6)

2. การแบ่งประเภทของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาแยกประเภทตามความสามารถทางสติปัญญาหรือเชาวน์ปัญญาได้ 4 ประเภทด้วยกัน ตาม I.C.D.- 9 ขององค์การอนามัยโลก 2520 คือ

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับรุนแรงมาก (ระดับสติปัญญาดต่ำกว่า 20)
2. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับรุนแรง (ระดับสติปัญญา 20-34)
3. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญานานกลาง พอฝึกอบรมได้ (Trainable Mentally Retarded) ระดับสติปัญญา 35 - 49
4. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาน้อย พอเรียนได้ (Educable Mentally Retarded) ระดับสติปัญญา 50 - 70

สำหรับ ผดุง อารยะวิญญู (2533 : 22 -23) ได้แบ่งประเภทของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ออกเป็น 5 ประเภท ตามระดับสติปัญญาดังนี้คือ

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับรุนแรงมาก (Profoundly Retarded) ระดับสติปัญญา 0 - 20 ช่วยตัวเองไม่ได้ มีภาษาน้อยมาก มีปัญหาในการเคลื่อนไหว
2. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับรุนแรง (Severely Retarded) ระดับสติปัญญา 21 - 35 ช่วยตัวเองได้บ้างแต่ยังต้องการความช่วยเหลือ มีภาษาน้อย และยังมีปัญหาในการเคลื่อนไหว
3. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่พอฝึกได้ (Trainable Retarded) ระดับสติปัญญา 36 - 51 ช่วยตัวเองได้ สอนให้พูดได้ แต่มีภาษาจำกัด มีการเคลื่อนไหวที่คล่องกว่า 2 พวกแรก
4. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่พอเรียนได้ (Educable Retarded) ระดับสติปัญญา 52 - 67 สามารถพูดและสื่อความหมายได้ เคลื่อนไหวได้คล่อง ช่วยตนเองได้ เรียนในระดับประถมศึกษาได้ และเรียนวิชาชีพง่าย ๆ ได้
5. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีระดับสติปัญญาค่อนข้างสูง (ค่อนข้างสูงในที่นี้หมายถึงสูงสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา) ระดับสติปัญญา 68 - 85 ช่วยตัวเองได้ สอนพูดได้ เรียนหนังสือในระดับประถมศึกษาได้ ปรับตัวและอยู่ในสังคมได้ ประกอบอาชีพง่าย ๆ เลี้ยงตนเองได้

ต่อมาในปี 2534 วาริ ถิระจิต (2534 : 14 - 15) ได้จำแนกเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาตามระดับความสามารถของเขาวินิจฉัย (Intelligence Quotien) ได้ 4 ระดับ คือ

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับรุนแรงมาก มี ไอ คิว 0 - 20 เรียกว่าพวก Feeble Minded หรือ Nursing Care หรือ Profound ช่วยเหลือตนเองไม่ค่อยได้ ถึงได้ก็น้อยมากต้องได้รับการช่วยเหลือเลี้ยงดูจากผู้อื่น เช่น พี่เลี้ยง ครู พ่อแม่ อยู่ตลอดเวลา จะมีลักษณะพูดไม่ได้ เรียนไม่ได้ ฝึกกิจวัตรประจำวันง่าย ๆ ได้เล็กน้อย
2. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับรุนแรง หรือขนาดหนัก เรียกว่า Imbecile หรือ Severe grade มีไอ คิว 21 - 34 เด็กกลุ่มนี้เรียนไม่ได้ แต่พอฝึกได้งานง่าย ๆ เช่น การช่วยเหลือตนเองแต่ต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือแนะนำจากครู ผู้ปกครอง หรือพี่เลี้ยงอยู่ตลอด

เวลา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการช่วยตนเอง เรื่องกิจวัตรประจำวัน การเข้าสังคมและการป้องกันอันตราย

3. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับปานกลาง มีไอ คิว ระหว่าง 35 - 49 คือ พวกที่เรียกว่า Moderate grade (Trainable) เด็กพวกนี้มีความสามารถน้อยกว่าที่สามารถพอฝึกหัดได้ เรียนทักษะง่าย ๆ ได้ เกี่ยวกับการทำงาน การเข้าสังคม และการช่วยเหลือตนเอง

4. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับเพียงเล็กน้อย มีไอ คิว อยู่ระหว่าง 50 - 70 เรียกว่า Mild grade (Education) เด็กกลุ่มนี้มีความสามารถใกล้เคียงกับเด็กปกติ แต่ต้องการช่วยเหลือในด้านการจัดการเรียนการสอน ให้เหมาะสมกับเด็กพวกนี้เพื่อที่จะดำเนินชีวิตในสังคมได้ และสามารถช่วยตนเองได้มากที่สุด

3. สาเหตุที่ทำให้เกิดความบกพร่องทางสติปัญญา

ผดุง อารยะวิญญู (2533 : 22 - 23) ได้กล่าวถึงสาเหตุของความบกพร่องทางสติปัญญาส่วนมากที่พบเป็นสาเหตุทางการแพทย์จะแยกออก ดังนี้

1. สาเหตุก่อนคลอด ในระหว่างตั้งครรภ์มารดาอาจเจ็บป่วยโรคบางอย่าง ทำให้เด็กในครรภ์กลายเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาได้ เช่น โรคหัดเยอรมัน ในรายที่รุนแรง เด็กอาจมีความพิการซ้ำซ้อน (Multiple handicap) ได้ สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การรับประทานยาของมารดา เช่น ยาจากพวกควินิน มารดาลักกลอบทำแท้งอย่างผิดกฎหมาย โดยซื้อยามารับประทานเอง หรือให้หมอดำยาทำแท้ง แต่ไม่สามารถทำลายเด็กได้ฤทธิ์ของยาที่รับประทานเข้าไป อาจทำให้เด็กมีความบกพร่องทางสติปัญญา หรือมีความพิการซ้ำซ้อนได้ มารดาที่ติดยาเสพติด อาจจะทำให้มีผลต่อเด็กทารกในครรภ์ได้เช่นเดียวกัน

2. สาเหตุระหว่างคลอด การคลอดเป็นสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้เกิดความบกพร่องทางสติปัญญาได้ การคลอดที่ผิดปกติ คลอดยาก ตกเลือด หรือได้รับบาดเจ็บระหว่างคลอด ขาดออกซิเจนล้วนเป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดความบกพร่องทางสติปัญญาทั้งสิ้น

3. สาเหตุหลังคลอด ต้นเหตุที่ทำให้เกิดความบกพร่องทางสติปัญญานั้นมีมากมาย การได้รับบาดเจ็บทางสมองก็เป็นสาเหตุหนึ่ง เด็กเล็กที่ตกจากที่สูง และสมองได้รับความกระทบกระเทือนอย่างรุนแรง ได้รับอุบัติเหตุศีรษะได้รับการกระทบกระเทือนอย่างรุนแรง ล้วนเป็นสาเหตุทำให้เกิด

ปัญญาอ่อนทั้งสิ้น นอกจากนี้นักจิตวิทยายังพบว่า ความปรวนแปรทางอารมณ์รุนแรง และเป็นเวลานานติดต่อกัน ก็ทำให้เกิดความบกพร่องทางสติปัญญาได้เช่นกัน

4. ลักษณะทางจิตวิทยาของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

ผดุง อารยะวิญญู (2533 : 24) ได้กล่าวถึงลักษณะทางจิตวิทยาของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่สามารถพอเรียนได้ ซึ่งมีลักษณะดังนี้ คือ

1. มีความบกพร่องทางการรับรู้ และการเคลื่อนไหว ถึงแม้จะมีร่างกายปกติ ไม่มีความบกพร่องทางการฟังและสายตา ปรากฏว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญากลุ่มนี้ ไม่สามารถเข้าใจและเข้าใจดีเท่ากับเด็กปกติ และยิ่งไปกว่านั้น เด็กเหล่านี้ไม่สามารถเคลื่อนไหวได้ดีเท่าที่ควร

2. ไม่มีความอดทน เมื่อมีความผิดหวัง เด็กมักจะแสดงอารมณ์ไม่พอใจออกมาทันที

3. ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เนื่องจากประสบความล้มเหลวซ้ำแล้วซ้ำอีก

4. มีความสนใจสั้น ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากความล้มเหลวในการเรียน จิตใจไม่มั่นคง วนเวียนเรียนหนังสือ ผลของการมีความสนใจสั้นนี้เองทำให้เด็กเรียนได้ไม่ดี

5. มีความสามารถทางภาษาต่ำ ความสามารถทางภาษาเป็นเครื่องวัดระดับสติปัญญาอย่างหนึ่ง เด็กที่มีความสามารถทางภาษาสูง มักจะมีสติปัญญาสูง ดังนั้นการที่เด็กมีความบกพร่องทางสติปัญญา มีความสามารถทางภาษาต่ำจึงเป็นปรากฏการณ์ปกติของเด็กประเภทนี้

6. มีผลการเรียนต่ำ โดยเฉพาะผลการเรียนคณิตศาสตร์ ภาษา ในทักษะการอ่านและการเขียน

7. ไม่ชอบเล่นกับเด็กวัยเดียวกัน เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาชอบเล่นกับเด็กที่มีอายุอ่อนกว่า ไม่ชอบเล่นกับเด็กที่มีวัยเดียวกัน ทั้งนี้เพราะอายุสมอง ใกล้เคียงกับเด็กที่มีอายุอ่อนกว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจึง เข้ากันได้ดีกับเด็กปกติที่มีอายุอ่อนกว่า จึงไม่ชอบเล่นกับเด็กปกติที่มีอายุเท่ากัน

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

งานวิจัยของ จรรยา สุวรรณทัต (2527 : 13) ซึ่งได้ศึกษาทัศนคติของเด็กพิการ และของครู การศึกษาได้แบ่งจุดประสงค์ออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เพื่อหาทัศนคติของเด็ก

ผลการแต่ละประเภทใด สูง ต่ำ ตามลำดับ และจะศึกษาว่าเด็กพิการมีทัศนคติแตกต่างกันเพียงใด

ในตอนที่ 2 จะศึกษาว่าเด็กพิการแต่ละประเภทมีทัศนคติต่อครูผู้สอนในรูปใด และแตกต่างกันเพียงไร

อีกประการจะศึกษาว่า ครูผู้สอนเด็กพิการแต่ละประเภท แสดงที่ทำความเข้าใจเด็กเหล่านี้เป็นไปในรูปใด กลุ่มตัวอย่างสำหรับตอบคำถามการวิจัย ตอนที่ 1 เลือกจากคนพิการ 5 ลักษณะ คือ ตาบอด หูหนวก พิการแขน-ขา บกพร่องทางสติปัญญา (เรียนช้า) และปัญหาสังคม จำนวนทั้งหมด 100 คน ใช้แบบสอบถามรวม และแบบสอบถามแยกตามความพิการแต่ละประเภท สำหรับการตอบคำถามของการวิจัย ตอนที่ 2 ใช้กลุ่มตัวอย่างตามประเภทในตอน ที่ 1 จำนวน 144 คน และครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 59 คน ใช้แบบสอบถามตามลักษณะความพิการ 4 ประเภท โดยเว้นเด็กเรียนช้า ผลการวิจัยพบว่า เด็กพิการแต่ละประเภทมีความต้องการในด้านต่าง ๆ ไม่แตกต่างไปจากเด็กปกติ จะเป็นผู้ที่ไวต่อความรู้สึกนึกคิด และทำให้อีกผู้อื่นที่มีต่อตน เด็กพิการเหล่านี้ยอมรับความพิการของตนเอง ส่วนในด้านความรู้สึกระหว่างเด็กพิการและครูทุกกลุ่มจะมีความรู้สึกที่ดีต่อกัน และยังมีครูจำนวนหนึ่งซึ่งก็เป็นเพียงจำนวนน้อย ที่แสดงความรู้สึกนึกคิดต่อการสอนเด็กเหล่านี้ยังไม่พอใจ

อีแวนส์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ม.ป.ป. : 15; อ้างอิงมาจาก Evans. 1981) ได้ศึกษาทัศนคติของผู้ปกครองที่มีต่อโครงการเรียนร่วมระหว่างเด็กพิเศษกับเด็กปกติในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา และพบว่าผู้ปกครองเด็กมีความเห็นว่า โครงการเรียนร่วมเป็นโครงการที่อำนวยความสะดวกทางการศึกษาให้แก่เด็ก ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีทัศนคติในทางบวกต่อเด็กพิเศษ ตัวแปรที่สำคัญที่ทำให้ทัศนคติของผู้ปกครองของเด็กแตกต่างกัน ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง อายุของเด็กพิเศษ เพศของเด็กพิเศษ และความรู้ของผู้ปกครองเกี่ยวกับเด็กพิเศษ

แร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ม.ป.ป. : 14; อ้างอิงมาจาก Rae. 1983) ได้ศึกษาทัศนคติ ของเด็กปกติที่มีต่อเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในมลรัฐนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาพบว่าเด็กปกติมีทัศนคติทางบวกต่อเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และมีความประสงค์ที่จะมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ยิ่งไปกว่านั้นการศึกษายังพบอีกว่าหากเด็กปกติมีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับความเป็นไปของ

เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาแล้วข้อมูลที่ได้จากกติได้รับจะมีส่วนช่วยให้เด็กปกติมีทัศนคติในทางบวกต่อเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญายิ่งขึ้น

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สรุปได้ว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่สามารถพอเรียนได้ มีระดับสติปัญญา 50 - 70 ที่เรียนร่วมในโรงเรียนปกติ สามารถที่จะจัดการเรียนการสอน ให้มีความเหมาะสมเพื่อที่เด็กจะได้พัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาได้ และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ

1. ความหมายของบทบาทสมมติ

แชฟเทล และแชฟเทล (Shaftel and Shaftel, 1967 : 83 - 84) ให้ความหมายของบทบาทสมมติว่า หมายถึง วิธีการเรียนรู้สภาพชีวิตในสังคมโดยต้องแท้ บทบาทสมมติเป็นแนวทางที่จะช่วยให้บุคคลดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และจะแฝงไว้ซึ่งมวลประสบการณ์และกลวิธีในการแก้ปัญหาหลายด้าน เช่น การอธิบายปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา และให้คำจำกัดความโดยผ่านขั้นตอนต่าง ๆ คือ การเลือกบทบาทที่เหมาะสม การแสดงบทบาท ปฏิกริยาตอบสนองของผู้ที่มีต่อบทบาทที่แสดง และการสรุปนำมาใช้ นอกจากนี้ ลี (Lee, 1974 : 316) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติหมายถึง การเรียนรู้จากการดูบทบาทของผู้แสดงในสถานการณ์ซึ่งต่างจากการแสดงละคร คือ ผู้แสดงบทบาทสมมติจะต้องคิดค้น และแสดงท่าทางโดยไม่มีการเตรียมบทพูดไว้ล่วงหน้า การแสดงบทบาทสมมติ จะกระทำใหม่ได้จนกว่าจะเป็นที่พอใจและยอมรับ สำหรับในประเทศไทย ทิศนา ขัมมณี (2519 : 19) กล่าวว่า บทบาทสมมติเป็นเครื่องมือและวิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้ในการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่เรียน โดยผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติ และบทบาทสมมติขึ้นมาให้นักเรียนแสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็น และถือเอาการแสดงออก ทั้งทางด้านความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออธิบายในการเรียนรู้ การแสดงบทบาทสมมตินับว่าเป็นวิธีการฝึกการแก้ปัญหา เพราะบทบาทสมมติเป็นการแสดงสั้น ๆ ที่ทุกคนพอที่จะทำได้ไม่ยากนัก และเมื่อบุคคลได้แสดงบทบาทสมมติก็จะทำให้บุคคลนั้นรู้สึกว่าคุณเอง

ประสบความสำเร็จ เกิดความมั่นใจ ที่จะแสดงต่อไปทั้งทางด้านวาจา และท่าทาง (วีณา วิสเพ็ญ. 2529 : 3) นอกจากนี้การแสดงบทบาทสมมติยังช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้พัฒนาความรู้เกี่ยวกับตนเอง สามารถปรับตัวได้ รู้จักตัดสินใจ (วิมลรัตน์ รัชสิทธิ์. 2522 : 18 - 20) ในต่างประเทศ ได้มีการกล่าวถึงการสอน โดยการใช้บทบาทสมมติว่า เป็นการสอนที่นิยมใช้กันมากในวงการศึกษาก็คือ เป็นการสอนที่เรียกว่า "การเรียนรู้ด้วยการกระทำ" หรือเน้นการเรียนรู้ที่แสดงออกโดยตรง (Mark. 1980 : 217) และการตัดสินใจวิธีหนึ่งเพราะในสถานการณ์และบทบาทสมมติสร้างขึ้นมากล้ายคลึงกับส่วนที่เป็นจริงนั้นมักจะมีปัญหาข้อขัดแย้งต่าง ๆ ผสมมาด้วย การที่ผู้เรียนเลือกจะแสดงบทบาทต่าง ๆ โดยไม่ต้องฝึกหรือเตรียมตัวมา ก่อนนั้น ผู้แสดงจะต้องแสดงไปตามธรรมชาติ โดยไม่รู้ว่าผู้แสดงคนอื่นจะมีปฏิกิริยาตอบโต้อย่างไร นับว่าเป็นการช่วยฝึกให้ผู้แสดงได้เรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมและหาทางแก้ปัญหาตัดสินใจอย่างธรรมชาติ และ คมเพชร ฉัตรสุณกุล (2521:82-83) กล่าวถึงบทบาทสมมติว่าเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะ และความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ในขอบเขตความสัมพันธ์ของบุคคล โดยการแสดงออกมาในสถานการณ์ ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับปัญหาของชีวิตจริง และเป็นกระบวนการสื่อสาร ในสถานการณ์ที่คล้ายกับความเป็นจริง สำหรับ ผกา สัตยธรรม (2524 : 49) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติ เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียน แสดงออกได้หลายทาง ทั้งคำพูดและการแสดง ท่าทางต่าง ๆ เช่น นักเรียนได้แสดงบทบาทสมมติเป็นคุณพ่อ คุณแม่ ครู อาจารย์ เพื่อน หรือบุคคลอื่น ๆ ในสังคม นอกจากนี้ ชูศรี สนิทประชากร (2525 : 14) กล่าวว่า บทบาทสมมติเป็นวิธีการอย่างหนึ่งเพื่อให้ผู้เรียนได้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ในเรื่องที่เรียน โดยผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติ และบทบาทสมมติขึ้นมาให้นักเรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็น และถือเอาการแสดงออกทั้งทางความรู้สึก และพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปรายเพื่อการเรียนรู้ การแสดงบทบาทสมมติเป็นการฝึกให้ผู้แสดงได้ประสบกับประสบการณ์จริงในสภาพของการสมมติขึ้นมา ทั้งนี้เพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้ทดลองและเรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพในสภาวะต่างๆ

จากความหมายของบทบาทสมมติ ที่ได้กล่าวข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า บทบาทสมมติเป็นวิธีสอนอย่างหนึ่งที่ทาให้ผู้เรียนได้แสดงออก ทั้งคำพูดและท่าทาง โดยผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติและบทบาทสมมติให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็นไปตามธรรมชาติ ซึ่งถือเอาการแสดงออกทั้งทางด้านความรู้สึก และพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปรายเพื่อการเรียนรู้

2. จุดมุ่งหมายและประโยชน์ของการใช้บทบาทสมมติ

บทบาทสมมติเป็นสิ่งที่ครูจะนำไปใช้ได้มาก เพราะบทบาทสมมติช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หลายอย่าง ดังที่ วิลล์รันด์ ชัยสิทธิ์ (2522 : 18 - 20) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายและประโยชน์ของการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจว่าพฤติกรรมย่อมมีสาเหตุ ผู้เรียนได้แสดงบทบาทต่าง ๆ ภายในสภาพการณ์ที่ถูกจำกัดด้วยเงื่อนไขบางประการซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงสาเหตุ และแรงผลักดันต่าง ๆ ที่คนจำต้องแสดงพฤติกรรมออกมาเช่นนั้น

2. ช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น การที่ผู้เรียนได้แสดงบทบาทเป็นบุคคลอื่น จะทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ว่าผู้อื่นมีความคิดและความรู้สึกอย่างไร ความเข้าใจนี้จะทำให้ผู้เรียนรู้จักฝึกฝนการเอาใจเขามาใส่ใจเรา

3. ช่วยลดความตึงเครียดของผู้เรียน กล่าวคือ ในบางครั้งผู้เรียนอาจเกิดความตึงเครียดและทำให้แสดงออกมาในรูปพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น กลั่นแกล้งผู้อื่น หรืออาจส่งผลเสียต่อการเรียน การแสดงบทบาทสมมติจะช่วยให้ผู้เรียนได้ระบายความรู้สึกนั้น ๆ ออกมาทำให้ผ่อนคลายความเครียดได้

4. ช่วยส่งเสริมให้มีโอกาสสำรวจคำนิยมของตนเอง และหาหลักยึดเหนี่ยวในการดำรงชีวิตของตน ในขณะที่ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติ ผู้เรียนจะมีการกระทำหรือการตัดสินใจที่แสดงให้เห็นคำนิยมของตน โดยไม่รู้ตัว

5. ช่วยส่งเสริมให้พัฒนาความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองในทางที่ดีขึ้น คือจะมีความมั่นใจมากขึ้น สามารถปรับตัวได้ รู้จักตัดสินใจได้ด้วยตัวเอง มีความเป็นตัวของตัวเอง กล้าแสดงออก กล้าคัดค้านเมื่อถึงคราวจำเป็น เมื่อผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเองได้นับว่าเป็นพื้นฐานของความเจริญทางจิตใจที่จะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างปกติสุขและสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสมในหลาย ๆ บทบาท เพราะคน ๆ หนึ่งมักจะมีหลาย ๆ บทบาทในชีวิตจริง เช่น เป็นพี่ เป็นลูก เป็นหลาน เป็นครู เป็นหัวหน้าชั้น

เป็นต้น ผู้เรียนควรมีโอกาสฝึกฝนบทบาทต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือในการสำรวจและค้นพบพฤติกรรมที่ถูกต้องและเหมาะสม

7. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การปฏิบัติตนในสังคม มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ดังนั้นการเรียนรู้การประพฤติปฏิบัติที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการแสดงบทบาทสมมติจะช่วยการปฏิบัติตนในสังคมได้มาก

8. ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ การแสดงบทบาทสมมติแทบทุกบทบาท จะมีสภาพการณ์ที่มีความขัดแย้งอยู่ ผู้แสดงจะต้องรู้จักแสวงหา ตั้งสมมุติฐาน คาดคะเนและคิดวนหลาย ๆ แง่ ทั้งต้องใช้วิจารณญาณ หวอปรับแก้ปัญหาต่าง ๆ การแสดงบทบาทสมมติจึงเป็นการฝึกฝนอันนี้เป็นอย่างดี

9. ช่วยฝึกให้ผู้เรียนปฏิบัติตามขั้นตอน "รู้สึก คิด กระทำ" โดยปกติแล้ว เมื่อผู้เรียนเผชิญปัญหา ก็จะเกิด "รู้สึก แล้วจะกระทำ" ไปตามความรู้สึกในทันที แล้วจึงจะทวนคำถามกลับมา "คิด" หาวิธีที่ดีกว่า จึงเท่ากับเป็นขั้น เป็นตอน "รู้สึก กระทำ คิด" แต่การแสดงบทบาทสมมติจะช่วยให้ผู้เรียนทำการขั้นตอนที่ดี คือ "รู้สึก คิด กระทำ" แทน

10. ช่วยพัฒนาความสัมพันธ์ในกลุ่มผู้เรียนได้ดีขึ้น ในการทำงานร่วมกันสมาชิกในกลุ่มจะมีปัญหาขัดแย้งกัน ซึ่งจะทำให้เกิดความไม่เข้าใจกัน และแตกแยกกันได้ ถ้าหากความสัมพันธ์ภายในกลุ่มเองล้มเหลว ย่อมจะทำให้ผู้เรียนเป็นกลุ่มไม่ได้ผลดีด้วย การแสดงบทบาทสมมติจะช่วยแก้ไขได้ เพราะเป็นการฝึกผู้เรียนยอมรับผู้อื่น ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลและเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น อันจะเป็นแนวทางนำไปสู่ความเข้าใจและความสามัคคีในที่สุด

11. ช่วยให้ผู้เรียนรู้ถึงความต้องการของผู้เรียน ผู้เรียนส่วนมากจะไม่แสดงความต้องการของตนออกมาอย่างเด่นชัด และเมื่อครูให้แสดงบทบาทสมมติก็จะแสดงความเป็นตัวของตัวเองออกมาโดยไม่รู้ตัว เป็นการเปิดโอกาสให้ครูเข้าใจผู้เรียนได้มากขึ้น และสามารถให้ความช่วยเหลือได้ถูกต้อง

นอกจากนี้ ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2522 : 10 - 13) กล่าวถึงประโยชน์ที่ได้จากบทบาทสมมติว่า เป็นการฝึกนักเรียนในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ช่วยให้นักเรียนรู้ถึงความขัดแย้ง ความเป็นจริงของโลกจากสถานการณ์สมมติที่ครูจัดขึ้น ช่วยให้การสอนของครูมีชีวิตชีวา ทำให้นักเรียน

กระตือรือร้นที่จะอภิปรายปัญหา ช่วยให้นักเรียนฝึกการแสดงออก ยังช่วยส่งเสริมพัฒนาการ ทางด้านร่างกาย เช่น พัฒนาการทางกาย สังคม ภาษาและความริเริ่มสร้างสรรค์ สำหรับ วิณา วิสเพัญ (2529 : 3) กล่าวว่า บทบาทสมมติช่วยให้ผู้แสดงบทบาทมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น บุคคลบางคนอาจจะไม่มีโอกาสได้แสดงออกต่อหน้าผู้อื่นเลย ไม่ว่าจะเป็นการพูด การแสดงละคร โต้ว่าที่ หรือการแสดงในรูปแบบใด บทบาทสมมติเป็นการแสดงสั้น ๆ ที่ทุกคนพอจะทำได้ไม่ยากนัก เมื่อมีโอกาสแสดงออก จะทำให้รู้สึกว่าคุณประสบความสำเร็จ ทำให้เกิดความมั่นใจที่จะแสดงออกต่อไป ทั้งทางด้านวาจา และท่าทาง นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้แสดงบทบาทเข้าใจตนเองได้ดียิ่งขึ้น เมื่อเขาได้แสดงออกในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สมมติขึ้นจะเข้าใจตนเองได้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่าตนเองมีความสามารถมากน้อยเพียงไร ตนเองมีความกล้า มีความเชื่อมั่น มีความสามารถในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจเพียงไร เมื่อทราบแล้วจะได้พยายามปรับตัวให้ดียิ่งขึ้น

จากจุดมุ่งหมาย และประโยชน์ของการใช้บทบาทสมมติ ดังที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า บทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง มีความเข้าใจตนเองมากยิ่งขึ้น และมีโอกาสในการแสดงออก ทำให้ผู้แสดงรู้สึกว่าคุณประสบความสำเร็จ และทำให้ตนเองกล้าแสดงออกมากยิ่งขึ้น

หลักในการนำบทบาทสมมติไปใช้ในการเรียนการสอน

สุจิตรา บัวคำหา (2525 : 20) กล่าวถึง การนำบทบาทสมมติ มาใช้ในการเรียนการสอนว่า ส่วนใหญ่มี 2 วิธี คือ

1. การนำบทบาทสมมติเตรียมบทไว้พร้อม หมายถึง ผู้สอนได้เตรียมไว้ล่วงหน้า ผู้แสดงอาจจะแสดงตามบทบ้าง คิดบทบาทได้เองบ้างแต่ต้องตรงตามเนื้อเรื่องที่กำหนด

2. การนำบทบาทสมมติแบบไม่มีบทเตรียมไว้ หมายถึง ผู้แสดงไม่ต้องฝึกซ้อมมาก่อน เมื่อเรียนถึงเรื่องใด ตอนใดก็แสดงออกมาได้ทันที โดยแสดงไปตามความรู้สึกนึกคิดของตนเอง

ขั้นตอนในการแสดงบทบาทสมมติ

ทิสนา แชนมณี (2519 : 44 - 47) กล่าวถึงขั้นตอนในการนำบทบาทสมมติไว้ว่าไม่ว่าจะเป็นการนำบทบาทสมมติเตรียมบทไว้พร้อม หรือแบบไม่มีบทเตรียมไว้มีลักษณะคล้ายคลึงกัน เป็นขั้นตอนใหญ่ ๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

1. การแจกแจงและกำหนดขอบเขตของปัญหา ครูจะต้อง วิเคราะห์ แยกแยะ สถานการณ์ ออกมาให้ได้ว่าอะไรคือปัญหาหรือจุดที่ต้องการ ซึ่งให้ผู้เรียนเห็นและเรียนเพื่อความเข้าใจและกำหนด ขอบเขตของปัญหาที่จะสอน

2. การกำหนดสถานการณ์และบทบาทสมมติ เมื่อได้ปัญหาที่ชัดเจนแล้ว ครูจะต้องกำหนด สถานการณ์สมมติที่ง่าย และชัดเจนขึ้นพร้อมทั้งเขียนบทบาทสมมติที่ให้ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติที่เขียน ขึ้นนี้ ควรจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนช่วยผู้เรียนประสบกับปัญหาและข้อขัดแย้ง เพื่อฝึกฝนการแก้ปัญหา และการตัดสินใจ

ขั้นที่ 2 ขั้นแสดง แบ่งออกเป็น 7 ขั้นตอน

1. การอุ่นเครื่อง หมายถึง การนำผู้เรียนให้ไปสู่เรื่องที่จะศึกษาหรือปูพื้น ให้ผู้เรียนมี ความเข้าใจตรงกันในเรื่องที่จะเรียน ครูอาจจะเล่าเรื่องราวหรือสถานการณ์สมมติให้ผู้เรียนฟัง

2. การเลือกตัวผู้แสดง อาจเป็นไปได้ 2 ลักษณะ คือ อาจจะเลือกตัวผู้แสดงที่มีลักษณะ ใกล้เคียง และลักษณะตรงกันข้ามกับลักษณะของบทบาทที่มอบหมายให้ก็ได้ ในกรณีแรกการแสดงจะ ช่วยให้ผู้กลุ่มเข้าใจปัญหาได้ดี เพราะการแสดงเป็นไปโดยไม่เคอะเขิน ในกรณีหลังการแสดงจะช่วย ให้ผู้แสดงและผู้ชมได้เข้าใจ ถึงบทบาทของผู้ที่มีลักษณะแตกต่างกันออกไป ดังนั้นการเลือกตัวผู้แสดง ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายการแสดงและการสอนเป็นสำคัญ

3. การจัดฉากแสดง เป็นการ จัดฉากแบบสมมติขึ้นมาเพื่อให้การแสดงนั้นดูใกล้เคียงกับ ความเป็นจริง การจัดฉากอาจจะเป็นไปบนลักษณะแบบง่าย ๆ โดยการเลื่อนโต๊ะตัวเดียว ไปจนถึง การจัดฉากแบบหรูหรา

4. การเตรียมผู้สังเกตการณ์ ครูควรช่วยให้ผู้เรียน หัดสังเกตและวิเคราะห์เหตุการณ์ การเตรียมผู้ชม หรือผู้สังเกตการณ์เป็นสิ่งจำเป็น ไม่เช่นนั้นการอธิบายและการวิเคราะห์หลังการ แสดงนั้นจะไม่ได้ผลเท่าที่ควร

5. การเตรียมความพร้อมก่อนการแสดง การที่ผู้เรียนจะแสดงบทบาทสมมติให้เป็นไป อย่างธรรมชาติได้มากน้อยเพียงไรนั้น ขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้แสดง ถ้าผู้แสดงมีความสบายใจ

การแสดงจะเป็นไปอย่างธรรมชาติ ดังนั้น ครูจึงควรต้องช่วยจัดความตื่นเต้น ประหม่าและความวิตกกังวลของผู้แสดงออกได้ด้วยวิธีต่าง ๆ

6. การแสดง เมื่อผู้แสดงและผู้ชมพร้อมแล้วผู้แสดงก็เริ่มแสดงได้ การแสดงนี้ควรให้เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่มีการขัดกลางคัน นอกจากนั้นกรณีที่ผู้แสดงต้องการความช่วยเหลือ ครูอาจเข้าไปช่วยได้ตามโอกาส

7. การตัดบท เมื่อผู้แสดงได้แสดงเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ครูควรตัดบทหรือหยุดการแสดง ไม่ควรปล่อยให้แสดงเป็นเยื่อไป จะทำให้เสียเวลาและผู้ชมเกิดความเบื่อหน่าย การตัดบทจะทำได้ในกรณีดังต่อไปนี้

- 7.1 เมื่อการแสดงนั้นได้ข้อมูลเพียงพอ
- 7.2 กลุ่มพอจะเดาได้ว่าเรื่องราวเป็นอย่างไร
- 7.3 ผู้แสดงไม่สามารถแสดงต่อไปได้ เพราะเกิดความเข้าใจผิดบางประการ
- 7.4 การแสดงจบเรื่อง

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง

การวิเคราะห์การแสดงจะเป็นไปในรูปแบบใดนั้น มักจะขึ้นกับจุดประสงค์ของการเรียน บางครั้งอาจจะมีการให้ผู้แสดงได้เปิดเผยความรู้สึกและเสนอความเป็นมาก่อนแล้วจึงให้ผู้สังเกตการณ์เสนอความคิดเห็น การอภิปรายนี้จะต้องเป็นไปอย่างตรงไปตรงมา และเน้นที่เหตุผลของการแสดงออก และพฤติกรรมที่พบแสดงออกมา โดยปกติการอภิปรายจะไม่มุ่งถึงว่าใครแสดงดีหรือไม่ดีอย่างไร นอกจากวัตถุประสงค์ของการแสดง คือ การฝึกทักษะการแสดง การเรียนรู้ทั้งหลายจะอยู่ตรงนี้เป็นสำคัญ ครูจะต้องช่วยกระตุ้นผู้เรียนให้คิดและหาคำตอบโดยอาจใช้วิธีตั้งคำถามช่วย

ขั้นที่ 4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม

หลังจากวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดงแล้ว กลุ่มอาจจะเสนอแนะแนวความคิดใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาหรือการตัดสินใจ หรือถ้าหากการแสดงครั้งแรก ยังได้ผลไม่เป็นที่พอใจ ครูอาจจะให้มีการแสดงซ้ำหรือเพิ่มเติมก็ได้ เพื่อดูผลอีกครั้งหนึ่ง หากการแสดงใหม่นี้ไม่จำเป็นครูสามารถข้ามไปขั้นที่ 5 เลย

ขั้นที่ 5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

ครูควรกระตุ้นให้ผู้เรียนได้อภิปรายทั่ว ๆ ไป ซึ่งโดยมากจะเป็นการเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้องให้กันและกันฟัง การแลกเปลี่ยนประสบการณ์นี้ จะช่วยให้ผู้เรียนได้แนวความคิดกว้างขวางขึ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นว่าสิ่งที่เรียนนั้นเกี่ยวกับความเป็นจริง จะทำให้ผู้เรียนสามารถหาข้อสรุปหรือได้แนวความคิดรวบยอดที่ตนสามารถเข้าใจได้

จากหลักและขั้นตอนในการใช้บทบาทสมมติสรุปได้ว่า การใช้บทบาทสมมติมี 2 วิธี คือ เตรียมบทไว้ล่วงหน้า โดยมีขั้นตอนใหญ่ ๆ ในการแสดงบทบาทสมมติ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นแสดง ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง ขั้นแสดงเพิ่มเติม ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป ในการใช้บทบาทสมมตินี้ครูจะต้องกำหนดขอบเขตของปัญหา สถานการณ์สมมติและบทบาทสมมติ ครูต้องอธิบายบทบาทสมมติที่จะต้องแสดงว่า ทายอย่างไรจึงจะเหมาะสม ส่วนผู้สังเกตการณ์ครูต้องช่วยให้รู้จักสังเกต วิเคราะห์เหตุการณ์ เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ในการอภิปราย และวิเคราะห์หลังการแสดง

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้บทบาทสมมติแบบเตรียมบทไว้ล่วงหน้า โดยมีขั้นตอนในการแสดงบทบาทสมมติครบทุกขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นแสดง ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง ขั้นการแสดงเพิ่มเติม ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ

งานวิจัยในประเทศ

วรดี สิริพิทุร (2525 : 39 - 40) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนามโนภาพแห่งตน โดยการใช้บทบาทสมมติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้บทบาทสมมติ มีมโนภาพแห่งตนสูงขึ้นจากเดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในปี พ.ศ. 2528 จิราภรณ์ หุ่นตระกูล (2528 : 49 - 55) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อการพัฒนาการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการทดลองปรากฏว่านักเรียนที่ได้รับการทดลองโดยการใช้บทบาทสมมติมีการพัฒนาการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ ดุษฎี ทรัพย์ปรง (2529 : 54) ได้ศึกษาผลของการใช้การทดลองแบบบทบาทสมมติเพื่อพัฒนา

ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ การงานของนักเรียนโดยใช้เวลาทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 15 คน กลุ่มควบคุม 15 คน ผลการทดลองปรากฏว่า การสอนโดยการเข้าบทบาทสมมติทำให้นักเรียนมีการพัฒนาความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานมากกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ต่อมา อัจฉรา เนตรล้อมวงศ์ (2531 : 47) ได้ศึกษาผลของการเข้าบทบาทสมมติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 8 คน กลุ่มควบคุม 8 คน ผลการทดลองปรากฏว่า การสอนโดยการเข้าบทบาทสมมติมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ต่อมา ในปี 2535 อรุณี ชินวงศ์อมร (2535 : 58 - 62) ได้ศึกษาผลการเปรียบเทียบบทบาทสมมติและเทคนิคแม่แบบที่มีต่อการพูดที่เหมาะสม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 24 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 จำนวน 12 คน โดยได้รับโปรแกรมการเข้าบทบาทสมมติ กลุ่มทดลองที่ 2 จำนวน 12 คน โดยได้รับโปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ ผลการศึกษาปรากฏว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1 มีการพูดที่เหมาะสมสูงกว่านักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากงานวิจัยที่กล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การนำบทบาทสมมติมาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองได้ดีขึ้น จะช่วยทำให้เกิดความรับผิดชอบขึ้นในตัวผู้เรียนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มี ไอ คิว 50 - 70 ถ้าได้รับการดูแลเอาใจใส่ก็จะทำให้เด็กเหล่านี้สามารถเรียนรู้ได้ใกล้เคียงกับเด็กปกติ

งานวิจัยในประเทศ

เลเซอร์ (Leyser. 1976 : 1342 - A) ได้ศึกษาโดยการเข้าบทบาทสมมติกับนักเรียนที่มีสังคมมิติต่ำ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 5 ในโรงเรียนประถมศึกษา 2 แห่ง จำนวน 65 คน ผลการศึกษาพบว่า การเข้าบทบาทสมมติช่วยให้เด็กที่มีสังคมมิติต่ำและมีปัญหาเข้ากับเพื่อนไม่ได้สามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ดีขึ้น อีกทั้งพบว่า ครูเข้าใจเด็กดีขึ้น และมีผลดีมากสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางสังคม และในปีเดียวกัน ชูตต์ (Shoutd. 1976 : 2754 - A) ได้ศึกษาการเข้าบทบาทสมมติ ในการฝึกทักษะปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนอนุบาล จำนวน 75 คน โดยวิธีสุ่มก่อนการเรียนและหลังการเรียนกับกลุ่มตัวอย่างผลการศึกษา

พบว่าผู้ที่ได้รับการฝึกและไม่ได้รับการฝึกทักษะปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่ได้รับการฝึกมีนิสัยเอื้อเฟื้อมากขึ้น ในปีต่อมาลอนนอตตี (Lonnotti. 1977 : 142) ได้ศึกษาผลการใช้บทบาทสมมติที่เน้นการไม่เห็นประโยชน์ส่วนตน โดยทดลองกับนักเรียนอายุ 6 ปี และ 9 ปี ผลการศึกษาพบว่าบทบาทสมมติสามารถพัฒนาพฤติกรรมในการไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนของนักเรียนได้สูงขึ้น และคอนเลย์ (Conoley. 1977: 4977-A) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติในการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาปีที่ 3, 4 และ 5 จำนวน 142 คน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม และใช้เวลาทดลอง 2 สัปดาห์ วันละ 30 นาที มีการทดสอบก่อนการเรียน และหลังการเรียนกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า การใช้บทบาทสมมติในการเรียนการสอนมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ของนักเรียนในกลุ่มทดลองมากกว่ากลุ่มควบคุม ทำให้นักเรียนในกลุ่มทดลองมีสังคมมิติดีขึ้นและเปลี่ยนแปลง จากการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ไปสู่บุคคลอื่นมากขึ้น นอกจากนี้เกลเลอร์ (Geller. 1978 : 219) ได้ทดลองใช้บทบาทสมมติประกอบการเรียนเพื่อปลูกฝังการเชื่อฟังกับนักเรียน จำนวน 91 คน ผลปรากฏว่านักเรียนที่เรียนโดยการใช้บทบาทสมมติมีการเชื่อฟังมากกว่านักเรียน กลุ่มที่เรียนโดยไม่ใช้บทบาทสมมติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ต่อมา สวังก์ (Swink. 1984 : 1178 - A) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติตามแนวเป้าหมายทางสังคมต่อการควบคุมภายในและภายนอก ของนักเรียนผิวดำ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 53 คน ผลการศึกษาพบว่า การใช้บทบาทสมมติควบคุมภายในเพิ่มขึ้น และ กิลล์ (Gill. 1988 : 20 - 22) ได้ศึกษาผลการใช้บทบาทสมมติ การทำต้นแบบที่มีต่อวินัยในโรงเรียนของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 6 และนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ผลการศึกษาพบว่า การใช้บทบาทสมมติ มีผลทำให้เด็กมีวินัยในโรงเรียนเพิ่มมากขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศดังที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า การแสดงบทบาทสมมติเป็นวิธีการที่สามารถช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ไปในทางที่ดีขึ้น และช่วยปลูกฝังคุณลักษณะต่าง ๆ ให้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่เรียนร่วมในโรงเรียนปกติ เช่น ปลูกฝังให้เด็กนักเรียนมีความซื่อสัตย์ มีความเชื่อมั่นในตนเอง และยังสามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ดี

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง

ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง

วิจิตร วรุตบางกูร (2521 : 8) กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง คือความสามารถเป็นตัวของตัวเอง และการยังรู้ความสามารถของตน ส่วนมาลี แก้ววงษ์ (2526 : 12) ได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองว่า เป็นคุณลักษณะในตนเองของบุคคล ที่แสดงให้เห็นถึงความกล้าในการคิด พูด กระทำ มีใจเชื่อมั่นคง ไม่เชื่อง่าย มีเหตุผล มีความรอบคอบ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นผู้นำและขอช่วยเหลือผู้อื่น สำหรับ ทัดติมา ระเบียบดี (2529 : 5) กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นลักษณะและพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกด้วยการกระทำ และคำพูดที่เหมาะสมซึ่งแบ่งเป็นลักษณะต่าง ๆ คือความกล้าแสดงออก การไม่คล้อยตามผู้อื่นโดยไร้เหตุผล ความคิดสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ความรับผิดชอบในการร่วมมือกับผู้อื่นในการทำงาน ความเพียรพยายามสู่เป้าหมายและความสามารถในการแก้ปัญหา

ลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง

สมิท (Smith. 1961 : 185) กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเองของบุคคลจะมีมากน้อยเพียงไรนั้น สามารถพิจารณาได้จาก ความขัดแย้งระหว่างตนตามอัตภาพกับตนตามปณิธานแห่งตน ถ้าความขัดแย้งเกิดขึ้นมากจะเป็นเหตุให้ตนมีความรู้สึกไม่สบาย ไม่เหมาะสมและไม่พึงพอใจ สำหรับไซมอนด์ (Symonds. 1964 : 85 - 89) ได้กล่าวถึง ลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองว่า จะไม่ยอมจำนนต่อสิ่งใดโดยสิ้นเชิงทีเดียว และความเชื่อมั่นในตนเอง จะเกิดขึ้นได้ด้วยองค์ประกอบ 4 อย่าง คือ

1. ทราบในสิ่งที่ต้องการทราบ
2. คิดในสิ่งที่เห็นว่าสำเร็จ
3. สามารถตัดสินใจได้
4. ลงมือกระทำจริง ๆ กับสิ่งที่ได้ตัดสินใจแล้ว

ส่วนอัจฉรา เนตรล้อมวงศ์ (2531 : 25 - 27) ได้แบ่งลักษณะพฤติกรรมของผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ไว้ดังนี้ คือ

1. มีความมั่นใจในการกระทำของตนเองและมั่นใจว่าจะพบกับความสำเร็จในงานสิ่งที่ได้กระทำลงไป
2. ไม่หลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เป็นปัญหาและมีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี
3. กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าตัดสินใจ และกล้าเผชิญความจริง
4. มีความรับผิดชอบสูง
5. ไม่เชื่อผู้อื่นโดยไร้เหตุผล
6. ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ง่าย
7. ไม่วิตกกังวลมากเกินไป
8. รักความยุติธรรม
9. เป็นผู้นำ

นอกจากนี้ สุชา จันทน์เอม (2510 : 147) กล่าวว่า ผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีบุคลิกภาพที่ดี มองโลกในแง่ดี มีความรู้สึกปลอดภัย และกล้าแสดงออกในทางที่ถูกที่ควร มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของตน มีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ ซึ่งสอดคล้องกับ วินัย ธรรมศิลป์ (2527 : 27) ที่กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองว่า จะมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน และประสบผลสำเร็จในหน้าที่การงาน สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี

การสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง

ความเชื่อมั่นในตนเองของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง จะเกิดขึ้นได้จากการที่บุคคลนั้นประสบผลสำเร็จในการกระทำสิ่งต่าง ๆ เสมอ ๆ บุคคลย่อมประสบผลสำเร็จมากเท่าไร ย่อมมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้นเท่านั้น เมื่อบุคคลมีความเชื่อมั่นในตนเองเขาจะรู้สึกว่าตัวเองไม่ถูกข่มขู่จากผู้อื่น เบรคเคนริดจ์ (Breckenridge. 1955 : 80, 249) ได้อ้างถึงการศึกษาของสโตรทเธอร์ (Strother) แจ็ค (Jack) และเพจ (Page) ที่กล่าวว่า การได้รับการยอมรับจากครอบครัวจะเป็นสาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้เด็กสามารถพัฒนาความคิดเรื่อง การนับถือตนเองและความเชื่อมั่นในตนเอง เด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง จะมีความสามารถในการควบคุมตนเอง มีความรับผิดชอบ และสามารถแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมด้วย นอกจากนี้สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่ง

ที่ทำให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ได้แก่ การฝึกฝนอบรมเพิ่มเติมเป็นพิเศษอยู่เสมอ ๆ จนมีทักษะและความสามารถสูง ในที่สุดจะทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองขึ้น นอกจากนี้ความเชื่อมั่นในตนเองยังขึ้นอยู่กับระดับอายุระดับพัฒนาการ และกลุ่มเด็กที่ร่วมเล่นหรือร่วมทำงานด้วย ตลอดจนสถานการณ์ต่าง ๆ ที่กำลังเผชิญอยู่และ สมพงษ์ ติระพัฒน์ (2517 : 13) กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเองเกิดจากการที่ได้รับความรักความเอาใจใส่จากบิดามารดา การส่งเสริมให้เด็กแสดงความคิดเห็น มีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเอง เมื่อพบปัญหาก็สามารถแก้ไขปัญหานั้นได้

ส่วนบุคคลที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเองจะพึ่งพาผู้อื่นอยู่เสมอ ขาดความกล้าที่จะเผชิญอุปสรรคหรืองานที่ยากลำบาก ละม้ายมาศ สรหัตต์ และคนอื่น ๆ (2510 : 98) นอกจากนี้พรณราย ทริพะยะประภา (2529 : 12) ได้กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเองว่า มักจะรู้สึกว่าตนเองมีปมด้อย ขลาดกลัว ไม่กล้าแสดงออก ไม่ว่าจะเป็นการกระทำหรือความคิดเห็นก็ตาม

จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่าความเชื่อมั่นในตนเองของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เกิดจากการที่บุคคลนั้นประสบผลสำเร็จในการกระทำสิ่งต่าง ๆ การฝึกหัดอยู่เสมอ และการอบรมเลี้ยงดู การให้ความรัก และความเอาใจใส่จากบิดามารดา ผู้ปกครอง และมีอิสระในการตัดสินใจที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง

งานวิจัยในประเทศ

ซูชิฟ ย่อนรักสูง (2516 : 96 - 98) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัวความวิตกกังวลความเชื่อมั่นในตนเองกับคุณธรรมแห่งพลเมืองดีริดยกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทั้งชายและหญิง จำนวน 300 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กชายมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กหญิง เด็กที่มีผู้ปกครองรับราชการและค้าขาย มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพอื่น ๆ และเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงจะมีบุคลิกภาพแสดงตัวมากกว่าเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองต่ำ เด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง จะมีความวิตกกังวลต่ำ ต่อมา ทูศรี หลักเพชร (2517 : 96) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู กับความเชื่อมั่นในตนเองและคุณธรรม

แห่งพลเมืองดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 350 คน เป็นชาย 198 คน และหญิง 152 คน ผลการศึกษาพบว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความเชื่อมั่นสูงกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ส่วนเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ทั้งเด็กหญิง เด็กชายจะมีความเชื่อมั่นในตัวเองแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สมพงษ์ ศิริพัฒน์ (2517 : 13) ที่ศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองเมื่อได้รับความรักความเอาใจใส่จาก บิดามารดาได้รับการส่งเสริมให้ แสดงความคิดเห็นและมีอิสระในการตัดสินใจ ส่วน สุรเกียรติ์ สัมเจริญ (2523 : 50 - 52) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของความเชื่อมั่นในตนเองความวิตกกังวลกับระเบียบวินัย ในชั้นเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 357 คน เป็นชาย 189 คน หญิง 168 คน ผลการศึกษาพบว่าระเบียบวินัยประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ทางบวก กับความเชื่อมั่นในตนเอง แต่ความเชื่อมั่นในตนเองจะมีความสัมพันธ์ทางลบกับความวิตกกังวล ส่วนระเบียบวินัยแบบเข้มงวดกวดขันกับความเชื่อมั่นในตนเองไม่มีความสัมพันธ์กัน สำหรับมาลี วงษ์แก้ว (2526 : 56 - 60) ได้ทำการ ศึกษาทดลองผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการพัฒนา ความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 20 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 10 คน กลุ่มควบคุม 10 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการปรึกษาแบบกลุ่มจะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่า กลุ่มที่ได้รับเอกสารสนเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ต่อมาในปี 2529 ทัดติมา ระเบียบดี (2529 : 49) ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบโดยการใช้สไลด์การ์ตูน เพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 40 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง 20 คน กลุ่มควบคุม 20 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยแม่แบบ มีความเชื่อมั่นสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิจัยข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า นักเรียนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงจะมีบุคลิกภาพที่ดี มีความวิตกกังวลต่ำ การอบรมเลี้ยงดูที่มีส่วนทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น และการสอนของครูก็ทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น ซึ่งความเชื่อมั่นในตนเองสามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นได้

งานวิจัยต่างประเทศ

เพนเตอร์ (Painter. 1968 : 760 - B) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการจูงใจกับความเชื่อมั่นในตนเอง ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อมั่นในตนเองมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความสามารถในการจูงใจ กล่าวคือ คนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงจะมีความสามารถในการจูงใจ และมักจะเป็นผู้นำ สำหรับดักเกอร์ (Dugger. 1969 : 1817 - A) ได้ศึกษาพบว่า ผู้นำจะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง และมีบุคลิกภาพแสดงตัว ในปีเดียวกัน มุสเสน (Mussen. 1969 : 261) ได้ศึกษาพบว่าพ่อแม่ ที่ปล่อยให้เด็กเป็นอิสระในการช่วยเหลือตนเอง และสนองความต้องการในด้านความอยากรู้อยากเห็น จะทำให้เด็กมีความรู้สึกรับผิดชอบของตัวเอง ฟิงตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้าพูด กล้าแสดงออก สามารถเผชิญกับสถานการณ์ใหม่โดยไม่มีวิตกกังวล และมีความมั่นใจในตนเอง ต่อมาคลูสเตอร์แมน (Kloosterman. 1988 : 345) ได้ศึกษาพบว่า เด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะสามารถเรียนคณิตศาสตร์ได้ดี และในปี 1989 ลาสเซอร์รี่ (Lasserre. 1989 : 221 - A) ได้ศึกษาพบว่า บรรยากาศของโรงเรียนมีผลทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องบทบาทสมมติกับความเชื่อมั่นในตนเอง สรุปได้ว่าการที่จะพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนนั้นทำได้หลายอย่าง เช่น การอบรมเลี้ยงดู การสอนของครู การเข้าบทบาทสมมติก็เป็นวิธีการสอนวิธีหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงออกทั้งทางด้านการกระทำ และคำพูด และการที่ผู้เรียนได้แสดงบทบาทต่าง ๆ นั้นจะเป็นหนทางทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ลักษณะพฤติกรรมที่ถูกต้องและเหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติในชีวิตจริง ส่วนความเชื่อมั่นในตนเองเป็นคุณลักษณะที่ควรเสริมสร้างให้มีขึ้นในตัวผู้เรียน เพราะจะทำให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อน้ำใจของตนเอง สามารถเข้าใจตนเอง กล้าที่จะเผชิญอุปสรรค นอกจากนี้ยังทำให้มีบุคลิกภาพที่ดี ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา ผลการเข้าบทบาทสมมติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ที่เรียนร่วมในโรงเรียนปกติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้อุปกรณ์สมมติ มีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ
2. นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น หลังจากได้รับการสอนโดยการใช้อุปกรณ์สมมติ
3. นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น หลังจากได้รับการสอนแบบปกติ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง
 - 2.1 โปรแกรมการสอนโดยการจับภาพสมมติ เรื่องความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 2.2 โปรแกรมการสอนแบบปกติ เรื่องความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 2.3 แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง
3. การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและหญิงที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ที่เรียนร่วมในชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและหญิงที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ที่เรียนร่วมในชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเวตวันธรรมมาวาส กรุงเทพมหานคร ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2537 จำนวน 18 คน ได้มาโดยวิธีสุ่มแบบเจาะจงจากประชากรที่มีอยู่ทั้งหมด แล้วสุ่มอย่างง่าย เป็นกลุ่มทดลอง 9 คน กลุ่มควบคุม 9 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือขึ้น ดังนี้

1. โปรแกรมการสอนโดยการจับภาพสมมติ เรื่องความเชื่อมั่นในตนเอง
2. โปรแกรมการสอนแบบปกติ เรื่องความเชื่อมั่นในตนเอง
3. แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง

1. โปรแกรมการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ เรื่องความเชื่อมั่นในตนเอง

วิธีดำเนินการสร้างโปรแกรมการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ ผู้วิจัยดำเนินการสร้าง

ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง และบทบาทสมมติจากทฤษฎี เอกสาร และตำรา เพื่อนำมาสร้างโปรแกรมการสอน เรื่องความเชื่อมั่นในตนเอง โดยการใช้บทบาทสมมติ

1.2 สร้างโปรแกรมการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ ซึ่งโปรแกรมการสอนประกอบด้วยสถานการณ์ และบทบาทสมมติที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง ขั้นตอนในการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติมีขั้นตอน ดังนี้ คือ

✓ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

1. ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของปัญหาที่จะสอน หรือจุดที่ต้องการ ชี้ให้ผู้เรียนเห็นและเรียนเพื่อความเข้าใจ

2. ผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์สมมติและเขียนบทบาทสมมติที่จะให้ผู้เรียนแสดง

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นแสดง แบ่งออกเป็น 7 ขั้น คือ

1. การอุ่นเครื่อง หมายถึง ผู้วิจัยและนักเรียนสนทนา ชักถาม หรือเล่าประสบการณ์ให้ซึ่งกันและกัน เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เรื่องที่จะศึกษาหรือปูพื้นให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกันในเรื่องที่จะเรียน

2. การเลือกตัวผู้แสดง ในการทดลองนี้ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัครเป็นผู้แสดงในแต่ละครั้ง ซึ่งมีการผลัดเปลี่ยนผู้แสดงให้ได้แสดงครบทุกคน เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการแสดงและผู้วิจัย ช่วยดูความเหมาะสมของผู้แสดงในบทบาทต่าง ๆ ด้วย

3. การจัดฉากแสดง เป็นการ จัดฉากแบบสมมติขึ้นมาเพื่อให้การแสดงนั้นดูใกล้เคียงกับความเป็นจริง ซึ่งในการทดลองนี้ผู้วิจัย จัดฉากในลักษณะแบบง่าย ๆ เช่น เลื่อนโต๊ะเพียงตัวเดียว จัดเก้าอี้ เตรียมอุปกรณ์ เล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นต้น

4. การเตรียมผู้สังเกตการณ์การแสดง เพื่อนำไปสู่การอภิปราย และวิเคราะห์ผลการแสดงร่วมกันในขั้นที่ 3

5. การเตรียมความพร้อมก่อนการแสดง ก่อนการแสดงผู้วิจัยให้ผู้แสดง ลองแสดงท่าต่าง ๆ ก่อน เช่น ดีใจ เสียใจ โกรธ เป็นต้น เพื่อช่วยขจัดความตื่นเต้น ประหม่า วิตกกังวล แล้วจึงให้ผู้แสดงเริ่มแสดงตามบทบาทที่ได้รับ

6. การแสดง ให้ผู้แสดง แสดงตามบทบาทที่ได้รับ

7. การตัดบท ผู้แสดง แสดงไปพอสมควรแล้วสามารถตัดบทได้เพื่อไม่ให้เสียเวลา และเกิดความเบื่อหน่าย โดยครูเป็นผู้ตัดบท

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง

เมื่อผู้แสดง แสดงจบแล้ว ผู้วิจัยให้ผู้แสดง และผู้สังเกตการณ์อภิปรายร่วมกัน ว่าที่ตัวละครแสดงไปแล้วนั้นเป็นอย่างไร มีวิธีแก้ปัญหาที่ดีหรือไม่ ควรมีอะไรแก้ไขเพิ่มเติม และได้ข้อคิดอะไรจากการแสดงครั้งนี้บ้าง โดยผู้วิจัยจะช่วยพูดเสนอแนะหรือกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มพูด และผู้วิจัยอาจแทรกการวิจารณ์เพิ่มเติมบ้าง ทั้งนี้การอภิปรายจะต้องเป็นไปอย่างตรงไปตรงมา เน้นที่เหตุผลของการแสดงและพฤติกรรมที่พบแสดงออกมา โดยไม่มุ่งว่าใครแสดงดีหรือไม่คืออย่างไร

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ถ้าหากการแสดงครั้งแรกยังได้ผลไม่ดีเป็นที่พอใจ ผู้วิจัยอาจจะให้มีการแสดง ซ้ำหรือเพิ่มเติมก็ได้ ซึ่งอาจจะแสดงซ้ำหลาย ๆ ครั้งจนกว่าจะได้ผลเป็นที่พอใจ หากผู้วิจัยเห็นว่าการแสดงใหม่ไม่จำเป็นอาจจะข้ามไปขั้นตอนที่ 5 ได้เลย

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

ผู้วิจัยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้อภิปรายทั่ว ๆ ไป โดยมากจะให้ผู้เรียนเล่า ประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้องให้กันและกันฟัง การแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันนี้จะช่วยให้ ผู้เรียนได้แนวความคิดกว้างขวางขึ้น และส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นว่าสิ่งที่เรียนเกี่ยวกับความเป็นจริง ทำให้ผู้เรียนสามารถที่จะหาข้อสรุปหรือได้แนวคิดรวบยอดที่ตนสามารถเข้าใจได้อย่างดี

นวัตกรรมการ์และบทบาทสมมติในข้อ 1.2 มาสร้างโปรแกรมการสอน ซึ่งในแต่ละโปรแกรมการสอน มีส่วนประกอบดังนี้

ขั้นนำ ครูสนทนากับถามนักเรียน เกี่ยวกับเรื่องที่จะสอนตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ในแต่ละหัวข้อเรื่อง
ขั้นสอน

1. ทำอาสาสมัครเพื่อเตรียมตัวแสดง โดยหมุนเวียนให้ทุกคนได้แสดง
2. แจกเอกสารบทบาทสมมติให้อ่านและเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเรื่อง
3. เริ่มแสดงบทบาทสมมติ ให้ผู้แสดงตามบทบาทของตน สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที
4. นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่าน
5. นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อต่าง ๆ ที่ครูกำหนดให้
6. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายของแต่ละหัวข้อ

ขั้นสรุป ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ

จน.

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุป
3. ตรวจแบบฝึกหัด

รายละเอียดของโปรแกรมการสอนโดยใช้บทบาทสมมติในแต่ละครั้ง ดังแสดงในภาคผนวก ข

2. โปรแกรมการสอนแบบปกติ เรื่องความเชื่อมั่นในตนเอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับ ดังนี้

- 2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง เพื่อนำมาสร้างโปรแกรมการสอน เรื่องความเชื่อมั่นในตนเอง โดยใช้การสอนแบบปกติ
- 2.2 สร้างโปรแกรมการสอนโดยใช้การสอนแบบปกติซึ่งมีเนื้อหาและจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน เช่นเดียวกับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ แต่การสอนแบบปกติจะสอนโดยวิธีบรรยาย ฟังนิทาน ตลอดจนซักถามและได้ตอบเป็นส่วนใหญ่

ในแต่ละโปรแกรมการสอนมีส่วนประกอบ ดังนี้

1. ครูสนทนากับนักเรียน เกี่ยวกับ เรื่องที่จะสอนตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ในแต่ละหัวข้อ เรื่อง
2. ครูเล่าเรื่องตามเอกสารที่แจกให้กับนักเรียน
3. ครูและนักเรียนร่วมกันซักถามและตอบปัญหาต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแต่ละเรื่อง
4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับเนื้อ เรื่องที่ครูเล่าให้นักเรียนฟังตามจุดมุ่งหมายของแต่ละหัวข้อ เรื่อง
5. การประเมินผล
 - 5.1 สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน
 - 5.2 สังเกตจากการสรุปของนักเรียน
 - 5.3 ตรวจแบบฝึกหัด

รายละเอียดของโปรแกรมการสอนแบบปกติ ดังแสดงในภาคผนวก ข

หาคูณาภของโปรแกรมการสอน ผู้วิจัย นำโปรแกรมการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ และโปรแกรมการสอนแบบปกติ ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่ ดร.พัชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์ รศ.ดร. ผดุง อารยะวิญญู และ ศ.ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง ผู้วิจัยนำโปรแกรมการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ และโปรแกรมการสอนแบบปกติ มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3. แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับ ดังนี้

- 3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง
- 3.2 ให้นิยามปฏิบัติการของความเชื่อมั่นในตนเอง
- 3.3 สร้างแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง โดยปรับปรุงและดัดแปลงมา

จากแบบสอบถาม ของ มานิดา ทองทวี (2526 : 107 - 112) มาลี แก้ววงษ์ (2526:70 - 73) และ ทัดติมา ระเบียบดี (2529 : 61 - 67) โดยปรับปรุงภาษาให้เหมาะสมกับวัย และสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน 40 ข้อโดยตัวเลือกของคำตอบในแบบสอบถามนี้ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งไม่ใช่มกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาสร้างเป็นตัวเลือกอีกครั้งหนึ่ง

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นการตัดสินใจของนักเรียนในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของนักเรียน โดยมีคำตอบให้เลือก 3 ตัวเลือก เกณฑ์การให้คะแนน แบบสอบถามแต่ละข้อมี 3 ตัวเลือก คำตอบในข้อ ก. ข. และ ค. ที่ตรงตามเฉลย (ซึ่งคะแนนเหล่านี้ได้มาจากการตัดสินใจของผู้เชี่ยวชาญที่ตั้งไว้ให้) านแต่ละข้อเป็นคะแนน 2, 1, และ 0 ตามลำดับ

3.4 การหาคุณภาพของสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง

3.4.1 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) ของแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง จำนวน 40 ข้อ โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่ ดร.พัชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์ รศ.ดร. ผดุง อารยะวิญญู และ ศ.ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ เป็นผู้ตัดสินใจว่า สถานการณ์ที่สร้างขึ้นมาสามารถวัดได้ตรงตามลักษณะที่ตั้งไว้หรือไม่ และเกณฑ์ในการให้คะแนนถูกต้องหรือไม่ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมก่อนนำไปใช้จริง

3.4.2 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) แล้วนำไปทดสอบกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่เรียนร่วมในโรงเรียนปกติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ คือ โรงเรียนพญาไท โรงเรียนประมณนทรี โรงเรียนวัดหนึ่ง และโรงเรียนประมณบางแค แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม โดยใช้ t - test คัดเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า t มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 30 ข้อ ซึ่งแบบสอบถามครอบคลุมองค์ประกอบตามนิยามศัพท์เฉพาะไว้ใช้ในการทดลอง และผลการวิเคราะห์ดังแสดงในภาคผนวก ก.

3.4.3 นำแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้ในข้อ 3.4.2 ไปหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีของ α - Coefficient ได้ค่าความเชื่อมั่น . 74

การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองโดยดำเนินการวิจัย แบบ Randomized control group pretest - posttest design (พจน์ สะเพียรชัย และคนอื่น ๆ. 2519 : 202 - 203)

2. วิธีดำเนินการทดลอง

2.1 ขั้นการเลือกกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนโรงเรียนวัดเวตวันธรรมมาวาส ปีการศึกษา 2537 เป็นนักเรียนชายหญิงที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่เรียนร่วมในโรงเรียนปกติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มแบบเจาะจง เพราะมีห้องเดียว ให้นักเรียนทั้งหมดทำแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นกลุ่มทดลอง 9 คน โดยใช้โปรแกรมการสอนบทบาทสมมติ และเป็นกลุ่มควบคุม 9 คน โดยใช้โปรแกรมการสอนแบบปกติ

2.2 ขั้นทดลอง

2.2.1 เก็บคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนแต่ละคนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจากการสอบในขั้นเลือกกลุ่มตัวอย่างไว้เป็นคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองก่อนการทดลอง

2.2.2 ดำเนินการสอนโดยใช้บทบาทสมมติกับกลุ่มทดลองตามโปรแกรมการสอน สัปดาห์ละ 2 วัน ทุกวันจันทร์ และวันพุธ รวม 15 ครั้ง ๆ ละ 60 นาที เวลา 10.30 - 11.30 น. ส่วนกลุ่มควบคุม ได้รับการสอนแบบปกติ ตามโปรแกรมการสอนที่สร้างขึ้นโดยทำการสอน ในวันอังคาร และวันพฤหัสบดี รวม 15 ครั้ง ๆ ละ 60 นาที เวลา 10.30 - 11.30 น.

3. หลังสิ้นสุดการทดลองโดยใช้บทบาทสมมติและการสอนแบบปกติ ตามโปรแกรมการสอนของแต่ละกลุ่มแล้ว ทำการทดสอบทั้ง 2 กลุ่ม อีกครั้งหนึ่ง โดยใช้แบบทดสอบชุดเดิม

4. นำผลการทดสอบความเชื่อมั่นในตนเอง ก่อนและหลังการทดลองมาวิเคราะห์หาค่าสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ทดสอบความแตกต่างของความเชื่อมั่นในตนเอง ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
ภายหลังการทดลอง

2. ทดสอบความแตกต่างของความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลัง
การทดลอง

3. ทดสอบความแตกต่างของความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มควบคุม ก่อนและหลัง
การทดลอง

4. สถิติสำหรับวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

4.1 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยวิธีของ α - Coefficient
(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 171)

4.2 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ โดยใช้ t (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ.
2528 : 185)

5. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน

5.1 ทดสอบความแตกต่างของความเชื่อมั่นในตนเอง ก่อนการทดลองกับหลัง
การทดลอง ใช้ t - test แบบ Dependent samples

5.2 ทดสอบความแตกต่างของความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
ใช้ t- test แบบ Independent samples

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ ดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
M	แทน	ค่าเฉลี่ย
S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
Md	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลต่างของความเชื่อมั่นในตนเองระหว่างก่อนและหลังการทดลอง
Sd	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างผลต่างของความเชื่อมั่นในตนเองระหว่างก่อนและหลังการทดลอง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาของการแจกแจงแบบที

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ได้รับการสอนแบบปกติ
2. เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาก่อนและหลังการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ
3. เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาก่อนและหลังการสอนแบบปกติ

ตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองระหว่างกลุ่มที่ได้รับการสอนโดย
การใช้บทบาทสมมติ และกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ

กลุ่มตัวอย่าง	N	Md	Sd	t
กลุ่มที่ได้รับการสอน โดยใช้บทบาทสมมติ	9	9.44	7.11	0.98
กลุ่มที่ได้รับการสอน แบบปกติ	9	7.77	8.96	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 1 บ่งชี้ว่าความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ กับกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ก่อนและหลังการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

การทดลอง	N	M	S	t
ก่อนการทดลอง	9	44.00	8.44	3.99**
หลังการทดลอง	9	53.44	2.07	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 2 ปรากฏว่าความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มที่ได้รับ การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ ก่อนกับหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 นั่นคือ นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น หลังจากได้รับการสอนโดยการใช้ บทบาทสมมติ

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ก่อนและหลังการสอนแบบปกติ

การทดลอง	N	M	S	t
ก่อนการทดลอง	9	44.22	7.79	2.61*
หลังการทดลอง	9	52.00	3.91	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากตาราง 3 ปรากฏว่า ความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ ก่อนกับหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติ

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับพอเรียนได้ คือมี ไอคิว 50 - 70 ที่เรียนร่วมในโรงเรียนปกติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเวตวันธรรมภาวนา กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2537 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ได้รับการสอนแบบปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ก่อนและหลังการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ
3. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ก่อนและหลังการสอนแบบปกติ

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ มีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ
2. นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น หลังจากได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ
3. นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น หลังจากได้รับการสอนแบบปกติ

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและหญิงที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่เรียนร่วมมาชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและหญิงที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่เรียนร่วมมาชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเวตวันธรรมมาวาส กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2537 จำนวน 18 คน ได้มาโดยวิธีสุ่มแบบเจาะจงจากประชากรที่มีอยู่ทั้งหมด แล้วสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลอง 9 คน กลุ่มควบคุม 9 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง

2.1 โปรแกรมการสอนโดยใช้อุปาทาสมมติ เรื่อง ความเชื่อมั่นในตนเอง

2.2 โปรแกรมการสอนแบบปกติ เรื่องความเชื่อมั่นในตนเอง

2.3 แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง

3. การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลองโดยดำเนินการวิจัย แบบ Randomized Control group pretest - posttest design

3.1 ทดสอบความเชื่อมั่นในตนเอง ให้ให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 18 คน ว่าเป็นความเชื่อมั่นในตนเองก่อนการทดลอง .

3.2 ดำเนินการสอนโดยใช้อุปาทาสมมติกับกลุ่มทดลองตามโปรแกรมการสอน จำนวน 15 ครั้ง ๆ ละ 60 นาที โดยสอนกลุ่มทดลองตามโปรแกรมการสอนโดยใช้อุปาทาสมมติ ในวันจันทร์ และวันพุธ เวลา 10.30 - 11.30 น. เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2537 ถึงวันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2537 ส่วนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติตามโปรแกรมการสอนแบบปกติ จำนวน 15 ครั้ง ๆ ละ 60 นาที โดยสอนกลุ่มควบคุมตามโปรแกรมการสอนแบบปกติ ในวันอังคาร และวันพฤหัสบดี เวลา 10.30 - 11.30 น. เริ่มตั้งแต่วันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2537 ถึงวันที่ 26 กรกฎาคม พ.ศ. 2537

3.3 หลังสิ้นสุดการทดลอง ทดสอบความเชื่อมั่นในตนเอง ไว้เป็นความเชื่อมั่นในตนเองหลังการทดลอง

3.4 นำข้อมูลจากข้อ 3.1 และ ข้อ 3.2 มาวิเคราะห์ทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ซึ่งแยกวิเคราะห์ดังนี้

4.1 เปรียบเทียบความแตกต่างความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ภายหลังจากทดลอง โดยใช้สูตร t - test แบบ Independent samples

4.2 เปรียบเทียบความแตกต่างความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มทดลอง ก่อนกับหลังการสอน โดยใช้สูตร t - test แบบ Dependent samples

4.3 เปรียบเทียบความแตกต่างความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สูตร t - test แบบ Dependent samples

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลได้ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีบทบาทสมมติ กับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ มีความเชื่อมั่นในตนเองไม่แตกต่างกัน

2. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีบทบาทสมมติ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมุติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนร่วมในโรงเรียนปกติของโรงเรียนวัดเวตวันธรรมาวาส กรุงเทพมหานคร มีดังนี้

การทดลองในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสอนด้วยตนเองทั้ง 2 กลุ่ม ถึงแม้ว่าการทดลองจะไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ในข้อที่ 1 ว่าการสอนโดยใช้บทบาทสมมุติแตกต่างจากการสอนแบบปกติ แต่ผลที่ได้หลังจากการสอนนักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นทั้ง 2 กลุ่ม อย่างเห็นได้ชัด

ในการสอนโดยใช้บทบาทสมมุติครั้งนี้ ผู้วิจัยสังเกตว่าในระยะแรก ๆ นักเรียนยังไม่กล้าทำกิจกรรมการแสดงบทบาทต่าง ๆ ผู้วิจัยจำเป็นต้องเลือกตัวนักเรียนโดยเจาะจงบทยละครั้งให้ร่วมทั้งผู้สังเกตการณ์ด้วย แต่เมื่อได้ทดลองในระยะหนึ่ง นักเรียนเริ่มสนใจที่จะแสดงบทบาทต่างๆ ด้วยตนเอง และสมัครเป็นผู้สังเกตการณ์เอง สำหรับการเตรียมตัวก่อนการแสดง ผู้วิจัยจะให้ผู้แสดงเตรียมตัวโดยให้ผู้แสดงอ่านบทของตนเอง และผู้วิจัยอธิบายให้ฟังถ้าผู้แสดงไม่เข้าใจ ในการวิเคราะห์และอภิปรายเกี่ยวกับบทเรียนก็เช่นเดียวกัน นักเรียนไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นหรือตอบคำถาม ผู้วิจัยต้องขึ้นคำตอบเสมอ แต่พอครั้งต่อ ๆ ไปนักเรียนเริ่มคุ้นเคย และกล้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น

ภายหลังการทดลองเมื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองที่ได้จากการสอนโดยการ角色扮演สมมุติและการสอนโดยการใช้แบบปกติ พบว่าการสอนโดยการ角色扮演สมมุติทำให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองไม่แตกต่างจากการสอนแบบปกติ แต่นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น จากผลการวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การสอนโดยการ角色扮演สมมุติ เป็นการสอนที่ดีวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการในด้านความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น เพราะการแสดงบทบาทสมมุติให้นักเรียนได้มีโอกาสสวมบทบาทในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกับความเป็นจริงการที่นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทำให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องที่เรียนได้ดียิ่งขึ้น ทำให้เข้าใจตนเองและคนอื่นมากขึ้น เรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมของตน มีความสามารถตัดสินใจ รู้จักแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง นอกจากนั้นผู้เรียนยังได้รับความสนุกสนานในการเรียน มีความกระตือรือร้นต่อการเรียน และกล้าแสดงออกมากยิ่งขึ้น รู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนและสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ ดังที่

วีณา วิสเพ็ญ (2529 : 3) กล่าวว่า บทบาทสมมติช่วยให้ผู้แสดงบทบาทมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น เมื่อมีโอกาสแสดงออกจะทำให้รู้สึกว่าคุณค่าตนเองประสบผลสำเร็จ รู้จักตัวเองดีขึ้นและงานวิจัยของ สุนีย์ ชุ่มจิต (2523 : 72 - 76) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติด้านมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 132 คน ด้วยวิธีการสอนแบบใช้ และ ไม่ใช้บทบาทสมมติ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลงานของ จิราภรณ์ หุ่นตระกูล (2528 : 49 - 55) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อการพัฒนาการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนที่ได้รับการทดลองโดยการ角色扮演 มีพัฒนาการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนสูงกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ กิลล์ (Gill. 1988 : 20 - 22) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติการทาด้านแบบที่มีต่อวินัยในโรงเรียนของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 6 และนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาผลการศึกษาพบว่า การใช้บทบาทสมมติมีผลทำให้เด็กมีวินัยในโรงเรียนเพิ่มขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กาญจนา เลิศธีระวิวัฒน์ (2533 : 68 - 69) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อการพึ่งตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการทดลองปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบบทบาทสมมติมีการพึ่งตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การใช้บทบาทสมมติสามารถช่วยพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองให้สูงขึ้นกว่าเดิม มีความมั่นใจในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ รู้จักตนเองดีขึ้นมีการปรับตัวดี มีความเห็นใจและเข้าใจผู้อื่น มีการพึ่งตนเอง ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้สามารถพัฒนาได้ด้วยการแสดงบทบาทสมมติโดยเฉพาะเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เพราะในการแสดงบทบาทสมตตินักเรียนได้มีโอกาสทดลองแสดงบทบาทนั้น ๆ ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้เสริมให้นักเรียนได้มีการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น

นักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ มีพัฒนาด้านความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปทุมมาศ พูนเกษม (2529 : 63) ที่ได้ศึกษาผลการใช้คู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่มีต่อการพัฒนาภูมิกาวะทางอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร ผลปรากฏว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

มีคุณภาพทางอาชีพสูงกว่าเมื่อยังไม่ได้รับการสอน และวาสนา บัณฑิต (2529 : 79) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเลยอนุบาลวิทยาลัย จังหวัดเลย ผลปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยสูงขึ้นกว่าเดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบปกติ เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถช่วยพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองให้สูงขึ้นกว่าเดิมได้ ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการสอนทดลองด้วยตนเองทั้งสองกลุ่ม ซึ่งกลุ่มควบคุมใช้การสอนแบบปกติ พบว่านักเรียนมีความสนใจในการเรียนดี ให้ความร่วมมือในการซักถามและตอบคำถามได้ดี จึงน่าจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นกว่าเดิม ถึงแม้ว่าจะไม่เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 1 ที่ผู้วิจัยตั้งไว้ก็ตาม แต่ความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนก็เพิ่มขึ้นทั้ง 2 กลุ่ม เวลาที่ใช้ในการทดลองอาจจะน้อยไป เพราะนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จะรับรู้ช้ากว่านักเรียนปกติ ในการสอนในช่วงแรก ๆ นักเรียนไม่ค่อยกล้าแสดงออกเท่าที่ควร อาจจะเป็นเพราะผู้วิจัยไม่ได้ทำการสอนอยู่ในโรงเรียนแห่งนี้ ถึงแม้ว่าก่อนทำการทดลองผู้วิจัยได้ไปสังเกตการณ์ 1 สัปดาห์ ซึ่งเป็นเวลาที่ค่อนข้างน้อย เพราะเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจะคุ้นเคยกับคนแปลกหน้าต้องใช้เวลานานกว่านี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ และการสอนแบบปกติ สามารถพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองได้ โดยเฉพาะกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่เรียนร่วมในโรงเรียนปกติ จึงเป็นแนวทางสำหรับ ครู อาจารย์ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเลือกใช้วิธีการสอนโดยใช้บทบาทสมมติหรือวิธีการสอนแบบปกติ วิธีใดวิธีหนึ่งเพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง
2. ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้บทบาทสมมติแก่ครู อาจารย์ เพื่อให้รู้จักนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ และปรับปรุงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมแก่นักเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรนำการสอนโดยการใช้อุปมาพหุสมมติเพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองไปทดลองโดยใช้
เวลาให้มากกว่านี้ และถ้าผู้วิจัยไม่คุ้นเคยกับนักเรียนมาก่อนควรใช้เวลาสังเกตการณ์เพื่อให้นักเรียน
ได้เกิดความคุ้นเคย จนมั่นใจว่านักเรียนจะให้ความร่วมมือในการทดลอง

บรรณานุกรม

กาญจนา เลิศธีระวิวัฒน์. ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อการพึ่งตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลสวนสนุก จังหวัดขอนแก่น. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

กรมวิชาการ. แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. กระทรวงศึกษาธิการ, 2528.

กองวิชาการ. รายงานการประชุมฝึกอบรมครูการศึกษาพิเศษ โครงการพัฒนารูปแบบการจัดการประถมศึกษาสำหรับเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2533.

คมเพชร จัตรสุภกุล. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521.

จรรยา สุวรรณทัต. ทัศนคติของเด็กพิการต่อความพิการและทัศนคติของเด็กพิการและครูด้วยกัน. สถาบันพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.

จิราภรณ์ หุ่นตระกูล. การทดลองใช้บทบาทสมมติที่มีต่อการพัฒนาการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเสมียนนารี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.

ชูชีพ อ่อนโรคสูง. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัว ความวิตกกังวล ความมั่นใจในตนเอง กับคุณธรรมแห่งพลเมืองดี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2516. อัดสำเนา.

ชูศรี สนิทประชากร. วิธีสอนในระดับประถมศึกษา ตามแนวหลักสูตรใหม่. วัชรการพิมพ์. 2525.

ชูศรี หลักเพชร. ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู กับความเชื่อมั่นในตนเองและคุณธรรมแห่งพลเมืองดี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517. อัดสำเนา.

ดุษฎี ทรัพย์บุรุษ. ผลการใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อน้ำที่ทำงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดรางบัว กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.

- เดโช สวานานท์. "การสร้าง ความเชื่อมั่นในตนเอง," รวบรวมข้อเขียนและบทความทางจิตวิทยา, 2516.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. "โครงการพัฒนาศึกษาอาชีวศึกษาระดับมัธยมศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย ด้วยความช่วยเหลือจากรัฐบาลออสเตรเลีย," คู่มือการจัดการเรียนร่วม, โครงการการศึกษาพิเศษ, 2529.
- ทัศนีย์ ระเบียบดี. ผลการใช้เทคนิค แม่แบบ โดยวิธีสไลด์การ์ด เพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย กรุงเทพมหานคร. ปริญา นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อุดสาเนา
- ทิสนา แคมมณี. "การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนการสอน," ครูศาสตร์, 6(2) : 41 - 48 ; กรกฎาคม - สิงหาคม 2519.
- นิพนธ์ แจ่มเยี่ยม. การศึกษานุคลิกภาพแสดงตัว ความเชื่อมั่นในตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดอุตรดิตถ์. ปริญา นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อุดสาเนา.
- ปทุมมาศ พูนเกษม. ผลการใช้คู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่มีต่อการพัฒนาคุณลักษณะทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร. ปริญา นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อุดสาเนา.
- พกา สัตยธรรม. เทคนิคการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ. สารคดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.
- ผดุง อารยะวิญญู. การศึกษาพิเศษในปัจจุบัน. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.
- พจน์ สะเพียรชัย และคนอื่น ๆ. การวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519.
- พรรณราย ทรัพย์ะประภา. "การเข้าใจธรรมชาติของคนและการสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง," จันทร์เกษม, 173 : 4 - 14 ; กรกฎาคม - สิงหาคม 2526.
- มานิดา ทองทวี. การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มและรายบุคคลที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเอง. ปริญา นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อุดสาเนา.

- มาลี แก้ววงษ์. ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.
ละม้ายมาศ สรทัตต์ และคนอื่น ๆ. อิทธิพลของสังคมต่อการพัฒนาการเด็ก. สถาบันระหว่าง
ชาติ สหรัรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก. 2510.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. ศึกษาพรจำกัด. 2528.
- วารี ถิระจิตร "การศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ," ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ. คณะ
ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- วารุณี ธนวรานิข. "ท้ออย่างไรจึงจะเชื่อมั่นในตนเอง," แนะแนว. 15(77) : 50 - 52 ;
ตุลาคม - พฤศจิกายน 2524.
- วาสนา ปัทมาลัย. ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเลออุบลวิทยาลัย จังหวัดเลย. ปรินิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.
- วิจิตร วรุตบางกูร. "การสร้างเชื่อมั่นในตนเอง และการปรับปรุงบุคลิกภาพ,"
ประชาบาล. 11(4) : 8 - 10 ; กรกฎาคม 2521.
- วินัย ธรรมศิลป์. การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพด้านความเชื่อมั่นในตนเอง สำหรับนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดเชียงใหม่. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
- วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์. การแสดงบทบาทสมมติในการสอนกลุ่มบูรณาการ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522.
อัดสำเนา.
- วีณา วิสเพ็ญ. "การสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ," วิจัยและพัฒนาการเรียนการสอน.
1 : 1 - 9 ; มกราคม - มิถุนายน 2529.
- วรดี สิริพิฑูร. การพัฒนาคุณภาพแห่งตนโดยใช้บทบาทสมมติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคม. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.

ศิริภาณุจน์ รกสุมภ์. "การเข้ารับทบทวนสมมติฐานห้องเรียน," วิทยาศาสตร์. 30(7) : 10 - 13 ;

เมษายน 2522.

สมพงษ์ ตีระพัฒน์. ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการอบรมเลี้ยงดูและความรับผิดชอบ. ปริณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517. อัดสำเนา.

สุจิตรา บัวคำภา. การศึกษาการสอนจริยศึกษาด้วยการใช้ และไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมติ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปริณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2525. อัดสำเนา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. รายงานการวิจัย. การศึกษาความต้องการและโอกาสทางการศึกษาของผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกายและปัญญา ม.ป.ป.

สุชา จันทรเอม. "จิตวิทยาเด็กพิเศษ," ภาควิชาจิตวิทยา. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2510.

สุรเกียรติ์ ลิ้มเจริญ. ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อมั่นในตนเอง ความวิตกกังวลกับระเบียบวินัยในชั้นเรียน. ปริณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

สุนีย์ ชุมจิต. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติด้านมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้น ป. 5 ที่เรียนหน่วย ชีวิตในบ้าน ด้วยการสอนแบบใช้และไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมติ ปริณิพนธ์. กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.

อรุณี ชินวงษ์อมร. ผลการเปรียบเทียบบทบาทสมมุติและเทคนิคแม่แบบที่มีต่อการพูดที่เหมาะสม. ปริณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

อัจฉรา เนตรล้อมวงศ์. ผลของการเข้ารับทบทวนสมมติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนนทรีวิทยา กรุงเทพมหานคร. ปริณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

Breckenridge, Marian Edgar. Child Development. Philadelphia. W.B. Saunders Company, 1955.

Child Study Association of America. Our Children Today. New York : The Viking Press, 1952.

Conoley, Jane Close. "The Effects of Interdependent Learning Tasks and Role-Play on Sociometric Patterns, Work Norm Measures and Behavior in Elementary Classroom," Dissertation Abstracts International. 37 : 4977 - A ; February, 1977.

Dugger, Jame A. "A Study of Measurable Personal Factors of Leaders and Non-Leaders among University woman." Dissertation Abstract. 30 : 1817 - A ; 1969.

Geller, Daniat M. "Involvement in Role-Playing Simulations A Demonstration with Studies on Obedience," Journal of Personality and Social Psychology. 36 : 219 - 235, March, 1978.

Gill, Walter. "The Effects of Schoolwide Discipline. Role Play, Modeling, and Video Utilization upon the Self-Concept of Elementary School Children : A preliminary Report," Resources in Education ERIC. October, 1988.

Kloosterman, Peter. "Self Confidence and Motivation in Mathematics." Dissertation Abstracts International. September, 1988.

Lasserre, Cynthia Montecino. "Relationship between Selected School Context Variable and Teacher Self-Efficacy and self-Confidence." Dissertation Abstracts Information. 1989.

Lee, John R. Teaching Social Studies in the Elementary School. New York : Free Press, 1974.

- Leyser, Yona. "The Effects of Role Playing in Elementary School Classroom on children with Low Socioeconomic Status," Dissertation Abstracts International. 36 : 7342 - A ; May, 1976.
- Lonnotti, Ronald J. "A Longitudinal Investigation of Role-Taking, Altruism, and Empathy, Resources in Education ERIC. 12 : 142 ; August, 1977.
- Miller, Mark J. "Role Playing as a Therapeutic Strategy : A Research Review," School Counselor. 27 : 217 ; January, 1980.
- Mussen, Paul Henry and others. Child Development and Personality. New York : Harper and Row, 1969.
- Painter, J.J. "An Investigation of the Relationship between Self-Confidence, Personality and Related Behavior among males," Dissertation Abstract. 29 : 760 - B ; 1968.
- Shafteel, Fannie R. and George Shafteel. Role Playing for Social Value : Decision Making in the Social Studies. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, 1967.
- Shoudt, John Thomas. "The Effect of Varying Levels of Role-Taking Skills on the Effect of Role Playing Training with Kindergarten Children," Dissertation Abstracts International. 37 : 2754 - A ; November, 1976.
- Smith, Henry C. Personality Adjustment. New York. Mc Graw-Hill Inc., 1961.
- Swink, David F. "The Effects of Sociodramatic Goal-Oriented Role Play and Non-Goal-Oriented Role Play on Locus of Control," Resources in Education ERIC. 1178 - 83 : September, 1984.

Symonds, Addington F. Teaching Yourself Personality Efficiency.
London, The English Univercity Press, 1964.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

- **แบบสอบถามความเชื่อมั่นตนเอง**
- **ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม**

ตัวอย่างแบบสอบถาม

คำชี้แจงในการทำแบบสอบถาม

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะสำรวจการตัดสินใจ ของนักเรียนในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตประจำวันถ้านักเรียนประสบกับสถานการณ์เหล่านั้น นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร โดยให้นักเรียนพิจารณาข้อความถามเป็นข้อ ๆ ซึ่งแต่ละข้อมีคำตอบ คือ ก. ข. และ ค. ให้เลือก เพียงตัวเลือกเดียวที่เป็นจริงสำหรับนักเรียนมากที่สุด เมื่อเลือกข้อใดหนึ่งไปเขียนลงในกระดาษคำตอบที่แจกให้ต่างหาก ดังนั้นการตอบแบบสอบถาม จึงควรปฏิบัติดังนี้

1. ก่อนตอบแบบสอบถามในแต่ละข้อ โปรดอ่านข้อความที่กำหนดมาให้เสียก่อน
2. เมื่อเข้าใจข้อความที่อ่านแล้ว จึงพิจารณาตัดสินใจเลือกคำตอบ โดยขีดเครื่องหมาย X ลงในช่องคำตอบที่ตรงกับการตัดสินใจของนักเรียนมากที่สุด
3. คำตอบของนักเรียนไม่มีคำตอบใดผิด แต่คำตอบอาจแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของแต่ละคน
4. โปรดตอบคำถามทุกข้อ เพราะถ้าขาดข้อใดข้อหนึ่งไปแบบสอบถามนี้จะใช้ไม่ได้

ตัวอย่าง

(0) มานีเคยเป็นนักร้องที่โรงเรียน วันหนึ่งเป็นวันเกิดของคุณุ้ โฆษกได้เชิญมานีโดยไม่รู้ตัวล่วงหน้าให้ขึ้นไปร้องเพลงบนเวที ถ้านักเรียนเป็นมานีนักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ปฏิเสธไม่ยอมร้องเพลง
- ข. ยินดีที่จะออกไปร้องเพลง
- ค. ออกไปร้องเพลงแต่มีความรู้สึกโกรธโฆษก

ถ้านักเรียนปฏิเสธไม่ยอมร้องเพลงก็เขียนเครื่องหมาย X ในช่องที่ตรงกับข้อ ก.

(00) วีระเรียนอ่อนวิชา ภาษาไทยมาก เหลือเวลา อีก 2 วัน จะมีการทดสอบ วีระหนักใจมาก ถ้านักเรียนเป็นวีระ นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. พยายามไปพบอาจารย์เพื่อให้อธิบายวิชาภาษาไทยให้ฟัง
- ข. ไม่สนใจ
- ค. ขาดเรียนในวันที่สอบภาษาไทย

ถ้านักเรียนไม่สนใจก็เขียนเครื่องหมาย x ในช่องที่ตรงกับ ข้อ ข.

ข้อ	ก.	ข.	ค.
(0)	X		
(00)		X	

ถ้าต้องการเปลี่ยนคำตอบให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย " === " ทับตัวเลือกที่ไม่ต้องการ แล้วขีดเครื่องหมาย " X " ลงในข้อใหม่ที่นักเรียนต้องการ คำตอบของนักเรียนจะไม่มีผลต่อการสอบวิชาอื่น ๆ และจะไม่นำไปเปิดเผยในที่ใด ๆ ขอให้นักเรียนตอบอย่างสบายใจและตรงกับความจริงของนักเรียนให้มากที่สุด

แบบสอบถามความเชื่อมั่นตนเอง

1. เมื่อนักเรียน เรียนไม่เข้าใจ นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. ไม่ทำอะไรเลย
 - ข. ถามเพื่อน
 - ค. ถามครู
2. ถ้านักเรียนกำลังเลี้ยวห้องอยู่แล้วมีเพื่อนมาชวนไปเล่น นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. ไปเล่นกับเพื่อน
 - ข. บางทีก็ไป
 - ค. ไม่ไป
3. นักเรียนคิดว่าควรช่วยเพื่อนหาความสะดวกห้องเรียนหรือไม่
 - ก. ควรให้การโรงทำ
 - ข. นาน ๆ จึงจะช่วยสักครั้ง
 - ค. ช่วยเพื่อนทุกครั้งเมื่อมีโอกาส
4. ถ้าผู้ปกครองบอกว่า หมาก่อนเพราะเห็นผี นักเรียนคิดว่าอย่างไร
 - ก. เป็นความจริง
 - ข. ไม่แน่นอน
 - ค. ไม่เป็นความจริง
5. เมื่อนักเรียนทำงานแตก แต่ไม่มีใครเห็น เมื่อแม่ถามนักเรียนจะตอบว่าอย่างไร
 - ก. บอกกับแม่ว่านักเรียนทำงานแตก
 - ข. บอกแม่ว่าน้องทำแตก
 - ค. บอกแม่ว่าไม่ทราบว่ามีใครทำงานแตก
6. ถ้านักเรียนพบสุนัขบ้า นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. ยืนเฉย ๆ
 - ข. บอกคนอื่นช่วย
 - ค. วิ่งหนี

7. ขณะอยู่ในห้องเรียน เมื่อเรียนไม่เข้าใจบทเรียน นักเรียนทำอย่างไร
 - ก. ถามครูทุกครั้งที่ไม่เข้าใจ
 - ข. อยากถามครู แต่ไม่กล้า
 - ค. ถามครู หรือเพื่อนเป็นบางครั้ง
8. ถ้านักเรียนกำลังดูหนังสือเพื่อเตรียมสอบอยู่ แล้วมีเพื่อนมาชวนไปเที่ยว นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. ไปกับเพื่อนที่มาชวน
 - ข. ยังตัดสินใจไม่ได้ต้องถามผู้ปกครองดูก่อน
 - ค. บอกกับเพื่อนว่าขอดูหนังสือเพราะกลัวสอบตก
9. ถ้านักเรียนไปเที่ยวและเกิดหลงทางกับแม่ นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. ร้องไห้
 - ข. วิ่งตามหาแม่
 - ค. ขอความช่วยเหลือจากตำรวจ
10. ตามปกตินักเรียนเป็นคนอย่างไร
 - ก. เปิดเผย
 - ข. บางครั้งก็เปิดเผย
 - ค. ปิดบังไม่ยอมกาให้ใครรู้ว่าเป็นคนอย่างไร
11. เวลาเล่นกีฬา นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. แกล้งเพื่อนเพื่อหาชัยชนะ
 - ข. แกล้งเพื่อนบ้างบางครั้ง
 - ค. พยายามไม่เอาเปรียบเพื่อน
12. เวล่านักเรียนคุยกับเพื่อน นักเรียนทำอย่างไร
 - ก. ไม่กล้ามอง
 - ข. พูดโดยไม่ยอมมองหน้าเพื่อน
 - ค. มองหน้าเพื่อนขณะที่พูด

14. นักเรียนชอบทำการบ้านด้วยตนเองหรือขอความช่วยเหลือจากพี่
 ก. ชอบทำเอง
 ข. บางครั้งก็หาคำถามพี่
 ค. ขอความช่วยเหลือจากพี่
15. นักเรียนชอบวิ่งแข่งกันหรือไม่
 ก. ชอบ
 ข. ไม่ค่อยชอบ
 ค. ไม่ชอบเลย
16. เวลาออกไปพูดหน้าชั้นนักเรียนรู้สึกอย่างไร
 ก. ใจสั่น ขาสั่น
 ข. บางทีใจสั่น
 ค. เฉย ๆ
17. นักเรียนรู้สึกพอใจในผลการเรียนของตนเองหรือไม่
 ก. พอใจ
 ข. บางครั้งก็พอใจถ้าได้คะแนนดี
 ค. ไม่พอใจ
18. ถ้านักเรียนต้องทำรายงานชิ้นหนึ่งภายในเวลาที่กำหนด นักเรียนจะทำอย่างไร
 ก. พยายามทำให้เสร็จ
 ข. ถ้าเหนื่อยก็ไม่ทำ
 ค. ให้อาจารย์ช่วยทำงาน
19. นักเรียนกำลังเดินซื้อของที่ตลาดใกล้บ้าน ถ้านักเรียนได้เดินสะดุดก้อนหินล้มลง นักเรียนจะทำอย่างไร
 ก. ร้องไห้เพราะอาย
 ข. รีบลุกแล้วเดินกลับบ้านด้วยความอาย
 ค. ลุกขึ้นเดินต่อตามปกติ

20. ถ้านักเรียนอยากได้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อความสะดวกสบาย นักเรียนจะทําอย่างไร
- ไม่อยากคิดเพราะมีอยู่แล้ว
 - ขอให้คุณแม่ซื้อให้
 - พยายามสร้างสิ่งนั้นขึ้นมาตัวเอง
21. ถ้านักเรียนทําเลขผิดบ่อย ๆ นักเรียนจะทําอย่างไร
- ลองทํากันจนกว่าจะถูก
 - ถามเพื่อนที่ทํารู้ก
 - เลิกทําเลย
22. เวลานั้นนักเรียนเจอคนที่รู้จักแต่เขาทําเฉย ๆ นักเรียนจะทําอย่างไร
- ยิ้มทักทาย
 - จะยิ้มเมื่อเขายิ้มมาหัดก่อน
 - ไม่กล้ายิ้มตอบแม้ว่าเขาจะยิ้มมาหัดก่อน
23. ในกรณีที่นักเรียนไม่ชอบกีฬาเลย แต่ต้องเรียนอยู่ในห้องเรียนที่นักเรียนทุกคนชอบเล่นกีฬา และอยู่ห้องทุกวัน นักเรียนจะทําอย่างไร
- ขอย้ายไปเรียนห้องอื่น
 - อยู่ร่วมกับเพื่อนบ้างบางวัน
 - อยู่ร่วมกับเพื่อนทุกวัน
24. ถ้านักเรียนมีการบ้านนักเรียนจะทําอย่างไร
- ทํากการบ้านนั้นให้เสร็จ
 - ถามเพื่อนวันรุ่งขึ้น
 - ไม่ทํา
25. ถ้านักเรียนไม่เข้าใจบทเรียนที่ยาก ๆ นักเรียนจะทําอย่างไร
- อ่านซ้ำหลายครั้งจนกว่าจะเข้าใจ
 - อ่านใหม่อีกสักครั้ง
 - ปล่อยเลยตามเลย

26. ถ้านักเรียนได้รับมอบหมายให้กล่าวคำสวดมนต์หน้าแถวตอนเช้า นักเรียนจะทําอย่างไร
- ตั้งใจทําให้ดีที่สุด
 - ทําพอให้ผ่านไประยะ ๗
 - ไปขอร้องให้เพื่อนทําแทน
27. ถ้าครูมอบหมายงานให้นักเรียนทํารายงานคนเดียว นักเรียนจะทําอย่างไร
- คอยถามเพื่อนคนอื่นเสมอ
 - พยายามทํางานนั้นให้สำเร็จ
 - ถามผู้อื่นบ้างบางครั้งถ้าทําไม่ได้
28. เมื่อนักเรียนเห็นน้องถูบ้าน นักเรียนจะทําอย่างไร
- ยืนดูเฉย ๆ
 - ถ้าน้องบอกให้ช่วยก็จะช่วย
 - ช่วยน้องถูบ้าน
29. ถ้ามีเพื่อนมาชวนไปดูหนังกลางแปลง แต่นักเรียนมีการบ้านต้องส่งอาจารย์ในวันรุ่งขึ้น นักเรียนจะทําอย่างไร
- ไปดูหนังกลางแปลงกับเพื่อน
 - ขอลอกเพื่อนในตอนเช้า
 - ไม่ไปดูหนังกลางแปลง
30. ขณะที่นักเรียนกำลังเดินทางมาโรงเรียน มีเพื่อนบอกกับนักเรียนว่า โรงเรียนหยุดเรียน 1 สัปดาห์ นักเรียนจะทําอย่างไร
- กลับบ้าน
 - ไปโรงเรียนก่อนจะได้ถามครูว่าโรงเรียนปิดแน่นอนหรือไม่
 - ไปบอกเพื่อนคนอื่น

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

ข้อที่	t - Value	ข้อที่	t - Value
1	1.83	16	1.78
2	1.75	17	2.10
3	2.43	18	2.10
4	1.89	19	1.91
5	2.09	20	4.91
6	1.75	21	1.91
7	2.15	22	1.91
8	3.46	23	2.42
9	3.29	24	2.68
10	2.50	25	2.08
11	2.58	26	2.58
12	2.08	27	1.75
13	1.91	28	4.91
14	1.75	29	1.75
15	2.39	30	1.75

ภาคผนวก ข.

- โปรแกรมการสอน

โปรแกรมการสอนเรื่องความเชื่อมั่นในตนเองโดยใช้บทบาทสมมติ

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	กิจกรรม	จุดมุ่งหมาย
1.	ทดสอบ		เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นในตนเอง เก็บคะแนนครั้งที่ 1 pre-test เพื่อให้นักเรียนเข้าใจวิธีการแสดง บทบาทสมมติหน้าที่ และจุดมุ่งหมาย
2.	ความรับผิดชอบต่อหน้าที่	คนไข้	เพื่อให้ได้บอกหน้าที่ต่อตนเอง และสังคมได้
3.	ความรับผิดชอบต่อหน้าที่	เรื่องของหนู	ทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จ เรียบร้อยทันกำหนดเวลา
4.	ระเบียบวินัยและการ ตรงต่อเวลา	ข้อปฏิบัติของเรา	บอกประโยชน์ของการมีระเบียบ วินัยและโทษของการขาดระเบียบ วินัย
5.	ระเบียบวินัยและการ ตรงต่อเวลา	เด็กดีมีระเบียบ	ปฏิบัติตนเป็นผู้มีระเบียบวินัย และตรงต่อเวลาได้
6.	มารยาทกับการดำรงชีวิต	ขอภัย	บอกลักษณะของผู้มีมารยาทดีได้
7.	มารยาทกับการดำรงชีวิต	ช่วยกันด้วย	บอกผลดี ผลเสีย ของการรักษา
8.	มารยาทกับการดำรงชีวิต	คนดีของฉัน	ปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีมารยาทในการกิน การนอน การขับถ่าย การแต่งกาย การคบเพื่อนและปฏิบัติตนในสังคม

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	กิจกรรม	จุดมุ่งหมาย
9.	เราอยู่คนเดียวในโลกไม่ได้	ใครจะช่วย	บอกคุณค่าของการกระทำตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมได้
10.	เราอยู่คนเดียวในโลกไม่ได้	ปรับกันสักนิด	บอกผลเสียของการเห็นแก่ตัวได้
11.	การทํานใจให้สงบและมีสมาธิ	จะเลือกทางไหนดี	อธิบายประโยชน์ของการกระทำใจให้สงบมีสมาธิได้
12.	การทํานใจให้สงบและมีสมาธิ	ยิ้มแย้มแจ่มใส	บอกผลเสียของการมีจิตใจไม่สงบได้
13.	ทางแห่งความสำเร็จ	เกือบไปแล้ว	เปรียบเทียบผลดีของความขยันหมั่นเพียรและผลเสียของความเกียจคร้าน
14.	ทางแห่งความสำเร็จ	ต้องทำได้	ปฏิบัติงานด้วยความเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอ
15.	ความอดทนอดกลั้น	เรื่องของเพชร	ฝึกควบคุมตนเองได้เมื่อถูกยั่วยุวให้เกิดอารมณ์
16.	ความอดทนอดกลั้น	เราเข้าใจกัน	อดทนต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ของคนอื่นได้

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	กิจกรรม	จุดมุ่งหมาย
17.	ทดสอบ		เพื่อให้ นักเรียน เข้าใจลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองทั้ง 5 ลักษณะ เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นในตนเอง เก็บคะแนนครั้งที่ 2 post- test

- หมายเหตุ
1. ก่อนทำการทดลอง 1 สัปดาห์ ผู้วิจัยไปสังเกตการณ์อยู่กับเด็กเพื่อให้เกิดความคุ้นเคย
 2. ในการทดลองตั้งแต่ครั้งที่ 1 - 17 ใช้เวลาครั้งละ 3 คาบ (60 นาที)
 3. รายละเอียดในการสอนแต่ละครั้งของโปรแกรมการสอนเรื่องความเชื่อมั่นในตนเองโดยใช้บทบาทสมมติอยู่ในภาคผนวก

โปรแกรมการสอนเรื่องความเชื่อมั่นในตนเองโดยการสอนแบบปกติ

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย
1.	ทดสอบ	ทดสอบแบบทดสอบความเชื่อมั่นในตนเอง เก็บคะแนน ครั้งที่ 1 pre-test เพื่อให้นักเรียนบอกความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง
2.	ความรับผิดชอบต่อหน้าที่	เพื่อให้ได้บอกหน้าที่ต่อตนเองและสังคมได้ ทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จเรียบร้อยทันกำหนด
3.	ความรับผิดชอบต่อหน้าที่	
4.	ระเบียบวินัยและการตรงต่อเวลา	บอกประโยชน์ของการมีระเบียบวินัยและโทษของการขาดระเบียบวินัย
5.	ระเบียบวินัยและการตรงต่อเวลา	ปฏิบัติตนเป็นผู้มีระเบียบวินัยและตรงต่อเวลา
6.	มารยาทกับการดำรงชีวิต	บอกลักษณะของผู้มีมารยาทดีได้
7.	มารยาทกับการดำรงชีวิต	บอกผลดีผลเสียของการรักษาและไม่รักษามารยาท
8.	มารยาทกับการดำรงชีวิต	ปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีมารยาททานการกิน การนอน การขับถ่าย การแต่งกาย การคบเพื่อน และการปฏิบัติตนในสังคม

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย
9.	เราอยู่คนเดียวในโลกไม่ได้	บอกคุณค่าของการกระทำตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม
10.	เราอยู่คนเดียวในโลกไม่ได้	บอกผลเสียของการเห็นแก่ตัว
11.	การทำใจให้สงบและมีสมาธิ	อธิบายประโยชน์ของการทำใจให้สงบและมีสมาธิได้
12.	การทำใจให้สงบและมีสมาธิ	บอกผลเสียของการมีจิตใจไม่สงบ
13.	ทางแห่งความสำเร็จ	เปรียบเทียบผลดีของความขยันหมั่นเพียรและผลเสียของความเกียจคร้านได้
14.	ทางแห่งความสำเร็จ	ปฏิบัติงานด้วยความเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอ
15.	ความอดทนอดกลั้น	ควบคุมตนเองได้เมื่อถูกยั่วเย้าให้เกิดอารมณ์
16.	ความอดทนอดกลั้น	อดทนต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ของคนอื่นได้
17.	ทดสอบ	เพื่อให้นักเรียนเข้าใจลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองทั้ง 5 ลักษณะ เพื่อทดสอบแบบทดสอบความเชื่อมั่นในตนเอง เก็บคะแนนครั้งที่ 2 post-test

หมายเหตุ 1. ก่อนทำการทดลอง 1 สัปดาห์ ผู้วิจัยสังเกตการณ์อยู่กับเด็กเพื่อให้เกิดความคุ้นเคย

2. ในการสอนตั้งแต่ครั้งที่ 1 - 17 ใช้เวลา 3 คาบ (60 นาที)

3. รายละเอียดในการสอนแต่ละครั้งของโปรแกรมการสอนแบบปกติ เรื่องความเชื่อมั่นในตนเอง อยู่ในภาคผนวก

โปรแกรมการสอน ครั้งที่ 1

✓ หัวข้อเรื่อง ทดสอบ

เวลา 3 คาบ (60 นาที)

จุดมุ่งหมาย เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นในตนเอง

เนื้อหา ความเชื่อมั่นในตนเอง

กิจกรรม

1. ครูให้นักเรียนทั้งหมดทบทวนแบบทดสอบเรื่องความเชื่อมั่นในตนเอง
2. ครูแจกเนื้อหาเรื่องความเชื่อมั่นในตนเองให้กับนักเรียนทุกคน และอธิบายให้ฟัง
3. ครูอธิบายขั้นตอนการแสดงบทบาทสมมติให้นักเรียนฟัง พร้อมทั้งสาธิตให้ดู
4. ให้นักเรียนทั้งหมดจับสลาก เพื่อแบ่งกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม
5. นัดหมายในครั้งต่อไป

ความรู้เรื่องความเชื่อมั่นในตนเอง

ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกด้วยการกระทำและคำพูดที่เหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในและนอกห้องเรียน ซึ่งมีลักษณะต่าง ๆ 5 ลักษณะ ดังนี้

1. การกล้าแสดงออก ได้แก่ การกล้าแสดงความสามารถของตน การกล้าแสดงความคิดเห็น การกล้าซักถามข้อสงสัย การกล้าคัดค้านเมื่อถึงคราวจำเป็น
2. การพึ่งตนเอง ได้แก่ การแก้ปัญหาด้วยความสามารถของตนเอง การทำงานประสบความสำเร็จ การมีความเพียรพยายาม
3. การเป็นตัวของตัวเอง ได้แก่ การมีเหตุผลไม่คล้อยตามผู้อื่น โดยปราศจากใครงบอง การตัดสินใจได้ด้วยตนเอง
4. การมีความรับผิดชอบ ได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบได้ครบถ้วน การกล้ารับผิดชอบเมื่อกระทำผิด
5. การมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การมีมนุษยสัมพันธ์กับคนอื่น การรู้จักช่วยเหลือและร่วมมือแก่หมู่คณะ การยอมรับสถานการณ์ใหม่ ๆ

ขั้นตอนการแสดงบทบาทสมมติ

1. ขออาสาสมัครเพื่อแสดงบทบาทสมมติ และสังเกตการณ์
2. อ่านบทที่ได้รับมอบหมายและเตรียมตัวแสดง จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเรื่องที่จะแสดง
3. ผู้แสดงเริ่มแสดงบทที่ได้รับมอบหมาย มีผู้สังเกตการณ์คอยดู และผู้ที่ไม่ได้แสดงเพื่อนำมาวิเคราะห์อภิปรายผลเมื่อแสดงจบแล้ว
4. ผู้แสดงอาจจะแสดงเพิ่มเติมตามความเห็นของครู และของกลุ่ม
5. ครูและผู้สังเกตการณ์ช่วยกันวิเคราะห์ และอภิปรายผลการแสดงหลังจากแสดงจบแล้ว

โปรแกรมการสอนครั้งที่ 2

หัวข้อเรื่อง ความรับผิดชอบ

เวลา 3 คาบ (60 นาที)

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ให้นักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายได้เสร็จทันเวลา

เนื้อหา ความรับผิดชอบ

วิธีการสอนโดยเข้าพบบาทสมมติ	วิธีการสอนแบบปกติ
<u>ขั้นนำ</u> - ครูเล่านิทานเรื่องคนขี้ลืม <u>ขั้นแสดง</u> - ขออาสาสมัครเพื่อแสดงบทบาทสมมติ และผู้สังเกตการณ์ - ครูแจกเอกสารเรื่องคนขี้ลืมให้อาสาสมัครอ่าน และเตรียมตัวแสดง จัดสถานที่ให้เหมาะสม - ผู้แสดงเริ่มแสดงบทบาทโดยมีผู้สังเกตการณ์และผู้ไม่ได้แสดงตั้งใจดู - ครูและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ และอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้ 1. ถ้านักเรียนเป็นตึ๋มนักเรียนจะทำอย่างตึ๋มหรือไม่ เพราะอะไร 2. นักเรียนอยากเป็นตึ๋มหรือเป็นต้อมเพราะเหตุใด 3. นักเรียนคิดว่าต้อมเป็นคนอย่างไร 4. พ่อ แม่ของตึ๋มทำถูกหรือไม่เพราะเหตุใด	<u>ขั้นนำ</u> - ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม ต่อครอบครัว <u>ขั้นสอน</u> - ครูเล่านิทานเรื่อง คนขี้ลืม - ครูและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์และอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้ 1. ถ้านักเรียนเป็นตึ๋มนักเรียนจะทำอย่างตึ๋มหรือไม่ เพราะอะไร 2. นักเรียนอยากเป็นตึ๋มหรือเป็นต้อมเพราะเหตุใด 3. นักเรียนคิดว่าต้อมเป็นคนอย่างไร 4. พ่อ แม่ของตึ๋มทำถูกหรือไม่เพราะเหตุใด - ครูและนักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องความรับผิดชอบให้เพื่อนกลุ่มฟัง

วิธีการสอนรอยาขับพาทสมมติ	วิธีการสอนแบบปกติ
<u>ขั้นสรุป</u> - ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการแสดงเรื่องคนขี้ลืม - จดบันทึกผลงานสมุด <u>วัดและประเมินผล</u> - สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน - สังเกตจากการตอบคำถาม การอธิบาย และการสรุป - ทานแบบฝึกหัด <u>สื่อการเรียนการสอน</u> - นิทานเรื่องคนขี้ลืม - บทบาทเรื่องคนขี้ลืม - เนื้อหาเรื่องความรับผิดชอบ - แบบฝึกหัด	<u>ขั้นสรุป</u> - ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการฟังนิทาน - จดบันทึกผลงานสมุด <u>วัดและประเมินผล</u> - สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรมและการตอบคำถามของนักเรียน - ทานแบบฝึกหัด <u>สื่อการเรียนการสอน</u> - นิทานเรื่อง คนขี้ลืม - เนื้อหาเรื่องความรับผิดชอบ - หุ่นมือ - แบบฝึกหัด

นิทานเรื่องคนขี้ลืม

ดิมและด้อม เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ดิมเป็นคนที่ชอบลืมของเป็นประจำ เช่น ลิมยางลบ ปากกา ดินสอ ไม้บรรทัด เป็นต้น แต่ด้อมนั้นเป็นคนที่เตรียมอุปกรณ์การเรียนมาให้พร้อมทุกครั้ง และยังมีสารองด้วย ทุกครั้งที่ดิมลืมเอาอุปกรณ์การเรียนมา ด้อมจะเป็นคนช่วยดิมเสมอ จนดิมคิดเป็นนิสัย อยู่มาวันหนึ่งดิมลืมเอาการบ้านมาส่งคุณครู ด้อมและเพื่อน ๆ ก็ช่วยดิมไม่ได้ ในที่สุดดิมจึงถูกครูลงโทษ ดิมตั้งใจว่าต่อไปจะไม่ลืมอีกแล้ว ต่อมาอีกไม่นานดิมก็ลืมเอากระเป๋า

สตาางค์มาโรงเรียนด้วย พอถึงเวลาพักกลางวันเพื่อน ๆ ก็พากันไปทานข้าวที่โรงอาหาร แต่ตัมไม่ได้ไปพร้อมเพื่อน เพราะยังทำงานไม่เสร็จ หลังจากตัมทำงานเสร็จแล้วก็จะไปทานข้าวที่โรงอาหาร ปรากฏว่าหากกระเป๋าสตาางค์ไม่พบเลยไม่ได้ทานข้าวกลางวัน ตอนเย็นเมื่อกลับถึงบ้านตัมก็เล่าเรื่องที่ไม่ได้ทานข้าวให้พ่อ และแม่ฟัง พ่อและแม่จึงบอกกับตัมว่าต่อไปนี้จะไปโรงเรียน พ่อและแม่จะเป็นคนเตรียมสิ่งของต่าง ๆ ให้ลูกเอง ตัมดีใจมาก

บทบาทของตัม

สมมติฉันชื่อตัม ฉันเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ฉันเป็นคนขี้ลืมเสมอ ทุกวันทีฉันมาโรงเรียน ฉันจะลืม ปากกา ดินสอ ยางลบ เป็นต้น อยู่เป็นประจำ ต่อมาวันหนึ่งฉันลืมสมุดการบ้านมาส่งคุณครู ฉันจึงถูกคุณครูลงโทษ และต่อมาอีกไม่นาน ฉันลืมเอากระเป๋าสตาางค์มาโรงเรียนด้วย ฉันไม่ได้ทานข้าวกลางวันเลยในวันนั้น เพราะเพื่อน ๆ ไปทานข้าวกันหมดฉันทำงานยังไม่เสร็จจึงไม่ได้ไปพร้อมเพื่อน ฉันเพลียมากเมื่อกลับไปถึงบ้าน

บทบาทของด้อม

สมมติว่าฉันชื่อด้อม ฉันเรียนอยู่ชั้น ป. 5 ฉันเป็นเพื่อนของตัม ฉันเป็นคนทีเตรียมอุปกรณ์การเรียนให้พร้อมอยู่เสมอ และฉันยังมีของสำรองเอาไว้ด้วยเผื่อเพื่อนคนไหนที่ลืมเอาของมา ฉันไม่ชอบตัมเลย เพราะตัมจะลืมอุปกรณ์การเรียนทุกวัน

บทบาทของเพื่อน ๆ

สมมติฉันเป็นเพื่อนของด้อม และของตัม ฉันชอบด้อมมากเพราะด้อมเป็นคนทีใจดีชอบช่วยเหลือเพื่อน ๆ เช่นเวลาเพื่อนคนไหนลืมอุปกรณ์การเรียน ด้อมก็จะแบ่งปันให้เพื่อนยืมอยู่เสมอ ฉันไม่ชอบตัม เพราะตัมไม่รับผิดชอบงานของตัวเองและชอบลืมของอยู่เสมอ ๆ

บทบาทของพ่อแม่

ฉันเป็นพ่อแม่ของตัม คอยดูแลและห่วงใยลูกมาก เวลาทำงานในแต่ละครั้งจะชอบช่วยเหลือด้อมอยู่เสมอ จนทำให้ดัมขาดความรับผิดชอบ

บทบาทของครู

สมมติว่าฉันเป็นคุณครู ฉันจะทำโทษเด็กที่ลืมเอาการบ้านมาส่งหรือไม่ทำการบ้าน (การลงโทษ อาจจะทำให้เกิดความสะอาดห้องเรียน ห้องน้ำ ร้องเพลง เดินรำ ตัดคะแนน เป็นต้น)

เนื้อหาเรื่องความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบ หมายถึงความรู้สึกสำนึกในจิตใจ เมื่อทำอะไรหรือมีหน้าที่อะไรแล้วต้องทำให้สำเร็จและได้ผลดี และจะต้องรับผลที่เกิดขึ้นทั้งผิดและชอบ ไม่ใช้รับแต่ชอบอย่างเดียว แล้วโยนความผิดหาผู้อื่น ผู้ปฏิบัติหน้าที่โดยสมบูรณ์เรียกว่า ผู้มีความรับผิดชอบ ความรับผิดชอบมี 2 อย่าง คือ

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง
2. ความรับผิดชอบต่อสังคม

แบบฝึกหัด

คำชี้แจง จงกาเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ถูก กาเครื่องหมาย x หน้าข้อที่ผิด

- _____ 1. ก่อนมาโรงเรียนแต่งตัวให้เรียบร้อย
- _____ 2. นิดทำงานแต่ไม่เคยมีใครเห็น นิดปฏิเสธว่าไม่ได้ทำ เพราะกลัวถูกทำโทษ
- _____ 3. มาสปีพุดจาด้วยถ้อยคำที่สุภาพอ่อนหวาน
- _____ 4. น้อยตื่นสาย มาโรงเรียนไม่ทันบ่อย ๆ
- _____ 5. คำเป็นนักกรีฑา รุ่งแข่งขันะจนทางโรงเรียนได้รับชื่อเสียง
- _____ 6. ปูชอบเอาดินสอให้เพื่อนยืมอยู่เสมอ
- _____ 7. แมวเอาขยะในห้องทุกวัน
- _____ 8. อ้วนไม่ชอบทำการบ้านตอนคุณครูทำโทษอยู่บ่อย ๆ
- _____ 9. นกชอบทิ้งเศษกระดาษลงใต้โต๊ะเสมอ
- _____ 10. คิมแปรงฟันทุกวัน

โปรแกรมการสอนครั้งที่ 3

หัวข้อเรื่อง ความรับผิดชอบต่อหน้าที่

เวลา 3 คาบ (60 นาที)

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนบอกหน้าที่ ที่มีต่อตนเอง และสังคมได้

เพื่อให้นักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จ เรียบร้อยทันเวลาตามที่ครูกำหนด

เนื้อหา ความรับผิดชอบต่อสังคม หน้าที่ต่อครอบครัว

วิธีการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ	วิธีการสอนแบบปกติ
<u>ขั้นนำ</u> - ครูเล่านิทาน"เรื่องของนิค" <u>ขั้นแสดง</u> - ขออาสาสมัครเพื่อแสดงบทบาทสมมติ เรื่องของหนูนิค และผู้สังเกตการณ์ - ครูแจกเอกสารเรื่องของหนูนิค ให้อาสาสมัครอ่าน และเตรียมตัวแสดง จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง - ผู้แสดงเริ่มแสดงบทบาทสมมติตามที่ได้รับมอบหมาย - ครูและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ และอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้ 1. ถ้านักเรียนเป็นนิคนักเรียนจะทำอย่างไร 2. นิคมีความรับผิดชอบหรือไม่ เพราะเหตุใด 3. นิคเป็นคนอย่างไร	<u>ขั้นนำ</u> - ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม <u>ขั้นสอน</u> - ครูเล่านิทานเรื่อง ของนิค - ครูและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์และอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้ 1. ถ้านักเรียนเป็นนิคนักเรียนจะทำอย่างไร 2. นิคมีความรับผิดชอบหรือไม่เพราะเหตุใด 3. นิคเป็นคนอย่างไร - ครูและนักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องความรับผิดชอบต่อเพื่อนกลุ่มฟัง

วิธีการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ	วิธีการสอนแบบปกติ
<u>ขั้นสรุป</u> - ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการแสดงเรื่องของนิค - จัดบันทึกเนื้อหาลงในสมุด <u>วัดและประเมินผล</u> - สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียนและการตอบคำถาม - ทาบแบบฝึกหัด <u>สื่อการเรียนการสอน</u> - นิทานเรื่องของหนูนิค - บทบาทเรื่องของหนูนิค - เนื้อหาเรื่องความรับผิดชอบ - แบบฝึกหัด	<u>ขั้นสรุป</u> - ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการฟังนิทาน - จัดบันทึกเนื้อหาลงในสมุด <u>วัดและประเมินผล</u> - สังเกตดูการเข้าร่วมกิจกรรมและการตอบคำถามของนักเรียน - ทาบแบบฝึกหัด <u>สื่อการเรียนการสอน</u> - นิทานเรื่องของหนูนิค - เนื้อหาเรื่องความรับผิดชอบ - หุ่นมือ - แบบฝึกหัด

นิทานเรื่องของนิค

นิคเป็นเด็กชาย เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ครอบครัวของนิคมีฐานะยากจน พ่อ เป็นกรรมกรรับจ้าง แม่รับจ้างซักเสื้อผ้า นิคมีพี่น้องด้วยกัน 4 คน นิคเป็นลูกคนโต น้องคนที่ 2 เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 น้องคนที่ 3 เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 น้องคนที่ 4 ยังไม่ได้เข้าโรงเรียน นิคต้องทำงานช่วย พ่อ แม่ หลังจากโรงเรียนเลิกแล้ว นิคมีหน้าที่จะต้องเอาผ้าที่แม่ซักไปส่งตามบ้าน และกลับมาดูแลน้อง ๆ หลังจากทานอาหารเย็นเสร็จนิคจะต้องทำการบ้าน และสอนการบ้านน้อง ๆ อยู่มาวันหนึ่ง แม่ไม่สบายมาก หมอบอกว่าห้ามให้แม่ทำงานหนักต้องพักผ่อน นิคอยากช่วยแม่ เพราะถ้าขาดรายได้จากแม่แล้วจะทำให้ครอบครัวของนิคต้องเดือดร้อนและลำบาก นิคจึงได้นำเรื่องทางบ้านไปเล่าให้เพื่อน ๆ ฟัง เพื่อนก็แนะนำให้นิคไปปรึกษากับ

คุณครู นิดก็ทำตาม คุณครูพานิดไปสมัครงานล้างจานที่ร้านขายอาหารใกล้ ๆ โรงเรียน เจ้าของร้านเป็นคนใจดี นิดจะมาทำงานหลังโรงเรียนเลิกแล้วทุกวัน โดยทางร้านให้ค่าจ้างวันละ 30 บาท นิดเป็นคนขยัน เจ้าของร้านก็รัก หลังจากทำงานเสร็จแล้วนิดจะได้อาหารไปให้ครอบครัวแทบทุกครั้ง นิดจะกลับถึงบ้านประมาณ 1 ทุ่ม นิดก็ไม่เคยละทิ้งการเรียนเลย ทำการบ้านทุกครั้ง ถ้ามีเวลาก็จะอ่านหนังสือ ทบทวนอยู่เสมอ ๆ เพื่อน ๆ ในห้องก็รักนิด นิดจะทำงานที่ได้รับมอบหมาย เช่น ทำความสะอาดห้องเรียน รดน้ำต้นไม้ เก็บขยะ เป็นต้น ครอบครัวของนิดก็ดีขึ้น แม่ก็มีสุขภาพที่แข็งแรงขึ้น ต่อมาทางโรงเรียนได้จัดงานวันแม่ขึ้น นิดก็ได้รับรางวัล เพราะนิดเป็นคนดี มีความกตัญญูต่อครอบครัว

บทบาทของนิด

สมมติจินตนาการ นิด เป็นเด็กผู้ชาย เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จินเป็นคนขยัน จินเป็นลูกคนโตฐานะทางบ้านยากจนหลังเลิกเรียนจินต้องไปส่งผ้าตามบ้านและกลับบ้านดูแลน้อง ๆ หลังจากทานอาหารเสร็จแล้ว จินต้องสอนการบ้านน้อง ๆ และทำการบ้าน ตอนที่แม่ป่วยจินได้ไปล้างจานที่ร้านอาหารใกล้ ๆ โรงเรียน เพื่อนำเงินที่ได้มาใช้จ่ายภายในครอบครัว จินได้รับรางวัลจากทางโรงเรียนที่เป็นเด็กดี มีความกตัญญูต่อครอบครัว

บทบาทของเพื่อน ๆ

พวกเราเป็นเพื่อนของนิด รักนิดมากเพราะนิดเป็นคนดี ขยัน มีความกตัญญู เวลานิดมีปัญหาพวกเราจะช่วยเหลือนิด พวกเรารู้สึกดีใจที่นิดได้รับรางวัลที่เป็นคนดี มีความกตัญญูต่อครอบครัว

บทบาทของน้อง ๆ

พวกเราเป็นน้อง ๆ ของนิด อายุ 9 ขวบ เรียนอยู่ ป. 3 อายุ 7 ขวบ เรียนอยู่ ป. 1 และอายุ 5 ขวบ ยังไม่ได้เข้าโรงเรียน พวกเรารักนิดมากเพราะนิดช่วยเหลือครอบครัว และดูแลพวกเราเป็นอย่างดี

บทบาทของพ่อ แม่

จินเป็น พ่อ และแม่ของนิด จินภูมิใจ และดีใจมากที่มีลูกขยัน และมีความกตัญญู

บทบาทของคุณครู

ฉันเป็นคุณครูประจำชั้นของนิค ฉันจะดูแลเด็กทุกคน และจะช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาฉันช่วยเหลือนิคโดยพานิคไปทำงานที่ร้านอาหาร เพื่อให้นิคมีรายได้มาช่วยเหลือครอบครัว และฉันเห็นนิคเป็นเด็กดี มีความกตัญญู ฉันจึงเสนอชื่อให้ได้รับรางวัล

บทบาทของเจ้าของร้านอาหาร

ฉันเป็นเจ้าของร้านอาหาร ฉันสงสารนิค และรักนิคมากเพราะนิคเป็นเด็กที่มีความกตัญญูต่อครอบครัว ฉันจะฝากอาหารมาให้ครอบครัวนิคอยู่เสมอ ๆ

เนื้อหาเรื่องความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบต่อสังคม ทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เริ่มตั้งแต่ครอบครัว ชั้นเรียน โรงเรียน ชุมชน ประเทศชาติ เราจึงมีหน้าที่รับผิดชอบที่จะต้องทำต่อผู้อื่น ที่อยู่ร่วมในสังคมเดียวกัน เพื่อความสงบสุข ความเจริญก้าวหน้า และความมั่นคงของสังคม

หน้าที่ของครอบครัว ในฐานะที่ยังเป็นเด็กนักเรียน นักเรียนมีหน้าที่ตอบแทนบุญคุณบิดามารดา ดังต่อไปนี้

1. เคารพเชื่อฟังคำสั่งสอน
2. ช่วยเหลือการทำงานตามความสามารถและโอกาส
3. ประพฤติตนเป็นเด็กดี
4. ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน

แบบฝึกหัด

คำชี้แจง จงกาเครื่องหมาย x ทับข้อที่ถูกต้อง

1. ข้อใดถูกต้องที่สุด

ก. นิดขอเงินแม่ซื้อขนม	ข. หน่อยทำการบ้านให้น้อง
ค. น้อยช่วยพ่อปลูกต้นไม้	
2. หน้าที่ต่อครอบครัว คือข้อใด

ก. เคารพเชื่อฟัง พ่อ แม่	ข. ปฏิบัติตามกฎหมาย
ค. มาโรงเรียนทุกวัน	
3. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้อง

ก. รักและภูมิใจในชุมชนของเรา	ข. ลอกการบ้านเพื่อน
ค. ประพฤติตนเป็นคนดี	
4. การรักษาสาธารณสุขสมบัติของโรงเรียน เป็นหน้าที่ของใคร

ก. นักเรียนทุกคน	ข. ภารโรง และคุณครู
ค. ถูกทุกข้อ	
5. ถ้าพวกเราทุกคนมีความรับผิดชอบแล้วสังคมจะเป็นอย่างไร

ก. สังคมจะมีความสุข	ข. สังคมจะวุ่นวาย
ค. สังคมจะมีคนมากขึ้น	

โปรแกรมการสอนครั้งที่ 4

หัวข้อเรื่อง ระเบียบวินัย และการตรงต่อเวลา

เวลา 3 คาบ (60 นาที)

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ให้นักเรียนบอกประโยชน์ของการมีระเบียบวินัย และโทษของการขาดระเบียบวินัย

เนื้อหา ความมีระเบียบวินัย

วิธีการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ	วิธีการสอนแบบปกติ
<u>ขั้นนำ</u> - ครูเล่านิทาน"เรื่องข้อปฏิบัติของเรา" <u>ขั้นแสดง</u> - ขออาสาสมัครเพื่อแสดงบทบาทสมมติ เรื่องข้อปฏิบัติของเรา และผู้สังเกตการณ์ - ครูแจกเอกสารเรื่องข้อปฏิบัติของเราให้อาสาสมัครอ่าน และเตรียมตัวแสดง จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง - ผู้แสดงเริ่มแสดงบทบาทสมมติตามที่ได้รับมอบหมาย - ครูและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ และอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้ 1. ข้อปฏิบัติของเรานักเรียนคิดว่าเราควรช่วยกันคิด ใช่หรือไม่เพราะเหตุใด 2. ถ้าเพื่อนคนใดคนหนึ่งไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงของเรา เราควรทำอย่างไร 3. ถ้านักเรียนเป็นหัวหน้าชั้นเหมือนมานี้ นักเรียนจะทำเหมือนมานี้หรือไม่ เพราะเหตุใด	<u>ขั้นนำ</u> - ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับความมีระเบียบวินัย <u>ขั้นสอน</u> - ครูเล่านิทานเรื่อง ข้อปฏิบัติของเรา - ครูและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์และอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้ 1. ข้อปฏิบัติของเรานักเรียนคิดว่าเราควรช่วยกันคิด ใช่หรือไม่เพราะเหตุใด 2. ถ้าเพื่อนคนใดคนหนึ่งไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงของเรา เราควรทำอย่างไร 3. ถ้านักเรียนเป็นหัวหน้าชั้นเหมือนมานี้ นักเรียนจะทำเหมือนมานี้หรือไม่ เพราะเหตุใด - ครูและนักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องความรับผิดชอบให้เพื่อนกลุ่มฟัง

วิธีการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ	วิธีการสอนแบบปกติ
<u>ขั้นสรุป</u> - ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการแสดงเรื่องข้อปฏิบัติของเรา - จัดบันทึกเนื้อหาลงในสมุด <u>วัดและประเมินผล</u> - สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียนและการตอบคำถาม - ท้าแบบฝึกหัด <u>สื่อการเรียนการสอน</u> - นิทานเรื่องข้อปฏิบัติของเรา - บทบาทเรื่องข้อปฏิบัติของเรา - เนื้อหาเรื่องควมมีระเบียบวินัย - แบบฝึกหัด	<u>ขั้นสรุป</u> - ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการฟังนิทาน - จัดบันทึกเนื้อหาลงในสมุด <u>วัดและประเมินผล</u> - สังเกตดูการเข้าร่วมกิจกรรมและการตอบคำถามของนักเรียน - ท้าแบบฝึกหัด <u>สื่อการเรียนการสอน</u> - นิทานเรื่องข้อปฏิบัติของเรา - เนื้อหาเรื่องควมมีระเบียบวินัย - หุ่นมือ - แบบฝึกหัด

นิทาน เรื่องข้อปฏิบัติของเรา

นางโรงเรียนแห่งหนึ่ง เป็นวันเปิดเทอมวันแรก มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/พิเศษ นักเรียนที่มาเรียนอยู่ชั้นนี้ยังไม่เคยเรียนด้วยกันมาก่อน รู้จักกันยังไม่ค่อยสนิท เพราะนักเรียนชั้นนี้จะแยกออกมาจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทุกห้อง ในปีที่แล้ว และนำมารวมกันเป็นชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/พิเศษ ในปีนี้ มาได้รับคัดเลือกจากเพื่อน ๆ ให้เป็นหัวหน้าห้อง มาจึงคุยกับเพื่อน ๆ ในห้องเรียนว่า เราควรมาตกลงกันดีกว่าข้อปฏิบัติของห้องเราจะมีอะไรบ้าง เพื่อน ๆ ทุกคนก็ช่วยกันคิด ซึ่งสรุปได้ดังนี้ คือ

1. เราจะไม่นินทนามานในห้องเรียน
2. เราจะไม่ขโมยของเพื่อน ๆ
3. เราจะไม่ส่งเสียงดังในขณะที่ครูกำลังสอน

4. เราจะรักษาสถาบันสมบัติในชั้นเรียน เช่น ชีตเขียนโต๊ะ เก้าอี้ เป็นต้น

5. เราจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ถ้าใครไม่ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติที่วางไว้ ก็จะถูกเพื่อน ๆ ที่ห้องทำโทษ อยู่มาวันหนึ่งมานะ แอบกินขนมในห้องเรียน เพื่อน ๆ เห็นมานะจึงถูกเพื่อน ๆ ลงโทษโดยการทำให้ปวดหัวเข่าในห้องเรียนเป็นเวลา 1 สัปดาห์ นักเรียนในชั้นไม่เคอะเขินและกัน และทุกคนก็ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จนได้รับรางวัลจากทางโรงเรียน เพราะเป็นห้องเรียนที่มีความสามัคคีนั่นเอง

บทบาทของมานี

สมมติว่า มานี เป็นเด็กผู้หญิง เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/พิเศษ มานีได้รับการคัดเลือกจากเพื่อน ๆ เป็นหัวหน้าชั้น มานีมีความเชื่อมั่นในตนเอง มานีเมื่อไรก็จะปรึกษากับเพื่อน ๆ ในห้องเรียนเสมอ

บทบาทของเพื่อน ๆ

พวกเราเป็นเพื่อน ๆ ของมานี เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/พิเศษ พวกเรารักมานี และเพื่อนทุกคน ๆ คน พวกเราจะทำอะไร เราจะปรึกษาหารือตกลงร่วมกันเสมอ และพวกเราจะเคารพกฎกติกาที่พวกเราช่วยกันตั้งขึ้นมา

บทบาทของมานะ

มานีมานะ เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/พิเศษ มานีแอบกินขนมในห้องเรียน มานีจึงถูกเพื่อน ๆ ทำโทษโดยการทำความสะอาดห้องเรียนเป็นเวลา 1 สัปดาห์ เพราะมานีไม่ทำตามข้อตกลงของเรา

เนื้อหาเรื่องความมีระเบียบวินัย

ระเบียบวินัย หมายถึง ข้อบังคับ คำสั่ง กฎหมาย กฎ กติกา ระเบียบที่สังคมวางไว้ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของตน เพราะทุกคนต้องร่วมมือกันเป็นหมู่ ตั้งแต่หมู่เล็ก คือครอบครัว จนถึงหมู่ใหญ่ คือ ประเทศชาติ ถ้าทุกคนอยู่ร่วมกันปฏิบัติตามระเบียบวินัยที่สังคมวางไว้ ก็จะนำมาซึ่งความสงบสุข ความเจริญก้าวหน้า ความมั่นคง ความปลอดภัย

คุณลักษณะของคนมีระเปียบวินัย

1. รู้จักวินัยของตนเป็นอย่างดี เมื่อเราอยู่ในสังคมใด จะต้องมีความรู้เรื่องวินัยระเปียบ แบบแผนของสังคมนั้นเป็นอย่างดี เพื่อที่จะได้ปฏิบัติตนไม่ผิด เช่น เราเป็นนักเรียนต้องรู้จักระเปียบวินัยของโรงเรียน
2. เคารพกติกาวินัยเป็นอย่างดี คือ เป็นผู้พยายามประพฤติ ปฏิบัติตนอยู่ในระเปียบวินัย ไม่ละเมิดทั้งต่อหน้าและลับหลัง

คุณค่าหรือประโยชน์ของการมีระเปียบวินัย

1. เป็นเครื่องป้องกันความเสื่อมเสีย
2. ช่วยให้ผู้รักษาระเปียบวินัยเป็นคนดี
3. เมื่อฝึกอยู่เสมอ ๆ จนเป็นนิสัยย่อมเกิดวินัยในตนเอง และช่วยให้การงานสำเร็จ เรียบร้อยรวดเร็ว

แบบฝึกหัด

คำชี้แจง ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย x ทับข้อที่ถูกที่สุด

1. ความมีระเบียบวินัย จะมีผลต่อสังคมในด้านใดมากที่สุด
 - ก. ความมั่นคง
 - ข. ความรับผิดชอบ
 - ค. ความสงบเรียบร้อย
2. เมื่อทุกคนมีระเบียบวินัย และตรงต่อเวลาจะทำให้เกิดสิ่งใด
 - ก. ความซื่อสัตย์
 - ข. ความเสียสละ
 - ค. ความรับผิดชอบ
3. ถ้าประเทศชาติมีคนขาดระเบียบวินัยมาก ๆ จะทำให้เกิดสิ่งใด
 - ก. ความวุ่นวาย
 - ข. เหตุการณ์ผิดปกติ
 - ค. ความร่วมมือและสามัคคี
4. ข้อใดแสดงถึงความมีระเบียบวินัย
 - ก. ทำเลขถูกหมดทุกข้อ
 - ข. แต่งกายถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน
 - ค. ทำการบ้านได้สะอาดเรียบร้อย
5. ข้อใดไม่เกี่ยวข้องกับระเบียบวินัย
 - ก. กฎ
 - ข. ข้อบังคับ
 - ค. ความคิดเห็น

โปรแกรมการสอนครั้งที่ 5

หัวข้อเรื่อง ระเบียบวินัย และการตรงต่อเวลา

เวลา 3 คาบ (60 นาที)

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้เด็กเรียนปฏิบัติตนเป็นผู้มีระเบียบวินัย และตรงต่อเวลา

เนื้อหา การตรงต่อเวลา

วิธีการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ	วิธีการสอนแบบปกติ
<u>ขั้นนำ</u> - ครูเล่านิทาน"เรื่องเด็กดีมีระเบียบ" <u>ขั้นแสดง</u> - ขออาสาสมัครเพื่อแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง เด็กดีมีระเบียบวินัยและผู้สังเกตการณ์ - ครูแจกเอกสารเรื่องเด็กดีมีระเบียบวินัยให้อาสาสมัครอ่าน และเตรียมตัวแสดง จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง - ผู้แสดงเริ่มแสดงบทบาทสมมติตามที่ได้รับมอบหมาย - ครูและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ และอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้ 1. ทำไมจึงบงัดไม่ได้เกี่ยวกับพี่ ๆ ในวันเสาร์ 2. ถ้านักเรียนเป็นจ๊อบนักเรียนจะทำอย่างไร เพราะเหตุใด 3. ทำไมพี่ ๆ จึงบอกกับจ๊อบว่าจะพาไปเที่ยววันอาทิตย์หน้าอีก	<u>ขั้นนำ</u> - ครูพานักเรียนร้องเพลงตรงต่อเวลา <u>ขั้นสอน</u> - ครูเล่านิทานเรื่อง เด็กดีมีระเบียบ - ครูและนักเรียนช่วยกันซักถามและตอบปัญหาต่าง ๆ ในหัวข้อต่อไปนี้ 1. ทำไมจึงบงัดไม่ได้เกี่ยวกับพี่ ๆ ในวันเสาร์ 2. ถ้านักเรียนเป็นจ๊อบนักเรียนจะทำอย่างไร เพราะเหตุใด 3. ทำไมพี่ ๆ จึงบอกจ๊อบว่าจะพาไปเที่ยววันอาทิตย์หน้าอีก - ครูและนักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องตรงต่อเวลา ให้เพื่อนกลุ่มฟัง

วิธีการสอนโดยาใช้บทบาทสมมติ	วิธีการสอนแบบปกติ
<u>ขั้นสรุป</u> - ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง เด็กดีมีระเบียบ <u>วัดและประเมินผล</u> - สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียนและการตอบคำถาม - ทาบแบบฝึกหัด <u>สื่อการเรียนการสอน</u> - นิทาน เรื่อง เด็กดีมีระเบียบ - บทบาท เรื่อง เด็กดีมีระเบียบ - เนื้อหา เรื่อง การตรงต่อเวลา - แบบฝึกหัด	<u>ขั้นสรุป</u> - ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการฟังนิทาน เรื่อง เด็กดีมีระเบียบ <u>วัดและประเมินผล</u> - สังเกตดูการเข้าร่วมกิจกรรมและการตอบคำถามของนักเรียน - ทาบแบบฝึกหัด <u>สื่อการเรียนการสอน</u> - นิทาน เรื่อง เด็กดีมีระเบียบ - เนื้อหา เรื่อง การตรงต่อเวลา - แผนภูมิเพลงตรงต่อเวลา - แบบฝึกหัด

เพลงตรงต่อเวลา

ตรงต่อเวลา พวกเราต้องมาให้ตรงเวลา ตรง ตรง ตรงเวลา พวกเราต้องมาให้ตรงเวลา
เวลา เราเกิดมาเป็นคนต้องมันฝึกตนให้ตรงเวลา วันคืนไม่คอยท่า วันเวลาไม่เคยคอยใคร (ซ้ำ)

นิทานเรื่อง เด็กดีมีระเบียบ

มีครอบครัวหนึ่งมีพี่น้องอยู่ 4 คน คือ ใจ เป็นพี่ชายคนโตเรียนอยู่ชั้น ป. 6 คนที่ 2 ชื่อ จุ่ม เป็นผู้หญิง เรียนอยู่ชั้น ป. 5 คนที่ 3 ชื่อ จอย เป็นผู้หญิงเรียนอยู่ชั้น ป. 3 คนที่สี่ ชื่อ จี๊บ เป็นพี่ชายเรียนอยู่ชั้น ป. 1 ก่อนไปโรงเรียนทุกวันพี่ ๆ จะต้องรอน้องคนที่สี่ทุกวัน เพราะจี๊บตื่นสายไม่ทันพี่ ๆ แต่พี่ ๆ ต้องรอ วันหนึ่งพี่ทั้ง 3 คน ก็ประชุมปรึกษาหารือกันว่าเราจะแก้นิสัยของน้องจี๊บกันอย่างไร ก็ช่วยกันออกความคิดเห็น สรุปว่า วันเสาร์ที่จะถึงนี้จะพากันไปเที่ยว

สวนสนุก ถ้าใครตื่นสายก็อดไปต้องเผ้าบ้าน แล้วพี่ ๆ ก็มาเล่าให้น้องจ๊อบฟัง จ๊อบดีใจมากจะได้ไปเที่ยวและกินไอศกรีมด้วย พอถึงคืนวันศุกร์ทุกคนก็เข้านอน นัดกันว่า 6 โมงเช้าทุกคนจะต้องแต่งตัวให้เสร็จ ถ้าใครช้าก็ไม่ต้องไปเพราะจะไม่รอ พอถึง 6 โมง พี่ทั้ง 3 คน แต่งตัวเสร็จหมดแต่จ๊อบยังนอนไม่ตื่นพอตื่นขึ้นมาดูนาฬิกา 7 โมง จ๊อบก็คิดว่าไม่เป็นไรเดี๋ยวพี่ ๆ ก็ต้องรอเหมือนเดิม พอจ๊อบเดินลงมาข้างล่างก็เห็นกระดาษเขียนไว้ว่า เผ้าบ้านไว้นะพวกพี่ ๆ ไปเที่ยวก่อน จ๊อบเหงามากต้องอยู่บ้านคนเดียวจนถึงเย็นพี่ ๆ ก็พากันกลับบ้าน จ๊อบบอกกับตัวเองว่าต่อไปนี้จะไม่ต้องสายอีก จะทำตัวเป็นเด็กดีมีระเบียบไม่ต้องง้อพี่ ๆ รอ พอถึงเช้าวันจันทร์พี่ ๆ ไม่ต้องรอจ๊อบเลย เพราะจ๊อบตื่นแต่เช้า พี่ ๆ บอกกับจ๊อบว่าอาทิตย์หน้าพี่จะพาไปเที่ยวอีกนะจ๊ะ จ๊อบยิ้มอย่างมีความสุข

บทบาทของโจ้

สมมติว่าฉันชื่อโจ้ เป็นเด็กชาย เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ฉันเป็นพี่ชายคนโตมีน้อง 3 คน ก่อนไปโรงเรียนทุกวัน ฉันจะต้องรอน้องคนที่สี่เพราะน้องชอบตื่นสาย ฉันและน้องอีก 2 คน จึงปรึกษากันว่าจะแกล้งน้องคนที่ 4 ได้ยังไง จึงออกความเห็นกัน คือ ในวันเสาร์พวกเราจะพาไปเที่ยวสวนสนุกนัดกันไว้ตอน 6 โมงเช้า ถ้าใครตื่นไม่ทันก็จะไม่รอ ปรากฏว่าน้องคนที่สี่ตื่นไม่ทัน จึงไม่ได้ไปเที่ยว

บทบาทของจุ่ม

สมมติว่าฉันชื่อจุ่ม เป็นเด็กผู้หญิง เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ฉันเป็นน้องคนที่ 1 ฉันมีน้องอีก 2 คน ก่อนไปโรงเรียนทุกวัน ฉันจะต้องรอน้องคนที่สี่เพราะน้องชอบตื่นสาย ฉัน พี่โจ้ และน้องจอย จึงปรึกษากันว่าจะแกล้งน้องคนที่ 4 ได้ยังไง จึงออกความเห็นกัน คือ ในวันเสาร์พวกเราจะพากันออกไปเที่ยวสวนสนุกนัดกันไว้ตอน 6 โมงเช้า ถ้าใครตื่นไม่ทันก็จะไม่รอ ปรากฏว่าน้องคนที่สี่ตื่นไม่ทันจึงไม่ได้ไปเที่ยว

บทบาทของจอย

สมมติว่าฉันชื่อจอย เป็นเด็กผู้หญิง เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ฉันมีพี่ 2 คนมีน้อง 1 คนก่อนไปโรงเรียนทุกวัน ฉันจะต้องรอน้องคนที่สี่เพราะน้องชอบตื่นสาย ฉัน พี่ใจ และพี่จุ่มจึงปรึกษากันว่าจะแก้นิสัยน้องคนที่ 4 ได้ยังไง จึงออกความเห็นกัน คือ ในวันเสาร์พวกเราจะพากันออกไปเที่ยวสวนสนุกกันไว้ตอน 6 โมงเช้า ถ้าใครตื่นไม่ทันก็จะมีรถ ปรากฏว่าน้องคนจ๊อบตื่นไม่ทันจึงไม่ได้ไปเที่ยว

บทบาทของจ๊อบ

สมมติว่าฉันชื่อจ๊อบ เป็นเด็กผู้ชาย เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ฉันเป็นน้องคนเล็กมีพี่อยู่ 3 คน ฉันเป็นคนชอบตื่นสายทำอะไรชักช้า ก่อนไปโรงเรียนทุกวันที่ ๗ จะต้องรอฉัน อยู่มาวันหนึ่งซึ่งพวกเราทั้ง 4 คนนัดกันว่าจะไปเที่ยวสวนสนุกในวันเสาร์ นัดกันไว้ตอน 6 โมงเช้า พอฉันตื่นขึ้นมาพี่ ๆ ไปเที่ยวก่อน วันนั้นฉันเหงามากเพราะต้องเฝ้าบ้านคนเดียว ฉันจึงบอกกับตัวเองว่าต่อไปนี้จะไม่ตื่นสายอีกจะทำตัวเป็นเด็กดีมีระเบียบ ไม่ต้องง้อพี่ ๆ ต้องรอ พอถึงเช้าวันจันทร์ที่ ๆ ไม่ต้องรอฉันเลย และพี่ ๆ บอกกับฉันว่า อาทิตย์หน้าจะพาฉันไปเที่ยวอีก ฉันดีใจมากและยิ้มอย่างมีความสุข

ความรู้เรื่องการตรงต่อเวลา

การตรงต่อเวลา หมายถึง การทำงาน หรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้ตรงกับเวลาที่กำหนดไว้ เช่นนักเรียนต้องมาโรงเรียนให้ทันเวลาเรียน ต้องทำแบบฝึกหัดทำให้เสร็จ และส่งครูตามเวลาที่ครูกำหนดให้ ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมใด ๆ ต้องเป็นผู้ตรงต่อเวลาย่อมทำให้การทำงานล่าช้าเสียหาย

แบบฝึกหัด

คำชี้แจง ให้นักเรียนบอกโทษของการไม่ตรงต่อเวลามา 3 ข้อ

- 1.
- 2.
- 3.

โปรแกรมการสอนครั้งที่ 6

หัวข้อเรื่อง มารยาทกับการดำรงชีวิต

เวลา 3 คาบ (60 นาที)

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนบอกลักษณะของผู้มีมารยาทดีได้

เนื้อหา มารยาททางกายที่ควรปฏิบัติ

วิธีการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ	วิธีการสอนแบบปกติ
<u>ขั้นนำ</u> - ครูเล่านิทาน"เรื่องข่อยกั" <u>ขั้นแสดง</u> - ขออาสาสมัครเพื่อแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง ข่อยกั และผู้สังเกตการณ์ - ครูแจกเอกสารเรื่องข่อยกั ให้อาสาสมัครอ่านและเตรียมตัวแสดง จัดสถานที่ ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง - ผู้แสดงเริ่มแสดงบทบาทสมมติตามที่ ได้รับมอบหมาย - ครูและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ และอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้ 1. ถ้านักเรียนเห็นคนกำลังวาดภาพนก- แพงนักเรียนจะทำอย่างไร นักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่ เพราะอะไร 2. ใครทำให้ติดกับมือกลับตัวเป็นคนดี 3. นักเรียนเคยช่วยรักษาสัตว์ส่วนร่วม อย่างไรบ้าง	<u>ขั้นนำ</u> - ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับความมีมารยาทที่ควรปฏิบัติ <u>ขั้นสอน</u> - ครูเล่านิทานเรื่อง ข่อยกั - ครูและนักเรียนร่วมกันซักถามและตอบปัญหาต่าง ๆ ในหัวข้อต่อไปนี้ 1. ถ้านักเรียนเห็นคนกำลังวาดภาพนก- แพงนักเรียนจะทำอย่างไร นักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่ เพราะอะไร 2. ใครทำให้ติดกับมือกลับตัวเป็นคนดี 3. นักเรียนเคยช่วยรักษาสัตว์ส่วนร่วม อย่างไรบ้าง - ครูและนักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับมารยาททางกายที่ควรปฏิบัติให้เพื่อน ๆ ในกลุ่มฟัง

วิธีการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ	วิธีการสอนแบบปกติ
<u>ขั้นสรุป</u> - ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการแสดงเรื่องข่อยก๊วย - จัดบันทึกเนื้อหาผลงานสมุด <u>วัดและประเมินผล</u> - สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียนและการตอบคำถาม - ทาบแบบฝึกหัด <u>สื่อการเรียนการสอน</u> - นิทานเรื่องข่อยก๊วย - บทบาทเรื่องข่อยก๊วย - เนื้อหาเรื่องมารยาท - แบบฝึกหัด	<u>ขั้นสรุป</u> - ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการฟังนิทาน เรื่องข่อยก๊วย - จัดบันทึกเนื้อหาผลงานสมุด <u>วัดและประเมินผล</u> - สังเกตดูการเข้าร่วมกิจกรรมและการตอบคำถามของนักเรียน - ทาบแบบฝึกหัด <u>สื่อการเรียนการสอน</u> - นิทานเรื่องข่อยก๊วย - ทุ่นเรือ - เนื้อหาเรื่องมารยาท - แบบฝึกหัด

ขอภัย

นิด กับ น้อย เรียนหนังสืออยู่ชั้นประถมปีที่ 5 ในโรงเรียนแห่งหนึ่งทั้งสองอยู่บ้านใกล้กัน เมื่อโรงเรียนเลิกแล้ว ทั้งสองก็จะเดินกลับบ้านพร้อมกัน เมื่อเดินผ่านกำแพงวัด นิดกับน้อยจะชวนกันไปวาดภาพที่กำแพงวัดเล่น ทั้งสองวาดภาพบนกำแพงอย่างสนุกสนาน โดยไม่คิดเลยว่าเป็นการทำลายของส่วนรวม ทำให้เกิดความสับสน ขยายแก่คนหนึ่งซึ่งรักษาที่วัดเดินมาพบเข้าจึงห้ามขีดเขียนเล่น แต่เด็กทั้งสองก็ไม่เชื่อฟัง ยังเขียนเล่นต่อไปอย่างสนุกสนาน ในที่สุดท่านเจ้าอาวาสต้องเดินลงมา อบรมสั่งสอนให้ประพฤติตัวเป็นเด็กดี ให้มีมารยาทที่ดีงาม จะได้มีคนรักใคร่ ถ้าประพฤติชั่วเช่นนี้ใคร ๆ ก็รังเกียจ สังคมก็ไม่ต้องการและยังเป็นบาปเป็นกรรมอีกด้วย นิดกับน้อยสำนึกผิดจึงขอภัย และได้ทำความสะอาดที่เขียนเล่นจนสะอาด แล้วเด็กทั้งสองสัญญาว่าจะไม่ทำเช่นนี้อีก จะช่วยรักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม ท่านเจ้าอาวาสก็พอใจที่เห็นเด็กทั้งสองว่าอ่อนน้อมง่าย

บทบาทของนิด

สมมติว่าฉันชื่อนิด เป็นเด็กผู้หญิง เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีเพื่อนชื่อน้อย บ้านของฉันอยู่ใกล้บ้านของน้อย หลังเลิกเรียนฉันจะเดินกลับบ้านพร้อมน้อยทุกวัน วันหนึ่งฉันกับน้อยเดินผ่านกำแพงวัดนึกสนุกขึ้นมาจึงชวนกันวาดวาดรูปที่กำแพงวัด มีชายแก่มาบอกให้หยุดวาด ฉันไม่เชื่อฟังจนกระทั่งเจ้าอาวาสวัดมาบอกและท่านยังอบรมสั่งสอน ฉันและน้อยให้ประพฤติตัวเป็นเด็กดี ให้มีมารยาทที่ดีงาม ฉันจึงกราบขอภัย และได้ทำความสะอาดกำแพงวัดจนสะอาด ฉันกับน้อยสัญญาว่าจะไม่ทำเช่นนี้อีก

บทบาทของน้อย

สมมติว่าฉันชื่อน้อย เป็นเด็กผู้หญิง เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีเพื่อนชื่อนิด บ้านของฉันอยู่ใกล้บ้านของนิด หลังเลิกเรียนฉันจะเดินกลับบ้านพร้อมน้อยทุกวัน วันหนึ่งฉันกับน้อยเดินผ่านกำแพงวัดนึกสนุกขึ้นมาจึงชวนกันวาดวาดรูปที่กำแพงวัด มีชายแก่มาบอกให้หยุดวาด ฉันไม่เชื่อฟังจนกระทั่งเจ้าอาวาสวัดมาบอกและท่านยังอบรมสั่งสอน ฉันและนิดให้ประพฤติตัวเป็นเด็กดี ให้มีมารยาทที่ดีงาม ฉันจึงกราบขอภัย และได้ทำความสะอาดกำแพงวัดจนสะอาด ฉันกับนิดสัญญาว่าจะไม่ทำเช่นนี้อีก

บทบาทของชายแก่

สมมติว่าฉันเป็นชายแก่ ฉันจะมารักษาผีลอยู่ที่วัดทุกวัน ฉันเห็นเด็กสองคนมาวาดรูปที่
กำแพงวัด ฉันก็ได้มาบอกให้หยุดวาดรูปแต่เด็กทั้งสองไม่ยอมเชื่อ

บทบาทของเจ้าอาวาสวัด

สมมติว่าฉันเป็นเจ้าอาวาสวัด ฉันเห็นเด็กสองคนวาดรูปที่กำแพงวัดฉันจึงมาอบรมสั่งสอน
ให้ประพฤติตัวเป็นเด็กดี ให้มีการยथाที่ดีงาม จะได้มีคนรักใคร่ ถ้าประพฤติเช่นนี้ใคร ๆ ก็
รังเกียจ สังคมก็ไม่ต้องการ และยังเป็นบาปเป็นกรรมอีกด้วย ฉันตั้งใจที่เด็กทั้งสองคนเป็นคนว่านอน
สอนง่าย

เนื้อหาเรื่องมารยาท

มารยาท คือ กิริยาวาจาที่ถือว่าสุภาพ เรียบร้อย และดีงามเป็นสิ่งสำคัญในชีวิตประจำวัน
มารยาท แบ่งออกเป็น 2 อย่าง คือ

1. มารยาททางกาย ได้แก่ การเชื่อฟังผู้ปกครอง เป็นต้น
2. มารยาททางวาจา ได้แก่ พูดจาไพเราะกับคนทั่วไป

แบบฝึกหัด ให้ฝึกเรียนเขียนมารยาททางกาย และทางวาจา มาคนละ 5 อย่าง

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

โปรแกรมการสอนครั้งที่ 7

หัวข้อเรื่อง มารยาทกับการดำรงชีวิต

เวลา 3 คาบ (60 นาที)

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนแยกแยะผลดี ผลเสีย ของการรักษาและไม่รักษามารยาทได้

เนื้อหา มารยาทกับการดำรงชีวิต

วิธีการสอนโดยข้าพบาทสมมติ	วิธีการสอนแบบปกติ
<u>ขั้นนำ</u> - ครูเล่านิทาน"เรื่องช่วยจันด้วย" <u>ขั้นแสดง</u> - ขออาสาสมัครเพื่อแสดงบทบาทสมมติ เรื่องช่วยจันด้วย และผู้สังเกตการณ์ - ครูแจกเอกสารเรื่องช่วยจันด้วยให้อาสาสมัครอ่านและเตรียมตัวแสดง จัดสถานที่ วัสดุให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง - ผู้แสดงเริ่มแสดงบทบาทสมมติตามที่ได้รับมอบหมาย - ครูและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ และอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้ 1. สมมติว่านักเรียนเป็นสุชาติ นักเรียนจะท้ออย่างสุชาติหรือไม่ เพราะเหตุใด 2. นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรในการกระทำของหัวหน้าชั้น เพราะอะไร 3. สุชาติเป็นคนอย่างไร 4. หากมีสมพงษ์และมยุรีจึงมาได้รับการคัดเลือกให้เป็นตัวแทน	<u>ขั้นนำ</u> - ครูสนทนากับนักเรียนเรื่องผลดีของการรักษามารยาท และผลเสียของการไม่รักษามารยาท <u>ขั้นสอน</u> - ครูเล่านิทานเรื่อง ช่วยจันด้วย - ครูและนักเรียนร่วมกันซักถามและตอบปัญหาต่าง ๆ ในหัวข้อต่อไปนี้ 1. สมมติว่านักเรียนเป็นสุชาติ นักเรียนจะท้ออย่างสุชาติหรือไม่ เพราะเหตุใด 2. นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรในการกระทำของหัวหน้าชั้น เพราะอะไร 3. สุชาติ เป็นคนอย่างไร 4. หากมีสมพงษ์และมยุรีจึงมาได้รับการคัดเลือกให้เป็นตัวแทน - ครูและนักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับผลดีและผลเสียของการไม่รักษามารยาทให้เพื่อน ๆ ในกลุ่มฟัง

วิธีการสอนโดยวิธีบทบาทสมมติ	วิธีการสอนแบบปกติ
<u>ขั้นสรุป</u> - ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการแสดงเรื่องช่วยกันด้วย - จดบันทึกเนื้อหาผลงานสมุด <u>วัดและประเมินผล</u> - สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียนและการตอบคำถาม - ท้าแบบฝึกหัด <u>สื่อการเรียนการสอน</u> - นิทานเรื่องช่วยกันด้วย - บทบาทเรื่องช่วยกันด้วย - เนื้อหาเรื่องมารยาทกับการดำรงชีวิต - แบบฝึกหัด	<u>ขั้นสรุป</u> - ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการฟังนิทาน เรื่องช่วยกันด้วย - จดบันทึกเนื้อหาผลงานสมุด <u>วัดและประเมินผล</u> - สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรมและการตอบคำถามของนักเรียน - ท้าแบบฝึกหัด <u>สื่อการเรียนการสอน</u> - นิทานเรื่องช่วยกันด้วย - หุ่นมือ - เนื้อหาเรื่องมารยาทกับการดำรงชีวิต - แบบฝึกหัด

นิทานเรื่องช่วยกันด้วย

ในชั่วโมงจริยศึกษา คุณครูกานดาเป็นคุณสอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คุณครูกานดาบอกกับนักเรียนว่า ครูจะคัดเลือกนักเรียนที่มีมารยาทดี เพื่อไปประกวดกับนักเรียนชั้นอื่นว่านักเรียนส่งตัวแทนมาห้องละ 1 คน มาเป็นจึงเป็นหัวหน้าชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มาเป็นจึงคุยกับเพื่อน ๆ ในชั้นว่า เราควรที่จะเลือกใครที่จะส่งไปประกวดครั้งนี้ เพื่อน ๆ ก็เสนอชื่อมา 3 คน คือ สมพงษ์ สุราดี และมยุรี แต่ครูประจักษ์นั้นจะคัดเลือกให้เหลือเพียงคนเดียว มาเป็นและเพื่อน ๆ จึงบอกกับคนทั้ง 3 ว่า อีก 1 สัปดาห์จะมากัดเลือกอีกครั้งหนึ่ง ให้นำเตรียมตัวมาดีพร้อมสมพงษ์ และมยุรีไม่ทำอะไรเลยอยู่เฉย ๆ ส่วนสุราดีนั้นหลังจากเลิกเรียนแล้ว ก็มาเล่าให้คุณพ่อคุณแม่ฟัง แม่ของสมพงษ์ก็บอกกับลูกว่าต่อไปลูกจะต้องฝึกมารยาทต่าง ๆ เอาไว้ให้ดีเป็นนิสัย

ปกติสมพงษ์เป็นคนมีมารยาทที่ดีอยู่แล้ว แม้ก็สอนให้สมพงษ์รู้จักมารยาทต่าง ๆ ที่ควรกระทำในสังคม เช่น มารยาทในการรับประทานอาหาร การแต่งกาย การปฏิบัติตนในสังคม เป็นต้น ต่อมาก็ถึงเวลาที่จะคัดเลือกผู้ที่จะได้เป็นตัวแทนของห้อง ครูประจำชั้น ก็ได้ทดสอบและสัมภาษณ์นักเรียนทั้ง 3 คน และเพื่อน ๆ ช่วยกันปรากฏว่า สมพงษ์ได้เป็นตัวแทนของห้องเพื่อเข้าประกวดครั้งนั้น เพื่อน ๆ ก็ถามสมพงษ์ว่าทนายอย่างไรถึงได้รับคัดเลือกให้เป็นตัวแทน สมพงษ์ก็เล่าให้เพื่อน ๆ ฟังว่าหลังจากที่เพื่อน ๆ เสนอชื่อแล้วก็ไปเล่าให้คุณพ่อ คุณแม่ฟัง ท่านจึงช่วยฝึกและเรียนรู้เรื่องมารยาทต่าง ๆ ที่ควรทำ เพื่อน ๆ ก็พากันปรบมือแสดงความยินดีกับสมพงษ์

บทบาทของคุณครูกานดา

สมมติว่าฉันเป็นคุณครูกานดา เป็นผู้หญิง สอนวิชาจริยศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ฉันบอกกับนักเรียนว่าฉันจะคัดเลือกนักเรียนที่มีมารยาทดีเพื่อไปประกวดกับนักเรียนชั้นอื่น ๆ ำให้ นักเรียนส่งตัวแทนมาห้องละ 1 คน

บทบาทของมานี

สมมติว่าฉันชื่อมานี เป็นผู้หญิง เป็นหัวหน้าชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังจากที่คุณครูกานดาบอกให้แต่ละห้องคัดเลือกนักเรียนที่มีมารยาทดี เพื่อไปประกวดกับนักเรียนชั้นอื่น ฉันจึงมาปรึกษากับเพื่อน ๆ ว่าจะเลือกใครดี เพื่อน ๆ เสนอรายชื่อมา 3 คน และอีก 1 สักคำห้จึงจะทำการทดสอบ และสัมภาษณ์เพื่อเลือกให้เหลือเพียง 1 คน

บทบาทของสมพงษ์

สมมติว่าฉันชื่อสมพงษ์ ฉันเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ฉันถูกเพื่อน ๆ เสนอชื่อเป็นคนที่มีความมารยาทดี ต่อมาอีก 1 สักคำห้จึงมีการทดสอบและสัมภาษณ์ ฉันจึงไม่ได้คัดเลือกเป็นตัวแทน

บทบาทของมยุรี

สมมติว่าฉันชื่อมยุรี ฉันเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ฉันถูกเพื่อน ๆ เสนอชื่อเป็นคนที่มีความมารยาทดี ต่อมาอีก 1 สักคำห้จึงมีการทดสอบและสัมภาษณ์ ฉันจึงไม่ได้คัดเลือกเป็นตัวแทน

บทบาทของสุชาติ

สมมติว่าฉันชื่อสุชาติ ฉันเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ฉันถูกเพื่อน ๆ เสนอชื่อเป็นคนที่
มีมารยาทดี ฉันจึงมาเล่าให้คุณแม่ ฟังที่บ้าน คุณแม่ของฉันจึงฝึกมารยาทต่าง ๆ 1 ให้ ต่อมาอีก
1 สัปดาห์ จึงมีการทดสอบและสัมภาษณ์ ฉันจึงได้รับคัดเลือกเป็นตัวแทนของห้องเพื่อไปประกวด
กับชั้นอื่นต่อไป

บทบาทของพ่อ แม่

สมมติว่าพวกเราเป็น พ่อ แม่ ของสมพงษ์ เป็นวันหนึ่งสมพงษ์ก็มาเล่าว่าเพื่อน ๆ
เสนอรายชื่อเป็นผู้มีมารยาทดี เพื่อที่จะส่งเข้าประกวดพวกเราจึงสอนและฝึกมารยาทต่าง ๆ 1 ให้
กับสมพงษ์ จนสมพงษ์ได้รับคัดเลือกเป็นตัวแทนของห้อง เพื่อไปประกวดนักเรียนที่มีมารยาทดีต่อไป

เนื้อหาเรื่อง มารยาทกับการดำรงชีวิต

มารยาท คือ กิริยาวาจาที่ถือว่าสุภาพเรียบร้อย และดีงาม เป็นสิ่งสำคัญในชีวิตประจำวัน
วันที่บุคคลต้องยึดถือปฏิบัติ มารยาทแบ่งออกเป็น 2 อย่าง คือ

1. มารยาททางกาย ได้แก่ การยืน เดิน นั่ง นอน การแสดงความเคารพ การแต่งกาย
2. มารยาททางวาจา ได้แก่ การพูดด้วยวาจาที่สุภาพ และอ่อนหวาน

แบบฝึกหัด

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกข้อต่อไปนี้ เติมลงหน้าช่องที่สัมพันธ์กัน

ก. มารยาททางกาย

ข. มารยาททางวาจา

_____	1. นิยามความเคารพ พ่อ แม่ ก่อนไปโรงเรียนทุกวัน
_____	2. บิดี เวลาเดินชนเพื่อนจะกล่าวขอโทษเพื่อนเสมอ
_____	3. สุคา แต่งกายสะอาดมาโรงเรียนทุกวัน
_____	4. มานะ พูดกับเพื่อน ๆ ด้วยวาจาที่ไพเราะ
_____	5. เวลาควงแก้วเจอยาติฐาพุดควงแก้วจะไหว้เสมอ

โปรแกรมการสอนครั้งที่ 8

หัวข้อเรื่อง มารยาทกับการดำรงชีวิต

เวลา 3 คาบ (60 นาที)

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้มีมารยาททางกาย และทางวาจาได้

เนื้อหา มารยาทกับการดำรงชีวิต

วิธีการสอนโดยผู้บาทบาทสมมติ	วิธีการสอนแบบปกติ
<u>ขั้นนำ</u> - ครูเล่านิทาน"เรื่องคนดีของฉัน" <u>ขั้นแสดง</u> - ขออาสาสมัครเพื่อแสดงบทบาทสมมติ เรื่องคนดีของฉัน และผู้สังเกตการณ์ - ครูแจกเอกสารเรื่องคนดีของฉันให้อาสาสมัครอ่านและเตรียมตัวแสดง จัดสถานที่ ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง - ผู้แสดงเริ่มแสดงบทบาทสมมติตามที่ได้รับการมอบหมาย - ครูและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ และอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้ 1. สมมติว่านักเรียนเป็นวิจิต นักเรียนจะท้ออย่างไร 2. เพราะเหตุใดเพื่อน ๆ จึงเลือกนุชาเป็นคนที่มีมารยาทที่ดีที่สุด 3. นักเรียนคิดว่าวิจิตเป็นคนขาดความรับผิดชอบ จะทำให้เกิดผลเสียต่อการทำงานร่วมกับเพื่อนและตนเองอย่างไร	<u>ขั้นนำ</u> - ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับมารยาทในการกิน การนอน การจับจ่าย และการแต่งกาย การคบเพื่อนและปฏิบัติตนในสังคม <u>ขั้นสอน</u> - ครูเล่านิทานเรื่อง ช่วยฉันด้วย - ครูและนักเรียนร่วมกันซักถามและตอบปัญหาต่าง ๆ ในหัวข้อต่อไปนี้ 1. สมมติว่านักเรียนเป็นวิจิต นักเรียนจะท้ออย่างไร 2. เพราะเหตุใดเพื่อน ๆ จึงเลือกนุชาเป็นคนที่มีมารยาทที่ดีที่สุด 3. นักเรียนคิดว่าวิจิตเป็นคนขาดความรับผิดชอบ จะทำให้เกิดผลเสียต่อการทำงานร่วมกับเพื่อนและตนเองอย่างไร - ครูและนักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับมารยาทในการดำรงชีวิตให้เพื่อน ๆ ในกลุ่มฟัง

วิธีการสอนโดยจับบทบาทสมมติ	วิธีการสอนแบบปกติ
<u>ขั้นสรุป</u> - ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการแสดงเรื่องคนดีของฉันทัน - จัดบันทึกเนื้อหาผลงานสมุด <u>วัดและประเมินผล</u> - สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียนและการตอบคำถาม - ทบทวนฝึกหัด <u>สื่อการเรียนการสอน</u> - นิทานเรื่องคนดีของฉันทัน - บทบาทเรื่องคนดีของฉันทัน - เนื้อหาเรื่องมารยาทกับการดำรงชีวิต - แบบฝึกหัด	<u>ขั้นสรุป</u> - ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการฟังนิทาน เรื่องคนดีของฉันทัน - จัดบันทึกเนื้อหาผลงานสมุด <u>วัดและประเมินผล</u> - สังเกตดูการเข้าร่วมกิจกรรมและการตอบคำถามของนักเรียน - ทบทวนฝึกหัด <u>สื่อการเรียนการสอน</u> - นิทานเรื่องคนดีของฉันทัน - หุ่นมือ - เนื้อหาเรื่องมารยาทกับการดำรงชีวิต - แบบฝึกหัด

นิทานเรื่องคนดีของฉันทัน

วิจิตเป็นลูกชายคนเดียวของคุณพ่อ คุณแม่ นิสัยโดยทั่วไปของวิจิตเป็นคนที่ไม่รับผิดชอบ พูดจาไม่เพราะอยากได้อะไรก็จะหยิบเอาเลยเพราะถูก พ่อ แม่ ตามใจมาตลอด วิจิตเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นุชาก็เป็นลูกชายคนเดียวเหมือนกัน แต่นุชาเป็นคนที่มีความรับผิดชอบ พูดจาเพราะอยากได้อะไรก็จะขออนุญาตเสียก่อน นิสัยตรงกันข้ามกับวิจิต อยู่มาวันหนึ่งที่โรงเรียนเข้าค่ายพักแรมที่ต่างจังหวัด นักเรียนทุกคนก็จะได้ไปเที่ยวต่างจังหวัด พอไปถึงที่ตั้งค่ายที่จะพักแรม คุณครูก็เรียกนักเรียนทุกคนมาประชุมเพื่อว่าการที่พวกเรามาอยู่ร่วมกันอย่างนี้ ทุกคนต้องรู้จักแบ่งหน้าที่รับผิดชอบร่วมกัน มีอะไรก็ให้ช่วยเหลือกัน ทุกคนต้องช่วยกันทำงาน ถ้ามีปัญหาอะไรก็

าให้บอกกับคุณครู ในค่ายนั้นเพื่อนทุกคนไม่ชอบวิชิตเลยเพราะวิชิตเห็นแก่ตัว พูดจาไม่เพราะ ไม่รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย แต่เพื่อน ๆ รักนุชา เพราะนุชาชอบช่วยเหลือคนอื่น พูดจาดีเพราะรับผิดชอบต่องานทุกอย่างและยังได้เป็นหัวหน้ากลุ่มด้วย ใกล้เคียงวันจะกลับ คุณครูจึงให้นักเรียนเลือกคนที่มีการยาทที่ดีสุด มีความรับผิดชอบ และเลือกคนที่มีการยาทไม่ดี ปรากฏว่าเพื่อนทุกคนก็ลงความเห็นหานุชาเป็นผู้มีการยาทดี และเลือกวิชิตเป็นคนที่มีการยาทไม่ดี ครูจึงหานุชา และวิชิตออกมาเป็นข้างหน้า แล้วครูก็สัมภาษณ์วิชิตนั้นอายุเท่าไหร่มาก จึงสัญญากับคุณครูและเพื่อน ๆ ว่าต่อไปจะพยายามปรับปรุงตัวเองให้ดีขึ้น ส่วนนุชานั้นได้รับคำชมเชยจากคุณครูและเพื่อน ๆ ก็ปรบมือให้

บทบาทของวิชิต

สมมติว่าฉันชื่อวิชิต เป็นเด็กผู้ชาย เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ฉันเป็นลูกคนเดียวของพ่อ แม่ ฉันเป็นคนที่ไม่พูดจาไม่เพราะ ขาดความรับผิดชอบ อยากได้อะไรก็จะหยิบเอาเลยไม่เคยขออนุญาต เพราะ พ่อ แม่ ความใจฉันมาตลอด ฉันมาเข้าค่ายกับเพื่อน ๆ ที่ต่างจังหวัด ฉันไม่เคยทำงานช่วยเพื่อน ๆ เลย และพูดจาที่ไม่เพราะ เพื่อน ๆ จึงไม่ชอบฉัน ว่าฉันเป็นคนมีการยาทไม่ดีคุณครูจึงตักเตือนฉัน ฉันอายุมาก และฉันก็บอกกับคุณครูและเพื่อน ๆ ว่าต่อไปฉันจะปรับปรุงตัวเองให้ดีขึ้น

บทบาทของคุณครู

สมมติว่าฉันเป็นคุณครู ฉันพานักเรียนไปเข้าค่ายที่ต่างจังหวัดพอไปถึงที่ตั้งค่ายฉันก็ประชุมกับเพื่อน ๆ ให้นักเรียนทราบว่า การที่เรามาอยู่รวมกันนั้นจะต้องทำอะไรบ้าง ใกล้เคียงวันกลับฉันจึงหานุชาเพื่อน ๆ เลือกคนที่มีการยาทที่ดีสุด และผู้มีการยาทไม่ดีออกมาข้างหน้า คนที่มีการยาทดีฉันก็ชมเชย คนที่มีการยาทไม่ดีก็ตักเตือน

บทบาทของนุชา

สมมติว่าฉันชื่อนุชา เป็นเด็กผู้ชาย เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ฉันเป็นลูกคนเดียวของ พ่อ แม่ ฉันเป็นคนที่มีความรับผิดชอบทุกคนเพราะ อยากทำอะไรก็จะขออนุญาตเสียก่อน ฉันมา เข้าค่ายกับเพื่อน ๆ ที่ต่างจังหวัด ฉันถูกคัดเลือกให้เป็นหัวหน้ากลุ่ม ฉันรับผิดชอบงานที่ได้รับ มอบหมายเสมอ ทุกคนก็เพราะ ใกล้เคียงถึงวันที่กลับ คุณครูก็เลือกนักเรียนที่มีมารยาทดี และผู้ที่ไม่มี มารยาทไม่ดี เพื่อน ๆ ทุกคนเลือกให้ฉันเป็นคนที่มีมารยาทดี ฉันได้รับความชมเชยจากคุณครู และ เพื่อน ๆ ก็ปรบมือให้ฉัน

บทบาทของเพื่อน ๆ

สมมติว่าพวกเราเป็นเพื่อน ๆ ของนุชา และวิจิต พวกเรามาเข้าค่ายที่ต่างจังหวัด พวกเรารู้จักมาก พวกเราเลือกนุชาเป็นหัวหน้ากลุ่ม เพราะนุชาเป็นคนที่มีความรับผิดชอบ และ ทุกคนก็เพราะ พวกเราไม่ชอบวิจิต เพราะวิจิตเป็นคนที่ไม่เห็นแก่ตัว ขาดความรับผิดชอบ ทุกคนก็ไม่ เพราะ ใกล้เคียงถึงวันที่กลับ คุณครูก็ให้พวกเราเลือกคนที่มีมารยาทดีที่สุด และมารยาทไม่ดี พวกเรา จึงเลือกนุชา เป็นคนที่มีมารยาทดีที่สุด พวกเราปรบมือให้ช่วย และพวกเราเลือกวิจิตเป็นคนที่มี มารยาทไม่ดี เพราะเห็นแก่ตัว ไม่มีความรับผิดชอบ ทุกคนก็ไม่เพราะ

เนื้อหาเรื่องมารยาท กับการดำรงชีวิต

มารยาททางกาย ได้แก่

1. การยืน ยืนตรงให้ขาชิด และมีอวางข้างลำตัว ยืนต่อหน้าผู้ใหญ่อีกลักษณะแสดงความเคารพจะต้องก้มตัวเล็กน้อย มีอวางประสานกันอยู่ข้างหน้า
2. การเดิน เดินอย่างสุภาพ แกว่งแขนพองาม หลังตรง เมื่อผ่านผู้ใหญ่ต้องก้มตัวเล็กน้อย
3. การนั่ง นั่งตัวตรงขาชิด หลังพิงพนักเก้าอี้ ไม่นั่งโยกเก้าอี้หรือไม่นั่งไขว่ห้าง
4. การนอน แต่ละคืนควรมีการพักผ่อนนอนหลับไม่น้อยกว่า 8 ชั่วโมง
5. การแต่งกาย แต่งให้เหมาะสมกับเพศ วัน และถูกต้องตามโอกาส
6. การแสดงความเคารพ

- การกราบพระ เป็นการกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ เวลากราบจะแบมือทั้งสองราบกับพื้น กราบ 3 ครั้ง
- การกราบนุคคล กราบลงกับพื้นโดยประนมมือวางตั้งลงบนพื้น แล้วก้มศีรษะให้หน้าผากแตะสันมือ และไม่แบมือ กราบครั้งเดียว
- การไหว้ คือการประนมมือทั้งสองให้นิ้วชิดกัน แล้วยกมือขึ้นในระดับต่าง ๆ ตามฐานะของบุคคล

มารยาททางวาจา คือการพูดที่อ่อนหวาน ไพเราะ และมีความจริงใจ ย่อมเป็นที่ชื่นชมแก่ผู้ฟัง ก่อนที่จะพูดต้องคิดคำให้รอบคอบ ใช้ถ้อยคำที่สุภาพเหมาะสมแก่ผู้ฟัง

แบบฝึกหัด

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย x หน้าข้อที่ผิด ทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ถูก

- _____ 1. เวลาขยายภาโตโปรด โปรดจะกราบพระแบบเบญจางคประดิษฐ์ 3 ครั้ง
- _____ 2. ขวัญชอบดูทีวี นอนเที่ยงคืน ตื่น หกรมงเช้า
- _____ 3. เวลาคำออกโปรดลาคาเส้นแต่กางเกงไม่ใส่เสื้อ
- _____ 4. เวลาสุคาเดินผ่านหน้าผู้ใหญ่ สุคาเดินก้มตัวเล็กน้อย
- _____ 5. มาในชุดจกกับเพื่อน ๆ ด้วยคำพูดที่ไพเราะ

โปรแกรมการสอนครั้งที่ 9

หัวข้อเรื่อง เราอยู่คนเดียวในโลกไม่ได้

เวลา 3 คาบ (60 นาที)

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนบอกคุณค่าของการกระทำตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมได้

เนื้อหา ความไม่เห็นแก่ตัว

วิธีการสอนโดยรับบทบาทสมมติ	วิธีการสอนแบบปกติ
<u>ขั้นนำ</u> - ครูเล่านิทาน"เรื่องใครจะช่วย" <u>ขั้นแสดง</u> - ขออาสาสมัครเพื่อแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง ใครจะช่วย และผู้สังเกตการณ์ - ครูแจกเอกสารเรื่องใครจะช่วยให้อาสาสมัครอ่านและเตรียมตัวแสดง จัดสถานที่ วัสดุที่เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง - ผู้แสดงเริ่มแสดงบทบาทสมมติตามที่ได้รับมอบหมาย - ครูและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ และอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้ 1. ทำไมแม่บ้านจึงเผลอเสียและส่งกลิ่นเหม็น 2. ถ้านักเรียนเป็นแม่บ้านนักเรียนจะทำเหมือนแก้วหรือแม่ เพราะเหตุใด 3. นักเรียนจะช่วยรักษาแม่บ้านให้สะอาดได้อย่างไร	<u>ขั้นนำ</u> - ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับความไม่เห็นแก่ตัว <u>ขั้นสอน</u> - ครูเล่านิทานเรื่อง ใครจะช่วย - ครูและนักเรียนร่วมกันซักถามและตอบปัญหาต่าง ๆ ในหัวข้อต่อไปนี้ 1. ทำไมแม่บ้านจึงเผลอเสียและส่งกลิ่นเหม็น 2. ถ้านักเรียนเป็นแม่บ้านนักเรียนจะทำเหมือนแก้วหรือแม่ เพราะเหตุใด 3. นักเรียนจะช่วยรักษาแม่บ้านให้สะอาดได้อย่างไร - ครูและนักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการกระทำตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมให้เพื่อน ๆ ในกลุ่มฟัง

วิธีการสอนโดยรับบทบาทสมมติ	วิธีการสอนแบบปกติ
<u>ขั้นสรุป</u> - ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการแสดงเรื่องราวใครจะช่วย - จดบันทึกเนื้อหาผลงานสมุด <u>วัดและประเมินผล</u> - สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียนและการตอบคำถาม - ท้าแบบฝึกหัด <u>สื่อการเรียนการสอน</u> - นิทานเรื่องราวใครจะช่วย - บทบาทเรื่องราวใครจะช่วย - เนื้อหาเรื่องความไม่เห็นแก่ตัว - แบบฝึกหัด	<u>ขั้นสรุป</u> - ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการฟังนิทาน เรื่องใครจะช่วย - จดบันทึกเนื้อหาผลงานสมุด <u>วัดและประเมินผล</u> - สังเกตดูการเข้าร่วมกิจกรรมและการตอบคำถามของนักเรียน - ท้าแบบฝึกหัด <u>สื่อการเรียนการสอน</u> - นิทานเรื่องราวใครจะช่วย - หุ่นมือ - เนื้อหาเรื่องความไม่เห็นแก่ตัว - แบบฝึกหัด

นิทานเรื่องราวใครจะช่วย

มีหมู่บ้านแห่งหนึ่ง ตั้งบ้านเรือนอยู่ริมแม่น้ำ มีบ้านแดง แก้ว และมะลิ ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรียนอยู่ชั้นเดียวกันทุกคน บ้านของแดงเวลาจะทิ้งขยะชอบเอาขยะเทลงในแม่น้ำทุกครั้ง บ้านของแก้ว และมะลิ นั้น จะเอาไปทิ้งที่หมู่บ้านเตรียมไว้ให้แต่ต้องเดินไปอีกหน่อย ชาวบ้านบางคนก็เอาขยะทิ้งในแม่น้ำเหมือนกับแดง น้ำที่เคยสเสอาคก็เปลี่ยนเป็นสีดำ ส่งกลิ่นเหม็นและยังมีเศษขยะลอยเต็มไปหมด ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะผู้คนพากันมั่งง่ายทิ้งขยะลงแม่น้ำ ทำให้ผู้คนที่อยู่อยู่ในบริเวณนั้นได้รับความเดือดร้อนมาก น้ำที่พวกเขาเคยใช้ประโยชน์ก็ต้องนำเสียส่งกลิ่นเหม็น ต่อมาผู้คนเห็นว่าควรร่วมมือกันรักษาความสะอาดและขอร้องคนที่เคยทิ้งขยะลงแม่น้ำมาทำให้งีก แล้วจัดหาถังขยะมาพุดมำตั้งไว้กลางหมู่บ้าน นานวันแม่น้ำก็เริ่มใสสะอาดจึ้นกว่าเดิม ทุกคนในหมู่บ้านก็มีความสุข

บทบาทของแดง

สมมติว่าฉันชื่อแดง เป็นเด็กผู้ชาย เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 บ้านของฉันอยู่ริมแม่น้ำ ฉันจะเอาขยะไปเทลงแม่น้ำทุกครั้งเพราะฉันขี้เกียจเดินเอาขยะไปเทที่เขาจัดไว้ให้ ต่อมาผู้ใหญ่ในบ้านประชุมฉันจึงเอาขยะมาเทที่ถังขยะหน้าบ้าน

บทบาทของแก้ว

สมมติว่าฉันชื่อแก้ว เป็นเด็กผู้หญิง เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 บ้านของฉันอยู่ริมแม่น้ำ ที่บ้านของฉัน ฉันจะเอาขยะไปเทที่เขาจัดไว้ให้ ฉันไม่เทขยะลงในแม่น้ำ เพราะน้ำจะสกปรก

บทบาทของมะลิ

สมมติว่าฉันชื่อมะลิ เป็นเด็กผู้หญิง เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 บ้านของฉันอยู่ริมแม่น้ำ ที่บ้านของฉัน ฉันไม่เทขยะลงในแม่น้ำ ฉันจะเอาขยะไปทิ้งที่เขาจัดไว้ให้ถึงจะเดินอีกไกลโยกก็ไม่เป็นไร

บทบาทของชาวบ้าน

สมมติว่าฉันเป็นชาวบ้าน อยู่บ้านหมู่บ้านที่มีบ้านอยู่ริมแม่น้ำ พวกเราจะเอาขยะไปทิ้งลงแม่น้ำอยู่เป็นประจำ เพราะขี้เกียจเดิน นี่ก็แม่น้ำลิ่งเนา ต่อมาผู้ใหญ่บ้านจึงขอร้องพวกเราให้เลิกทิ้งขยะลงแม่น้ำ

บทบาทของผู้ใหญ่บ้าน

สมมติว่า ฉันเป็นผู้ใหญ่บ้าน อยู่บ้านหมู่บ้านที่มีบ้านอยู่ริมแม่น้ำ ฉันจะประชุมลูกบ้านเรื่องน้ำสกปรก ส่งกลิ่นเหม็นรบกวน ทุกคนจึงลงความเห็นห้ามเทขยะลงแม่น้ำ ฉันจึงหาถังขยะไว้หน้าบ้านของชาวบ้าน

เนื้อหาเรื่องความไม่เห็นแก่ตัว

ความไม่เห็นแก่ตัว หมายถึงการทำอะไรที่ไม่หวังเอาแต่ประโยชน์ของตนฝ่ายเดียว แต่คำนึงถึงประโยชน์ของผู้อื่นด้วย เช่น การไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ สาธารณสมบัติ หรือเอาเปรียบผู้อื่น เพื่อความสบายของตน

แบบฝึกหัด

คำชี้แจง ให้นักเรียนกา / หน้าข้อที่ถูก กา x หน้าข้อที่ผิด

- _____ 1. สมศรีแบ่งขนมให้เพื่อนกิน
- _____ 2. โตเอาขยะทิ้งลงบนถนนเพราะไม่มีโครเห็น
- _____ 3. เก่งช่วยเพื่อนถูห้อยเรียน
- _____ 4. ระฟิลอกการบ้านเพื่อน
- _____ 5. ด้อยขอवादรูปบนฝาผนังห้องเรียน

โปรแกรมการสอนครั้งที่ 10

หัวข้อเรื่อง เราอยู่คนเดียวในโลกไม่ได้

เวลา 3 คาบ (60 นาที)

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนบอกผลเสียของการเห็นแก่ตัวได้

เนื้อหา ความไม่เห็นแก่ตัว

วิธีการสอนโดยวิธีบทบาทสมมติ	วิธีการสอนแบบปกติ
<u>ขั้นนำ</u> - ครูเล่านิทาน"เรื่องปรับกันสักนิด" <u>ขั้นแสดง</u> - ขออาสาสมัครเพื่อแสดงบทบาทสมมติ เรื่องปรับกันสักนิดและผู้สังเกตการณ์ - ครูแจกเอกสารเรื่องปรับกันสักนิดให้อาสาสมัครอ่านและเตรียมตัวแสดง จัดสถานที่ 1 ชั่วโมงเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง - ผู้แสดงเริ่มแสดงบทบาทสมมติตามที่ได้รับมอบหมาย - ครูและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ และอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้ 1. ถ้านักเรียนเป็นคนในหมู่บ้านกบน้อย นักเรียนจะทำอย่างนั้นหรือไม่ 2. นักเรียนคิดว่าผู้นำหมู่บ้านทำถูกหรือไม่ เพราะอะไร 3. นักเรียนคิดว่าผลเสียของการเห็นแก่ตัวมีอะไรบ้าง	<u>ขั้นนำ</u> - ครูสนทนากับนักเรียนเรื่องผลเสียของการเห็นแก่ตัว <u>ขั้นสอน</u> - ครูเล่านิทานเรื่อง ปรับกันสักนิด - ครูและนักเรียนร่วมกันซักถามและตอบปัญหาต่าง ๆ ในหัวข้อต่อไปนี้ 1. ถ้านักเรียนเป็นคนในหมู่บ้านกบน้อย นักเรียนจะทำอย่างนั้นหรือไม่ 2. นักเรียนคิดว่าผู้นำหมู่บ้านทำถูกหรือไม่ เพราะอะไร 3. นักเรียนคิดว่าผลเสียของการเห็นแก่ตัวมีอะไรบ้าง - ครูและนักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับผลเสียของการเห็นแก่ตัวให้เพื่อน ๆ ในกลุ่มฟัง

วิธีการสอนโดยจับบทบาทสมมติ	วิธีการสอนแบบปกติ
<u>ขั้นสรุป</u> - ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการแสดงเรื่องปรับกันสักนิด - จุดบันทึกเนื้อหาผลงานสมุด <u>วัดและประเมินผล</u> - สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียนและการตอบคำถาม - ทาบแบบฝึกหัด <u>สื่อการเรียนการสอน</u> - นิทานเรื่องปรับกันสักนิด - บทบาทเรื่องปรับกันสักนิด - เนื้อหาเรื่องความไม่เห็นแก่ตัว - แบบฝึกหัด	<u>ขั้นสรุป</u> - ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการฟังนิทาน เรื่องปรับกันสักนิด - จุดบันทึกเนื้อหาผลงานสมุด <u>วัดและประเมินผล</u> - สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรมและการตอบคำถามของนักเรียน - ทาบแบบฝึกหัด <u>สื่อการเรียนการสอน</u> - นิทานเรื่องปรับกันสักนิด - หุ่นมือ - เนื้อหาเรื่องความไม่เห็นแก่ตัว - แบบฝึกหัด

นิทานเรื่องปรับกันสักนิด

มีหมู่บ้านแห่งหนึ่ง ชื่อ หมู่บ้านกบน้อย เมื่อหลายปีก่อนเคยเป็นท้องทุ่ง มีดินไม่มากมาย มีลำธารน้ำใส แต่ต่อมาเมื่อบ้านเมืองเจริญมากขึ้น จึงมีการก่อสร้างที่อยู่อาศัย มีสวนสาธารณะ มีสนามเด็กเล่น ทุก ๆ เป็น จะมีผู้ใหญ่และเด็ก ๆ พวกออกมาพักผ่อนวิ่งเล่นกันมากมาย ปู ปลา กุ้ง ก็เป็นเพื่อนกันจะออกมาวิ่งเล่นอยู่เสมอ ชาวบ้านที่มีนิสัยมักง่ายจะทิ้งขยะไว้ระเกะระกะ และนับวันจะทับถมมากขึ้นทุกที แต่ละบ้านก็จะโยนขยะข้ามกำแพงบ้านของตน โดยไม่สนใจว่าต่อไปข้างหน้าจะมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น ถนนหนทาง ท่อระบายน้ำ ลำคลองที่ไหลผ่าน ผู้คนในหมู่บ้านก็ทิ้งขยะทุกวัน เพราะต่างคนต่างคิดว่าไม่เป็นไร ขอให้บ้านของตนสะอาดก็เพียงพอแล้ว เวลาผ่านไปสวนสาธารณะและสนามเด็กเล่นก็กลายเป็นแหล่งขุมขยะของ หมู่แมลงวัน สุนัข ยังส่งกลิ่นเหม็น

กระจายไปทั่ว ถนนหนทางก็สกปรก น้ำในลำคลองที่เคยใสก็ขุ่นคาวขึ้นจน พอถึงฤดูฝนน้ำก็ท่วม ถนนหนทางเนื่องจากท่อระบายน้ำมีขยะอุดตัน บ้านทุกหลังจึงถูกน้ำท่วมเดือดร้อนไปทั่ว ต่อมา ผู้นำหมู่บ้านก็เรียกลูกบ้านทั้งหมดประชุม เรื่องขยะภายในหมู่บ้านทุกคนก็เริ่มสากนิกคิด และมองเห็นโทษของความมีนิสัยมักง่าย ไร้ระเบียบวินัย ทุกคนก็ปรับตัวกันเสียใหม่ช่วยกันรักษาความสะอาด เก็บขยะ ทั้งขยะในที่ ในเวลาต่อมาหมู่บ้านแห่งนี้จึงสะอาดสะอ้านผู้คนก็อยู่อย่างมีความสุข

บทบาทของปู, ปลา, กุ้ง

สมมติว่าฉันชื่อ ปู ปลา กุ้ง บ้านของฉันอยู่หมู่บ้านกบน้อย หมู่บ้านของฉันสะอาดมาก มีต้นไม้มากมาย มีลำธารน้ำใส ฉันจะออกมาวิ่งเล่นกับเพื่อน ๆ ที่สนามเด็กเล่น ต่อมาหมู่บ้านของฉันสกปรกมาก ส่งกลิ่นเหม็น น้ำท่วมเพราะท่อน้ำอุดตัน ฉันจึงไม่ได้ออกมาวิ่งเล่นอีก

บทบาทของชาวบ้าน

สมมติว่าฉันเป็นชาวบ้านในหมู่บ้านกบน้อย ฉันมีนิสัยมักง่ายจะทิ้งขยะลงบนถนน แม่น้ำ ลำคลอง โดยฉันไม่สนใจว่าใครจะเดือดร้อนก็ตาม ขอให้บ้านฉันสะอาดก็พอแล้ว

บทบาทของผู้นำหมู่บ้าน

สมมติว่าฉันเป็นผู้นำหมู่บ้านกบน้อย ฉันเห็นหมู่บ้านสกปรกมีกลิ่นเหม็น น้ำท่วม ฉันจึงเรียกลูกบ้านประชุมปรึกษาหารือเรื่องการรักษาความสะอาดในหมู่บ้าน เพราะประชาชนในหมู่บ้านมักง่ายไร้ระเบียบวินัย ขอให้ทุกคนปรับตัวกันเสียใหม่ ช่วยกันรักษาความสะอาด เก็บขยะ ทั้งขยะในที่ ที่จัดไว้ให้ ประชาชนในหมู่บ้านก็ปรับตัวกันได้ ต่อมาทุกคนในหมู่บ้านจึงมีแต่ความสุข

เนื้อหาเรื่องความไม่เห็นแก่ตัว

ความไม่เห็นแก่ตัวเป็นสิ่งที่คนเราไม่เห็นแก่ประโยชน์ (ประโยชน์ หมายถึง ผลที่บุคคลพึงได้รับจากการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง มี 2 อย่าง คือ)

- ก. ประโยชน์ของตนเอง หมายถึง ประโยชน์เฉพาะตน หรือเฉพาะบุคคลใดบุคคลหนึ่ง
- ข. ประโยชน์ส่วนรวม หมายถึง ประโยชน์ที่ทำเพื่อผู้อื่นหรือเพื่อส่วนรวม เช่น การร่วมมือกันสร้างถนนหนทาง ศาลาพักผ่อน สะพาน เป็นต้น

ข้อสำคัญในการทำประโยชน์ของคนนั้น คือ อย่าทำลายประโยชน์ของผู้อื่น เช่น เพื่อนักเรียนกำลังดูหนังสือ แต่เราเล่นส่งเสียงดังรบกวนเพื่อน ดังนี้ เป็นต้น

แบบฝึกหัด

คำชี้แจงให้นักเรียนบอกผลเสียของการเห็นแก่ตัวมา 3 ข้อ

- 1.
- 2.
- 3.

โปรแกรมการสอนครั้งที่ 11

หัวข้อเรื่อง การทำใจให้สงบและมีสมาธิ

เวลา 3 คาบ (60 นาที)

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนรู้จักประโยชน์ของการทำใจให้สงบมีสมาธิได้

เนื้อหา การทำใจให้สงบมีสมาธิ และอารมณ์แจ่มใส

วิธีการสอนโดยวิธีบทบาทสมมติ	วิธีการสอนแบบปกติ
<u>ขั้นนำ</u> - ครูเล่านิทาน"เรื่องจะเลือกทางไหนดี" <u>ขั้นแสดง</u> - ขออาสาสมัครเพื่อแสดงบทบาทสมมติ เรื่องจะเลือกทางไหนดี และผู้สังเกตการณ์ - ครูแจกเอกสารเรื่องจะเลือกทางไหนดีให้อาสาสมัครอ่านและเตรียมตัวแสดง จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง - ผู้แสดงเริ่มแสดงบทบาทสมมติตามที่ได้รับมอบหมาย - ครูและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ และอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้ 1. ถ้านักเรียนเป็นมานะนักเรียนจะทำอย่างไร 2. นักเรียนคิดว่ามานะเป็นคนอย่างไร 3. นักเรียนคิดว่าอะไรทำให้มานะไม่คิดจะทำร้ายตัวเอง	<u>ขั้นนำ</u> - ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับประโยชน์ของการทำใจให้สงบมีสมาธิ <u>ขั้นสอน</u> - ครูเล่านิทานเรื่อง จะเลือกทางไหนดี - ครูและนักเรียนร่วมกันซักถามและตอบปัญหาต่าง ๆ ในหัวข้อต่อไปนี้ 1. ถ้านักเรียนเป็นมานะนักเรียนจะทำอย่างไร 2. นักเรียนคิดว่ามานะเป็นคนอย่างไร 3. นักเรียนคิดว่าอะไรทำให้มานะไม่คิดจะทำร้ายตัวเอง - ครูและนักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับประโยชน์ของการทำใจให้สงบมีสมาธิให้เพื่อน ๆ ในกลุ่มฟัง

วิธีการสอนโดยาวัชฌาพหุสมมติ	วิธีการสอนแบบปกติ
<u>ขั้นสรุป</u> - ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการแสดงเรื่องจะเลือกทางไหนดี - จดบันทึกเนื้อหาลงในสมุด <u>วัดและประเมินผล</u> - สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียนและการตอบคำถาม - ทานแบบฝึกหัด <u>สื่อการเรียนการสอน</u> - นิทานเรื่องจะเลือกทางไหนดี - บทบาทเรื่องจะเลือกทางไหนดี - เนื้อหาเรื่องการทักทายให้สงวนและมีสมาธิ - แบบฝึกหัด	<u>ขั้นสรุป</u> - ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการฟังนิทาน เรื่องจะเลือกทางไหนดี - จดบันทึกเนื้อหาลงในสมุด <u>วัดและประเมินผล</u> - สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรมและการตอบคำถามของนักเรียน - ทานแบบฝึกหัด <u>สื่อการเรียนการสอน</u> - นิทานเรื่องจะเลือกทางไหนดี - หุ่นมือ - เนื้อหาเรื่องการทักทายให้สงวนและมีสมาธิ - แบบฝึกหัด

นิทานเรื่องจะเลือกทางไหนดี

มานะเป็นพ่อค้าหนุ่ม อายุ 35 ปี มีอาชีพค้าขาย ก็กิจการค้าขายเจริญมาเป็นลำดับ จนมาถึงปีนี้เกิดภาวะความเปลี่ยนแปลงทางการค้าอย่างรุนแรง การเงินฝืดเคือง มานะขาดทุนเป็นหนี้จนล้มละลาย เขากลับใจมากเขาไม่เข้าใจว่าทำไมชีวิตจึงเปลี่ยนแปลงรวดเร็วอย่างนี้ เขาคิดจะหาทางออก จะหนีไปที่อื่น เพื่อไปหาเงินจากชีวิตที่เขาไม่ต้องการเขากินไม่ได้นอนไม่หลับ

อยู่มาวันหนึ่งเขาเดินทางไปวัดเขาเห็นบ้านหลังหนึ่ง หลังเล็ก ๆ คล้ายกระท่อม มีพ่อ แม่ และลูกอีก 3 คน ซึ่งเป็นครอบครัวที่ฐานะยากจนมากเสื้อผ้าทำสกปรกๆ ผัวจี๊รวที่บ้านของเขา ยังคิดว่าเสียอีก แต่เขาก็เห็นทุกคนในบ้านมีความสุขดี เด็กทั้ง 3 คนก็วิ่งเล่นกันอย่างสนุกสนาน

แม้ทั้งหาทากับข้าว พ่อก็กำลังผ่าฟืน ครอบครัวยุคนี้ทุกคนก็มีความสุขดี ตอนเย็นเขากลับมาบ้าน กลางคืนเป็นเดือนหงายทุกสิ่งทุกอย่างสงบเงียบ เขานั่งอยู่ข้างหน้าต่าง ความเงียบและแสงจันทร์ ที่ส่องให้เห็นธรรมชาติ ช่วยให้จิตใจของเขาสงบลง เขาเห็นใบไม้ร่วงจึงเกิดความคิดว่าเมื่อใบไม้ ร่วงใบแล้วจะนำกลับมาใบติดไว้ที่เดิมอีกไม่ได้ เหมือนกับสิ่งที่ผ่านมาแล้วไม่ว่าจะดีหรือเลว ผิดหวัง หรือสมหวัง เขาจะย้อนกลับเรียกคืนมาอีกไม่ได้ ไม่มีประโยชน์อะไรที่จะนึกย้อนหลัง หรือเสียใจใน สิ่งที่ผ่านมาแล้ว และครอบครัวที่เขาเห็นเมื่อตอนกลางวันทุกคนก็มีความสุขดี ทั้ง ๆ ที่ฐานะเขา อยากจนมาก เขาก็ไม่เห็นจะเดือดร้อนอะไรเลย มานะจึงคิดว่าเราควรจะเริ่มต้นชีวิตใหม่ตั้งแต่บัด นี้ เพื่อชีวิตที่ดีในวันข้างหน้า เขาคิดได้ดังนั้นแล้วจึงรู้สึกโล่งใจเขานอนหลับสบายตื่นขึ้นมากินอาหาร ตามปกติ เริ่มการคำต่อใบใหม่

บทบาทของมานะ

สมมติว่าฉันชื่อมานะ เป็นผู้ชายอายุ 35 ปี มีอาชีพค้าขายแต่ก่อนการค้าของฉันเจริญได้ กว้างไกลมาก ต่อมาเกิดภาวะการเปลี่ยนแปลงทางการค้าอย่างรุนแรง การเงินฝืดเคืองฉันขาดทุน เป็นหนี้จนล้มละลาย ฉันกลัวมากคิดจะฆ่าตัวตายกินไม่ได้นอนไม่หลับ วันหนึ่งฉันเดินไปที่วัดเห็น บ้านหลังหนึ่งคล้ายกระท่อบ มีพ่อ แม่ และลูก 3 คน ฐานะครอบครัวนี้ยากจนมากแต่ทุกคนก็อยู่กัน อย่างมีความสุข ตอนกลางคืนฉันกลับมาที่บ้าน ฉันมองเห็นใบไม้ร่วงฉันจึงคิดว่าเมื่อใบไม้ร่วงแล้วจะ กลับคืนต้นเดิมไม่ได้ เหมือนกับสิ่งที่ผ่านมาแล้ว และสิ่งที่เห็นตอนกลางวันถึงเขาจะยากจนแต่พวก เขาก็มีความสุข ฉันคิดได้ดังนั้นจึงรู้สึกโล่งใจเขานอนหลับสบาย ตื่นขึ้นมากินอาหารตามปกติ เริ่มทำการคำ ต่อใบใหม่

บทบาทของพ่อ

สมมติว่าฉันเป็นพ่อ บ้านฉันอยู่ข้างวัด ฉันมีลูก 3 คน ภรรยา 1 คน ฉันกำลังผ่าฟืน ถึง ครอบครัวของฉันจะยากจน แต่ทุกคนก็มีความสุข

บทบาทของแม่

สมมติว่าฉันเป็นแม่ บ้านฉันอยู่ข้างวัด ฉันมีลูก 3 คน ฉันกำลังหาข้าว ถึงครอบครัวฉัน จะยากจน แต่ทุกคนก็มีความสุข

บทบาทของลูก

สมมติว่าพวกเราเป็นลูก บ้านของพวกเราอยู่ข้างวัด พวกเรากำลังวิ่งเล่นกันอย่างสนุกสนาน ถึงครอบครัวของเรายากจน แต่ทุกคนก็มีความสุข

เนื้อหาเรื่องการทำให้สงฆ์สมาธิ

การทำให้สงฆ์สมาธิ หมายถึง การทำจิตให้สงบนิ่ง ไม่คิดฟุ้งซ่าน เช่น นักเรียนกำลังอ่านหนังสือ หรือทำเลข จิตใจก็จดจ่อคิดเฉพาะเรื่องที่อ่าน หรือเลข ที่กำลังทำ ไรอย่าให้อารมณ์อื่นมารบกวน เป็นต้น

สมมติว่ามีความสำคัญเกี่ยวกับการฝึกจิตให้สงบ หรือการฝึกสมาธิเพราะในตัวคนเรามีส่วนประกอบที่สำคัญ อยู่ 2 อย่างคือ ร่างกาย กับจิตใจ ทั้งสองอย่างนี้มีความเกี่ยวข้องกัน คือ ถ้าร่างกายปกติแข็งแรงย่อมทำให้จิตใจสบาย จิตใจที่สงบ ทำให้ร่างกายแข็งแรงมีผลนานมีดี การทำให้สงฆ์ต้องอาศัย การฝึกบ่อย ๆ วิธีฝึกจิตแบบง่าย ๆ และใช้กันทั่ว ๆ ไปคือ "การกำหนดลมหายใจเข้าออก"

แบบฝึกหัด

คำชี้แจง ให้นักเรียนยกตัวอย่างเกี่ยวกับการกระทำที่ช่วยทำให้จิตใจของนักเรียนมาคนละ 1 เรื่อง

โปรแกรมการสอนครั้งที่ 12

หัวข้อเรื่อง การทำใจให้สงบและมีสมาธิ

เวลา 3 คาบ (60 นาที)

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนบอกผลเสียของการมีจิตใจไม่สงบได้

เนื้อหา การทำใจให้สงบมีสมาธิ

วิธีการสอนโรคภัยไข้เจ็บทางสมมติ	วิธีการสอนแบบปกติ
<u>ขั้นนำ</u> - ครูเล่านิทาน"เรื่องยิ้มแย้มแจ่มใส" <u>ขั้นแสดง</u> - ขออาสาสมัครเพื่อแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง ยิ้มแย้มแจ่มใส และผู้สังเกตการณ์ - ครูแจกเอกสารเรื่องยิ้มแย้มแจ่มใส 1 ที่ อาสาสมัครอ่านและเตรียมตัวแสดง จักสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง - ผู้แสดงเริ่มแสดงบทบาทสมมติตามที่ได้รับการมอบหมาย - ครูและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ และอภิปรายตามหัวข้อต่อไปนี้ 1. นักเรียนคิดว่าวาริเป็นคนอย่างไร 2. เพราะเหตุใดวาริจึงไม่อยากไปโรงเรียน 3. สมมติว่านักเรียนเป็นวารินักเรียนจะทำเหมือนวาริหรือไม่ เพราะเหตุใด	<u>ขั้นนำ</u> - ครูสนทนากับนักเรียนในเรื่องผลเสียของการมีจิตใจที่ไม่สงบ <u>ขั้นสอน</u> - ครูเล่านิทานเรื่อง ยิ้มแย้มแจ่มใส - ครูและนักเรียนร่วมกันซักถามและตอบปัญหาต่าง ๆ ในหัวข้อต่อไปนี้ 1. นักเรียนคิดว่าวาริเป็นคนอย่างไร 2. เพราะเหตุใดวาริจึงไม่อยากไปโรงเรียน 3. สมมติว่านักเรียนเป็นวารินักเรียนจะทำเหมือนวาริหรือไม่เพราะเหตุใด - ครูและนักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับผลเสียของการมีจิตใจไม่สงบที่เพื่อน ๆ ในกลุ่มฟัง

วิธีการสอนโดยาชีพบาทสมมติ	วิธีการสอนแบบปกติ
<u>ขั้นสรุป</u> - ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการแสดงเรื่องยืมยืมแง่มุม - จดบันทึกเนื้อหาผลงานสมุด <u>วัดและประเมินผล</u> - สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียนและการตอบคำถาม - ทบทวนฝึกหัด <u>สื่อการเรียนการสอน</u> - นิทานเรื่องยืมยืมแง่มุม - บทบาทเรื่องยืมยืมแง่มุม - เนื้อหาเรื่องการทักทายให้สงบและมีสมาธิ - แบบฝึกหัด	<u>ขั้นสรุป</u> - ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการฟังนิทาน เรื่องยืมยืมแง่มุม - จดบันทึกเนื้อหาผลงานสมุด <u>วัดและประเมินผล</u> - สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรมและการตอบคำถามของนักเรียน - ทบทวนฝึกหัด <u>สื่อการเรียนการสอน</u> - นิทานเรื่องยืมยืมแง่มุม - หุ่นมือ - เนื้อหาเรื่องการทักทายให้สงบและมีสมาธิ - แบบฝึกหัด

นิทานเรื่องยืมยืมแง่มุม

ครอบครัวของวาริเพิ่งย้ายมาจากต่างจังหวัดวาริต้องย้ายโรงเรียนตามไปด้วย วันแรกพ่อพาวาริมาส่งที่โรงเรียน วาริย้ายมาเรียนอยู่ที่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังจากพบกับครูประจำชั้นแล้วพ่อก็กลับ คุณครูจึงพาวาริไปแนะนำกับเพื่อนๆ วาริรู้สึกอึดอัดที่เพื่อนๆ หันมามองแต่วาริก็ทำเฉย ๆ และไปไหนมาไหนคนเดียวไม่ยอมพูดกับใคร วาริมาโรงเรียนได้ 5 วันแล้วยังไม่มีเพื่อน บางครั้งเพื่อน ๆ อาจจะเข้าไปด้วย แต่วาริชอบทักหน้าบึ้ง มีเพื่อนบางคนว่าวาริหน้างอ วาริเอาสมุดดินสอ ไปบรรทัดขว้าง วาริรู้สึกเบื่อที่ต้องนั่งคนเดียว กินข้าวคนเดียว และกลับบ้านคนเดียว วาริจึงไม่อยากไปโรงเรียน ต่อเป็นหลังจากวาริเลิกมาจากโรงเรียน วาริ

นั่งริม พ่อจึงถามวารีว่าเป็นอะไรไม่สบายหรือเปล่า วารีนอกว่าไม่อยากไปโรงเรียน พ่อจึงถามสาเหตุ วารีก็นั่งเล่าให้พ่อฟัง วารีนอกพ่อว่าวารียากมีเพื่อน อยากพูดคุยด้วยแต่ไม่รู้จะเริ่มกันอย่างไร และทำตัวอย่างไรจึงจะให้เพื่อน ๆ ชอบ พ่อแนะนำให้วารีลองเปลี่ยนท่าทางที่แสดงกับเพื่อนใหม่ทั้งสีหน้า ท่าทาง และคำพูด ำให้รู้จักยิ้มแย้มแจ่มใส รู้จักทักทาย และพูดคุยกับเพื่อน ๆ ไม่ควรทักหน้าปึ้ง หน้าอ เพราะจะทำให้ไม่สวย ไม่น่ารัก และไม่มีใครเขาอยากคบกับคนที่หน้าปึ้ง ถ้าไม่พอใจใครก็ต้องรู้จักระงับอารมณ์ ไม่โกรธใคร โดยไม่มีเหตุผล วารีก็นั่งทำตามที่พ่อบอก

เช้าวันจันทร์วารีมาโรงเรียนแต่เช้า พ่อเดินเข้าห้องวารีเห็นเพื่อน ๆ 2 - 3 คน นั่งคุยกันอยู่ที่หัวนอนให้เพื่อน เพื่อน ๆ ก็ยิ้มตอบหลังจากที่วารีเก็บกระเป๋าเรียบร้อยแล้ว วารีก็นั่งไปทักทายและร่วมวงสนทนาด้วย เพื่อนบางคนก็ล้อวารีว่าคนหน้าอมาแล้วหรือ วารีนั่งโกรธและยังหัวเราะขบขันคุยกับเพื่อน ๆ อย่างสนุกสนาน วารียังชวนเพื่อน ๆ ไปเที่ยวที่บ้าน ต่อมาวารีก็นั่งปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้เป็นอย่างดี

บทบาทของวารี

สมมติว่าฉันชื่อวารี เป็นผู้หญิงเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ฉันเพิ่งย้ายเข้ามาอยู่โรงเรียนใหม่ ฉันเริ่มเบื่อไม่อยากไปโรงเรียน ตอนเป็นวันศุกร์ ฉันนั่งริมพ่อถึงเข้ามาถามฉันจึงเล่าให้ พ่อฟังว่าไม่อยากไปโรงเรียนเพราะที่โรงเรียนไม่มีเพื่อน และฉันยังไม่รู้จักใครจึงไม่รู้ว่า จะพูดคุย ทักทายเพื่อนว่อย่างไร ฉันเลยนั่งเรียนเงียบ ๆ คนเดียว มีเพื่อนบางคนว่าฉันหน้าอ บางทีฉันรุ่มร่ามาก ๆ ก็เอาสมุด ดินสอ ไม่บรรทัดขว้าง เมื่อนั้นได้รับคำแนะนำจากพ่อแล้ว ฉันก็ลองปฏิบัติ ฉันไปโรงเรียนแต่เช้าในวันจันทร์ เห็นเพื่อน ๆ 2 - 3 คน นั่งคุยกันอยู่ ฉันก็ยิ้มให้เพื่อน ไปร่วมวงสนทนาด้วย เพื่อนที่ล้อฉัน ๆ ก็ไม่โกรธ กลับพูดเล่นด้วยดีแล้วฉันก็ชวนเพื่อน ๆ ไปเที่ยวที่บ้าน

บทบาทของพ่อ

สมมติว่าฉันเป็นพ่อของวารี วันที่วารีไปเข้าโรงเรียนใหม่ ฉันพาวารีไปส่งที่โรงเรียนเป็นวันศุกร์ ฉันเห็นวารีนั่งริมจึงเข้าไปถามและแนะนำให้วารีเปลี่ยนสีหน้าท่าทาง และคำพูดเสียใหม่เพราะไม่มีเพื่อนคนไหนที่อยากจะคบกับคนที่หน้าปึ้ง และเจ้าอารมณ์ ถ้าอยากจะมีเพื่อนต้องรู้จักยิ้มแย้มแจ่มใส และพูดคุยกับเพื่อน ฉันให้กำลังใจและคอยฟังข่าวจากวารีลูกของฉัน

บทบาทของเพื่อน ๆ 2 - 3 คน

สมมติว่าพวกเราเป็นเพื่อน ๆ ของวารี ซึ่งเรียนอยู่ชั้นเดียวกัน พวกเราอยากเป็นเพื่อนกับวารี แต่เขาทักหน้าปึ้ง ไม่พูดไม่จา อารมณ์ร้าย พวกเราจึงไม่กล้าแต่ในตอนเช้าวันจันทร์ วารีเดินยิ้มเข้ามา พวกเราจึงยิ้มตอบและพูดคุยกับเขา พวกเราคุยกันอย่างสนุกสนาน พวกเราบางคนพูดล้อว่าเขาชอบหน้าปึ้ง แต่วารีไม่โกรธพวกเรา รับปากว่าจะไปเที่ยวบ้านเขาด้วย

บทบาทของคุณครู

สมมติว่าฉันเป็นครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วันหนึ่งมีผู้ปกครองของนักเรียนในหน้านักเรียนชื่อวารีมาเข้าเรียน ฉันจึงนำวารีไปแนะนำกับเพื่อน ๆ ได้รู้จัก

เนื้อหาเรื่อง การทำใจให้สงบ และมีสมาธิ

ขั้นตอนในการฝึกสมาธิ คือ

1. ทำจิตใจให้สบายปลอดโปร่ง ตั้งสติกำหนดลมหายใจเข้าออกพร้อมกับนึกในใจว่า พุท-โธ ขณะลมหายใจ เข้า-ออก
2. หลับตาทำกาย ทำจิตให้สงบนิ่ง ไม่สนใจกับสิ่งใด
3. ทำเช่นนี้ประมาณ 1 นาที แล้วค่อย ๆ เพิ่มเวลาให้มากขึ้น

ประโยชน์ของการทำใจให้สงบและมีสมาธิ ได้แก่

1. ทำให้จิตใจสบาย อารมณ์แจ่มใสเยือกเย็น มีความสุข หน้าตาผ่อนคลาย
2. มีความจำดี ถ้าคิดเรื่องราวได้แม่นยำ ทำให้เรียนหรือทำงานได้อย่างรวดเร็ว
3. จิตใจเกิดความเมตตา เข้าใจสภาพของชีวิต
4. ช่วยทำให้สุขภาพกาย และสุขภาพจิตดี

แบบฝึกหัด

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย x กับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้อง

1. นักเรียนจะทบทวนหาที่สงบและมีสมาธิได้ ขั้นแรกควรฝึกให้ตนเองมีอะไร

ก. เมตตา

ข. อารมณ์แจ่มใส

ค. ขยันหมั่นเพียร

2. การฝึกสมาธิมักนิยมกำหนดสิ่งที่

ก. สมองใจ

ข. การก้าวเดิน

ค. ลักษณะการนั่ง

3. การฝึกสมาธิมักนิยมนั่งท่าใด

ก. นั่งขัดสมาธิ

ข. นั่งพับเพียบ

ค. นั่งทับส้นเท้า

4. ข้อใดแสดงถึงการมีสมาธิ

ก. การนั่งหลับตา

ข. การพูดคำว่า พุท-โธ

ค. การตั้งใจเรียน

5. ผลของสมาธิในการเรียน คืออะไร

ก. การสอบผ่านทุกครั้ง

ข. การจดจำและเข้าใจเรื่องที่ครูสอนได้

ค. ถูกทุกข้อ

โปรแกรมการสอนครั้งที่ 13

หัวข้อเรื่อง ทางแห่งความสำเร็จชีวิต

เวลา 3 คาบ (60 นาที)

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนเปรียบเทียบผลดีของความขยันหมั่นเพียร และผลเสียของความเกียจคร้าน

เนื้อหา ความขยันหมั่นเพียร

วิธีการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ	วิธีการสอนแบบปกติ
<u>ขั้นนำ</u> - ครูเล่านิทาน"เรื่อง เกือบไปแล้ว" <u>ขั้นแสดง</u> - ขออาสาสมัครเพื่อแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง เกือบไปแล้ว และผู้สังเกตการณ์ - ครูแจกเอกสารเรื่อง เกือบไปแล้ว ให้อาสาสมัครอ่านและเตรียมตัวแสดง จัดสถานที่ ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง - ผู้แสดงเริ่มแสดงบทบาทสมมติตามที่ได้รับมอบหมาย - ครูและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ และอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้ 1. นักเรียนคิดว่าสมศักดิ์เป็นคนอย่างไร 2. ถ้านักเรียนเป็นอาร์คา นักเรียนจะทำอย่างอาร์คา หรือไม่ เพราะเหตุใด 3. ทำไมคุณครูถึงทราบว่าอาร์คาไม่ได้ทำการบ้านเอง 4. ถ้านักเรียนเป็นวิชานักเรียนจะทำอย่างวิชาหรือไม่ เพราะเหตุใด	<u>ขั้นนำ</u> - ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับความขยันหมั่นเพียร <u>ขั้นสอน</u> - ครูเล่านิทานเรื่อง เกือบไปแล้ว - ครูและนักเรียนร่วมกันซักถามและตอบปัญหาต่าง ๆ ในหัวข้อต่อไปนี้ 1. นักเรียนคิดว่าสมศักดิ์เป็นคนอย่างไร 2. ถ้านักเรียนเป็นอาร์คา นักเรียนจะทำอย่างอาร์คาหรือไม่ เพราะเหตุใด 3. ทำไมคุณครูถึงทราบว่าอาร์คาไม่ได้ทำการบ้านเอง 4. ถ้านักเรียนเป็นวิชานักเรียนจะทำอย่างวิชาหรือไม่ เพราะเหตุใด - ครูและนักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับผลดี และผลเสีย ของความขยันหมั่นเพียร ให้เพื่อน ๆ ในกลุ่มฟัง

วิธีการสอนโดยาจับบทบาทสมมติ	วิธีการสอนแบบปกติ
<u>ขั้นสรุป</u> - ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการแสดงเรื่องเงียบไปแล้ว - จดบันทึกเนื้อหาผลงานสมุด <u>วัดและประเมินผล</u> - สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียนและการตอบคำถาม - ทานแบบฝึกหัด <u>สื่อการเรียนการสอน</u> - นิทานเรื่องเงียบไปแล้ว - บทบาทเรื่องเงียบไปแล้ว - เนื้อหาเรื่องความขยันหมั่นเพียร - แบบฝึกหัด	<u>ขั้นสรุป</u> - ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการฟังนิทาน เรื่องเงียบไปแล้ว - จดบันทึกเนื้อหาผลงานสมุด <u>วัดและประเมินผล</u> - สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรมและการตอบคำถามของนักเรียน - ทานแบบฝึกหัด <u>สื่อการเรียนการสอน</u> - นิทานเรื่องเงียบไปแล้ว - หุ่นมือ - เนื้อหาเรื่องความขยันหมั่นเพียร - แบบฝึกหัด

นิทานเรื่องเงียบไปแล้ว

สมศักดิ์ วิชา และอารดา เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เด็กทั้ง 3 คน เป็นเพื่อนที่เรียนอยู่ในห้องเดียวกัน วันหนึ่งคุณครูยุพาเข้ามาสอนวิชา คณิตศาสตร์ เมื่อคุณครูสอนจบก็สั่งการบ้านให้นักเรียนทำ 20 ข้อ เพราะเป็นวันศุกร์ ำหนักการบ้านมาส่งตอนเช้าวันจันทร์ นักเรียนส่วนใหญ่แอบบ่นกันว่าคุณครูให้การบ้านมากเกินไป เพราะการบ้านวิชาอื่นก็มีมากอยู่แล้ว หลังเลิกเรียนสมศักดิ์กลับบ้านตอนเย็น ทำงานช่วย พ่อ แม่ ทานข้าวเสร็จแล้ว สมศักดิ์ก็จะเอากลับมาบ้านนั่งทำ ถ้าสมศักดิ์ทำไม่ได้ก็จะถาม พ่อ แม่ ทำไม่เสร็จก็จะทำในวันเสาร์ - อาทิตย์ ส่วนวิชานั้นไม่ทำการบ้านคิดว่าคืนวันอาทิตย์ก็คงเสร็จ จึงไปเที่ยวอย่างสนุกสนาน และอารดา ก็ทำ

การบ้านตรงไหนที่ทำไม่ได้ก็มาทำ ไม่กล้าถามใครเลย จึงคิดว่าวันจันทร์จะไปโรงเรียนแต่เช้า เพื่อไปลอกการบ้านเพื่อน พอถึงเช้าวันจันทร์อารมณ์มาโรงเรียนแต่เช้าเพื่อมาลอกการบ้านเพื่อน สมศักดิ์ก็มาโรงเรียนตามปกติ หน้าตาสดชื่นแจ่มใส ส่วนวิชานั้นมาโรงเรียนสาย เพราะนอนศึกษา การบ้านไม่เสร็จ แต่ทุกคนก็ส่งการบ้านทันคุณครู ชั่วโมงคณิตศาสตร์ คุณครูยุพา ก็เข้ามาสอนหลังจากคุณครูตรวจการบ้านเสร็จแล้วคุณครูชมสมศักดิ์ว่าทำงานได้เรียบร้อยดีทำถูกทุกข้อ และคุณครูก็ถามวิชาว่าทำไมตัวหนังสือยุ่งจัง ทำเลขก็ผิดหลายข้อ วิชาเล่าความจริงให้คุณครูฟัง คุณครูยุพาจึงบอกกับวิชาว่าต่อไปจะต้องมีความขยันหมั่นเพียรมากกว่านี้ ต้องรู้จักรับผิดชอบงานให้เสร็จก่อนถึงไปเล่น พอมาถึงของอารดา คุณครูก็ให้อารดาอธิบายให้ฟังว่าทำไมถึงทำมาอย่างนี้ เพราะอารดา ลอกเพื่อนด้วยความรีบร้อนจึงทำห้สลับข้อกัน คุณครูดูไม่เข้าใจ อารดาเล่าความจริงให้คุณครูฟัง คุณครูยุพาบอกอารดาว่าการที่เราเกียจคร้าน ไม่ทำงานที่ได้รับมอบหมายก็มีผลเสีย ทำให้เราทำ ความผิด คือลอกการบ้านคนอื่น และเลขก็ทำไม่ได้ คุณครูจึงบอกว่าต่อไปอย่าทำอย่างนี้อีก แล้ว คุณครูก็ให้การบ้านวิชา และอารดาอีกคนละ 20 ข้อ วิชาหันมาส่งพรุ่งนี้ แต่สมศักดิ์ไม่ต้องทำ การบ้าน สมศักดิ์คิดว่าถ้าเพื่อนทั้ง 2 คน มีความตั้งใจที่จะทำการบ้านให้สำเร็จก็คงจะไม่ตกอยู่ใน สภาพเช่นนี้

บทบาทของคุณครูยุพา

สมมติว่าฉันเป็นคุณครูยุพา เป็นครูสอนวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วันหนึ่งฉัน สอนเสร็จจึงให้การบ้าน 20 ข้อ แล้ววันรุ่งเช้าวันจันทร์ สมศักดิ์ทำงานเรียบร้อยดีมากฉันจึงชม เขย วิชาทำงานสะเพร่า อารดาลอกของเพื่อนมาส่งลอกมาผิด ๆ ฉันลงโทษคนทั้ง 2 โดยการทา การบ้านอีก 20 ข้อ

บทบาทของสมศักดิ์

สมมติว่าฉันชื่อสมศักดิ์ เป็นเด็กผู้ชายเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ฉันมีเพื่อน 2 คน คือ วิชา และอารดา เป็นวันศุกร์คุณครูยุพาให้การบ้านเลข 20 ข้อ และวิชาอื่น ๆ ก็มี ฉันทำ การบ้านตอนเย็นวันศุกร์ และวันเสาร์ อาทิตย์ ถ้าทำไม่ได้ก็จะถาม พ่อ แม่ เช้าวันจันทร์ฉันนำ การบ้านมาส่งคุณครู ครูยุพาชมเขยว่าฉันทำการบ้านเลขได้ถูกต้อง และเป็นระเบียบ

บทบาทของวิชา

สมมติว่าฉันชื่อวิชา เป็นเด็กผู้ชายเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ฉันมีเพื่อน 2 คน คือ สมศักดิ์ และอารดา เป็นวันศุกร์คุณครูพาให้การบ้านเลข 20 ข้อ และวิชาอื่น ๆ ก็มี วันหยุดฉันไปเที่ยว ฉันทำการบ้านเป็นวันอาทิตย์ ฉันนอนคิดมาก เช้าวันจันทร์ไปโรงเรียนสาย การบ้านที่ส่งคุณครูพาทำซะเพราะคิดหลายข้อ ฉันถูกคุณครูลงโทษ คือให้ทำการบ้านอีก 20 ข้อ และนำมาส่งในวันรุ่งขึ้น

บทบาทของอารดา

สมมติว่าฉันชื่ออารดา เป็นเด็กผู้หญิงเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ฉันมีเพื่อน 2 คน คือ สมศักดิ์ และวิชา เป็นวันศุกร์คุณครูพาให้การบ้านเลข 20 ข้อ และวิชาอื่น ๆ ก็มีฉันทำการบ้านวันเสาร์วันอาทิตย์ ข้อไหนฉันทำไม่ได้ฉันก็ไม่ทำ เอาไว้มาลอกเพื่อนในตอนเช้าวันจันทร์ พอถึงเช้าวันจันทร์ฉันมาโรงเรียนแต่เช้าเพื่อมาลอกการบ้านเพื่อนด้วยความรีบร้อน ฉันลอกสลับข้อกัน คุณครูพาคุณฉัน และบอกว่าต่อไปอย่าทำอย่างนี้อีกฉันจึงถูกคุณครูลงโทษ คือให้ทำการบ้านอีก 20 ข้อ และนำมาส่งในวันรุ่งขึ้น

เนื้อหาเรื่องความขยันหมั่นเพียร

ความขยันหมั่นเพียร หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของตนให้สำเร็จด้วยความมานะอดทน มีจิตใจเข้มแข็งไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้น มีความเพียรพยายามอย่างสม่ำเสมอ มุ่งปฏิบัติหน้าที่การงานจนสำเร็จลุล่วง เช่น การศึกษาเล่าเรียน การประกอบอาชีพ เป็นต้น

แบบฝึกหัด

คำชี้แจง ก. ให้นักเรียนบอกผลดีของความขยันหมั่นเพียรมา 2 ข้อ

- 1.
- 2.

ข. ให้นักเรียนบอกผลเสียของความเกียจคร้าน มา 2 ข้อ

- 1.
- 2.

โปรแกรมการสอนครั้งที่ 14

หัวข้อเรื่อง ทางแห่งความสำเร็จชีวิต

เวลา 3 คาบ (60 นาที)

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติงานด้วยความเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอ

เนื้อหา ความขยันหมั่นเพียร

วิธีการสอนโดยข้าพบาทสมมติ	วิธีการสอนแบบปกติ
<u>ขั้นนำ</u> - ครูเล่านิทาน"เรื่องต้องทำได้" <u>ขั้นแสดง</u> - ขออาสาสมัครเพื่อแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง ต้องทำได้ และผู้สังเกตการณ์ - ครูแจกเอกสารเรื่องต้องทำได้ 1ให้อาสาสมัครอ่านและเตรียมตัวแสดง จัดสถานที่ 1ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง - ผู้แสดงเริ่มแสดงบทบาทสมมติตามที่ 1ได้รับมอบหมาย - ครูและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ และอภิปรายานหัวข้อต่อไปนี้ 1. สมมติว่านักเรียนเป็นครูจ เมื่อนักเรียนพบกระดาษรูปนกไม้ได้นักเรียนจะทำเช่นเดียวกับครูจหรือไม่ เพราะเหตุใด 2. สมมติว่านักเรียนเป็นปิติ นักเรียนจะทำอย่างปิติหรือไม่ เพราะเหตุใด 3. ปิติได้รับผลเป็นอย่างไร	<u>ขั้นนำ</u> - ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้วยความเอาใจใส่จะมีผลดีอย่างไร <u>ขั้นสอน</u> - ครูเล่านิทานเรื่อง ต้องทำได้ - ครูและนักเรียนร่วมกันซักถามและตอบปัญหาต่าง ๆ ในหัวข้อต่อไปนี้ 1. สมมติว่านักเรียนเป็นครูจ เมื่อนักเรียนพบกระดาษรูปนกไม้ได้นักเรียนจะทำเช่นเดียวกับครูจหรือไม่ เพราะเหตุใด 2. สมมติว่านักเรียนเป็นปิตินักเรียนจะทำอย่างปิติหรือไม่ เพราะเหตุใด 3. ปิติได้รับผลเป็นอย่างไร - ครูและนักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับของความขยันหมั่นเพียรให้เพื่อน ๆ ในกลุ่มฟัง

วิธีการสอนโดยข้าพหยาทสมมติ	วิธีการสอนแบบปกติ
<u>ขั้นสรุป</u> - ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการแสดงเรื่องต้องทำดี - จัดบันทึกเนื้อหาผลงานสมุด <u>วัดและประเมินผล</u> - สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียนและการตอบคำถาม - ทานแบบฝึกหัด <u>สื่อการเรียนการสอน</u> - นิทานเรื่องต้องทำดี - บทบาทเรื่องต้องทำดี - เนื้อหาเรื่องความขยันหมั่นเพียร - แบบฝึกหัด	<u>ขั้นสรุป</u> - ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการฟังนิทาน เรื่องต้องทำดี - จัดบันทึกเนื้อหาผลงานสมุด <u>วัดและประเมินผล</u> - สังเกตดูการเข้าร่วมกิจกรรมและการตอบคำถามของนักเรียน - ทานแบบฝึกหัด <u>สื่อการเรียนการสอน</u> - นิทานเรื่องต้องทำดี - พู่กัน - เนื้อหาเรื่องความขยันหมั่นเพียร - แบบฝึกหัด

นิทานเรื่องต้องทำดี

สุดา ปิติ และฐาใจ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนแห่งหนึ่งทั้ง 3 คน เรียนอยู่ห้องเดียวกัน และมีความรักใคร่กันมาก ในชั่วโมงวิชาศิลปะศึกษา คุณครูยุพินสอนเรื่องการพับกระดาษเป็นรูปนก คุณครูแสดงวิธีทำให้นักเรียนดู แล้วก็ให้นักเรียนทำตามพร้อม ๆ กัน อีกครั้งหนึ่ง พอคุณครูเห็นว่านักเรียนทุกคนทำได้แล้ว คุณครูก็บอกว่าท้ายชั่วโมงให้มาส่ง ปิติ และฐาใจไม่มีความถนัดในการพับกระดาษ ส่วนสุดานั้นรักงานพับกระดาษมาก เมื่อสุดาพับกระดาษใบสักครูก็เสร็จเรียบร้อย ปิตินำมาได้จึงขย้ากระดาษทิ้ง และฐาใจว่าดีที่ได้จะไม่สนใจที่จะทำต่อไป ส่วนฐาใจก็มีปัญหาเช่นเดียวกันกับปิติ แต่ฐาใจนั้นใจว่าต้องทำดีจึงตัดสินใจเดินไปหาสุดา ขอเรื่อง

ให้สุดาสอนวิธีทำ สุดาก็ค่อย ๆ สอนซูโจอย่างใจเย็น ในระยะแรก ๆ ซูโจทำได้แต่ไม่ดี ซูโจได้ใช้ความพยายามหลาย ๆ ครั้ง จนซูโจสามารถทำได้สวยงามอย่างสุดา เมื่อใกล้หมดเวลาคุณครูยุพินก็ให้นักเรียนทำงานพับกระดาษมาส่ง ปรากฏว่ามีบิติเพียงคนเดียวที่ไม่ได้ส่ง โดยมาบอกกับคุณครูว่าทำไม่ได้ ทานแล้วกระดาษขาดทุกที คุณครูจึงให้ซูโจเล่าถึงวิธีการที่สามารถพับนกได้ ซูโจก็เล่าให้ฟัง คุณครูก็ชมเชยซูโจว่าเป็นคนมีความเพียรพยายามดีมากสมควรที่บิติจะนำมาเป็นตัวอย่าง บิติจึงขออนุญาตคุณครู ยุพินว่าจะพับนกมาส่งในวันพรุ่งนี้โดยให้ซูโจเป็นคนสอนให้ คุณครูจึงอนุญาต

บทบาทของคุณครูยุพิน

สมมติว่าฉันชื่อ ยุพิน เป็นคุณครูสอนวิชา ศิลปะศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนแห่งหนึ่ง วันหนึ่งฉันสอนให้นักเรียนพับนกด้วยกระดาษ หลังจากที่คุณครูอธิบายพร้อมทั้งแสดงวิธีทำให้นักเรียนดูแล้วก็ให้นักเรียนหัดทำไปพร้อม ๆ กันจนแน่ใจว่านักเรียนเข้าใจทุกคนแล้ว ฉันจึงให้นักเรียนทำมาส่งตอนท้ายชั่วโมง พอใกล้หมดเวลานักเรียนก็รีบทำงานมาส่ง ยกเว้นบิติคนเดียว ฉันจึงถามว่าทำไมถึงไม่ส่ง บิติบอกว่าทำไม่ได้ ฉันจึงเรียกซูโจมาเล่าถึงวิธีการพับนก ซูโจเล่าให้ฟังฉันชมเชยซูโจว่าเป็นคนมีความพยายามดีมาก แล้วฉันก็สอนให้บิติเอาอย่างซูโจ ฉันอนุญาตให้บิติพับนกมาส่งในวันพรุ่งนี้

บทบาทของสุดา

สมมติว่าฉันชื่อสุดาเป็นเด็กผู้หญิง เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ฉันมีเพื่อนสนิท คือ บิติ และซูโจ ฉันชอบเรียนวิชาศิลปะ ชอบพับกระดาษมาก วันหนึ่งคุณครูยุพินได้สอนการพับกระดาษเป็นรูปนก ฉันทำได้สวยงามมาก ซูโจมาขอร้องให้ฉันสอน ฉันสอนซูโจอย่างใจเย็น ในระยะแรก ๆ ซูโจทำได้แต่ไม่ดี ซูโจได้ใช้ความพยายามหลาย ๆ ครั้งจนซูโจสามารถทำได้สวยงามอย่างฉัน

บทบาทของบิติ

สมมติว่าฉันชื่อบิติ เป็นเด็กผู้ชาย เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ฉันมีเพื่อนสนิท คือ สุดา และซูโจ ฉันไม่ชอบงานพับกระดาษเลย วันหนึ่งในช่วงชั่วโมงศิลปะคุณครูยุพินให้พับกระดาษเป็นรูปนก ฉันลองทำตามที่คุณครูสอนแต่ก็ทำไม่ได้ ฉันจึงขยี้กระดาษทิ้งทุกใบได้แต่ไม่ต้องการที่จะทำต่อไปพอท้ายชั่วโมงคุณครูก็ถามฉันว่าทำไมไม่ส่ง ฉันตอบว่าทำไม่ได้ แต่คุณครูบอกให้ฉันพับนกมาส่งในวันพรุ่งนี้

บทบาทของครูใจ

สมมติว่าฉันชื่อฐานเป็นเด็กผู้หญิง เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ฉันมีเพื่อนสนิท คือ ปิติ และสุดา ฉันไม่ชอบงานพับกระดาษเลย วันหนึ่งงานชั่วโมงศิลปะศึกษาคุณครูยุพินได้สอนการพับกระดาษเป็นรูปนก ฉันทำไม่ได้จึงขอให้สุดาสอนให้ ฉันพยายามทำจนานที่สุดก็สำเร็จ พอใกล้หมดชั่วโมงฉันก็นำไปส่งคุณครู คุณครูยุพินให้ฉันเล่าให้ปิตีฟังว่าฉันมีวิธีการทำอย่างไร คุณครูชมเชยว่าฉันมีความพยายามดีมาก ฉันรู้สึกดีใจ

เนื้อหาเรื่องความขยันหมั่นเพียร

ความขยันหมั่นเพียร แบ่งเป็น 4 อย่างคือ

1. เพียรระวัง ระวังไม่ให้ความชั่วเกิดขึ้น เช่น ความเกียจคร้าน ความเห็นแก่ตัว ความมักง่าย การไม่ตรงต่อเวลา
2. เพียรละความชั่วที่มีอยู่จนตัวดีหมดไป เช่น ความเกียจคร้าน ความเห็นแก่ตัว ความมักง่าย การไม่ตรงต่อเวลา
3. เพียรสร้าง สร้างความดีให้เกิดขึ้นในตน เช่น ขยันในการศึกษาเล่าเรียน การประกอบอาชีพ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความมีระเบียบวินัย การตรงต่อเวลา
4. เพียรรักษา รักษาความดีงามต่าง ๆ ที่มีอยู่จนตนให้คงอยู่และพยายามให้มากขึ้นดังสุภาษิตที่ว่า "พึงรักษาความดีไว้คึงเกลือกรักษาความเสื่อม"

แบบฝึกหัด

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย x ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้อง

1. ข้อใดเป็นอุปสรรคที่สำคัญของความสำเร็จ

ก. ความเกียจคร้าน	ข. ความเห็นแก่ตัว
ค. ความขยัน	

2. ข้อใดคือความขยันหมั่นเพียร

ก. คาบเงินแม่ไปซื้อของเล่น	ข. แดงไม่ยอมให้เพื่อนยืมดินสอ
ค. ขาวทำการบ้านจนเสร็จ	

3. ข้อใดคือผลดีของการมีความขยันหมั่นเพียร

ก. ช่วยทำให้ประสบความสำเร็จ	ข. ช่วยทำให้มีคนรักใคร่
ค. ถูกทุกข้อ	

4. การเอาชนะอุปสรรคในการทำงานต้องอาศัยสิ่งใดมากที่สุด

ก. ความขยันหมั่นเพียร	ข. ความเห็นแก่ตัว
ค. ความเกียจคร้าน	

5. การกระทำข้อใดแสดงว่ามีความขยันหมั่นเพียร

ก. มานีเปิดหน้าต่างที่ได้รับมอบหมาย	ข. ชูใจทำแบบฝึกหัดส่งตามกำหนดทุกครั้ง
ค. มานะฝึกนับเพื่อนอยู่เสมอ	

โปรแกรมการสอนครั้งที่ 15

หัวข้อเรื่อง ความอดทนอดกลั้น

เวลา 3 คาบ (60 นาที)

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนรู้จักควบคุมตนเองได้เมื่อถูกยั่วเย้าให้เกิดอารมณ์

เนื้อหา ความอดทนอดกลั้น

วิธีการสอนโดยข้าพเจ้า	วิธีการสอนแบบปกติ
<u>ขั้นนำ</u> - ครูเล่านิทาน"เรื่องของเพชร" <u>ขั้นแสดง</u> - ขออาสาสมัครเพื่อแสดงบทบาทสมมติ เรื่องของเพชร และผู้สังเกตการณ์ - ครูแจกเอกสารเรื่องของเพชรให้อาสาสมัครอ่านและเตรียมตัวแสดง จัดสถานที่ ให้อาสาสมัครเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง - ผู้แสดงเริ่มแสดงบทบาทสมมติตามที่ได้รับมอบหมาย - ครูและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ และอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้ 1. ถ้านักเรียนเป็นเพชร นักเรียนจะทำอย่างไรเพชรรูปนี้ เพราะเหตุใด 2. ถ้านักเรียนเป็นเพื่อน ๆ ของเพชร นักเรียนจะทำอย่างไร 3. การพูดล้อเลียนคนอื่น นักเรียนคิดว่าดีหรือไม่ เพราะเหตุใด 4. ความอดทนอดกลั้น เป็นสิ่งดีหรือไม่ เพราะอะไร	<u>ขั้นนำ</u> - ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับความอดทนอดกลั้น <u>ขั้นสอน</u> - ครูเล่านิทานเรื่อง ของเพชร - ครูและนักเรียนร่วมกันซักถามและตอบปัญหาต่าง ๆ ในหัวข้อต่อไปนี้ 1. ถ้านักเรียนเป็นเพชร นักเรียนจะทำอย่างไรเพชรรูปนี้ เพราะเหตุใด 2. ถ้านักเรียนเป็นเพื่อน ๆ ของเพชร นักเรียนจะทำอย่างไร 3. การพูดล้อเลียนคนอื่น นักเรียนคิดว่าดีหรือไม่ เพราะเหตุใด - ครูและนักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับความอดทนอดกลั้นเมื่อถูกยั่วเย้าให้เกิดอารมณ์ให้เพื่อน ๆ ในกลุ่มฟัง

วิธีการสอนโรคยาเสพติด	วิธีการสอนแบบปกติ
<u>ขั้นสรุป</u> - ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการแสดงเรื่องของเพชร - จัดบันทึกเนื้อหาลงในสมุด <u>วัดและประเมินผล</u> - สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียนและการตอบคำถาม - ทาบแบบฝึกหัด <u>สื่อการเรียนการสอน</u> - นิทานเรื่องของเพชร - บทบาทเรื่องของเพชร - เนื้อหาเรื่องความอดทนอดกลั้น - แบบฝึกหัด	<u>ขั้นสรุป</u> - ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการฟังนิทาน เรื่องของเพชร - จัดบันทึกเนื้อหาลงในสมุด <u>วัดและประเมินผล</u> - สังเกตดูการเข้าร่วมกิจกรรมและการตอบคำถามของนักเรียน - ทาบแบบฝึกหัด <u>สื่อการเรียนการสอน</u> - นิทานเรื่องของเพชร - หุ่นมือ - เนื้อหาเรื่องความอดทนอดกลั้น - แบบฝึกหัด

นิทานเรื่องของเพชร

เพชรเป็นเด็กชาย เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีน้องอยู่ 2 คน ชื่อพร เป็นพี่ชาย เรียนอยู่ชั้น ป. 3 และชื่อเพ็ญเป็นพี่หญิง เรียนอยู่ชั้น ป. 1 ซึ่งอยู่โรงเรียนเดียวกันกับเพชร ครอบครัวของเพชรมีฐานะยากจน พ่อ แม่ มีอาชีพหาของป่ามาขายและเผาถ่าน เพราะครอบครัวของเพชรไม่มีที่ดินเป็นของตัวเอง จึงย้ายที่อยู่ไปเรื่อย ๆ แต่เพชรและน้อง ๆ โชคดีที่ได้เข้าโรงเรียน ก่อนไปโรงเรียนเพชรต้องหาอาหารให้น้อง ๆ ทานและทำงานบ้านให้เสร็จก่อนถึงมาโรงเรียน เสื้อผ้าก็ขาด ๆ มีแต่ของเก่า ๆ เพื่อนบางคนก็ล้อเลียนเพชรเป็นประจำ อยู่มาวันหนึ่งทางราชการจับคนที่ตัดไม้ทำลายป่า พ่อ และแม่ของเพชรก็โดนตำรวจจับด้วยเพราะหาฟันเผาถ่าน

านป่า ก็มีคนมาออกกับเพชรที่โรงเรียน เพื่อนคนที่ชอบล้อเลียนเพชรก็ยิ่งพูดให้เพชรว่าเป็นลูกโจร เพชรก็ไม่ได้ตอบอะไร เพชรจึงนำเรื่องครอบครัวของตนไปเล่าให้ครูประจำชั้นฟัง คณะครูจึงประชุมปรึกษาหารือกันเพื่อช่วยเหลือครอบครัวของเพชร ต่อมาทางรัฐบาลจึงแบ่งที่ทำการให้ครอบครัวของเพชรไม่ต้องไปเช่าบ้าน หรือหาของป่าขายอีกต่อไป ห้ามไม่ให้ย้ายไปไหนให้ทำไร่ทำนาอยู่ตรงที่ทางการจัดสรรให้ เพชรและน้อง ๆ ยังได้รับทุนจากทางโรงเรียนทานข้าวฟรีตอนกลางวัน และได้รับแจกเสื้อผ้าอุปกรณ์การเรียนอีกด้วย และเพื่อนที่ชอบล้อเลียนเพชรก็เลิกล้อเลียน เพราะคุณครูสอนและบอกว่าการล้อเลียนคนอื่นเป็นสิ่งไม่ดี

บทบาทของเพชร

สมมติว่าฉันชื่อเพชร เป็นเด็กผู้ชาย เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ฉันมีน้อง 2 คน ชื่อพร และเพ็ญ ครอบครัวของฉันมีฐานะยากจน พ่อ และแม่ มีอาชีพหาของป่ามาขาย และเช่าบ้าน เพราะครอบครัวของฉันไม่มีที่ดินทำกิน ก่อนมาโรงเรียนทุกวันฉันต้องหาอาหารให้น้อง ๆ ทานและทำงานบ้านให้เสร็จ เสื้อผ้าก็ขาดมีแต่ของเก่า ๆ เพื่อนบางคนจะล้อเลียนฉัน ฉันก็อดทนไม่โต้ตอบอะไรต่อมา พ่อ และแม่ของฉันถูกตำรวจจับ เพราะหาฝิ่นมาเช่าบ้าน เพื่อนบางคนก็ว่าเป็นลูกโจรฉันก็อดทนไม่โต้ตอบอะไร ฉันจึงนำเรื่องครอบครัวของฉันไปเล่าให้คุณครูประจำชั้นฟัง คุณครูก็ช่วยเหลือครอบครัวของฉันให้ทุนการศึกษา แจกเสื้อผ้าอุปกรณ์การเรียน และทานข้าวในตอนกลางวันด้วย ทางรัฐบาลก็แบ่งที่ทำการให้ครอบครัวของฉัน

บทบาทของ พร และเพ็ญ

สมมติว่าฉันชื่อ พร เป็นเด็กผู้ชาย เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ฉันชื่อเพ็ญ เป็นเด็กผู้หญิง เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ฉันมีพี่ชายชื่อ เพชร ครอบครัวของเรายากจน พ่อกับแม่มีอาชีพหาของป่ามาขาย และเช่าบ้าน

บทบาทเพื่อน ๆ ของเพชร

สมมติพวกเราเป็นเพื่อน ๆ ของเพชร พวกเราชอบล้อเลียนเพชรว่าเพชรใส่เสื้อผ้าเก่า ๆ ขาด ๆ และยังเป็นลูกโจรด้วย แต่เพชรก็ไม่มีอาการโกรธ เหย ใด ๆ ต่อมาพวกเราจึงเลิกล้อเลียนเพชร เพราะคุณครูบอกว่าการพูดล้อเลียนเพื่อเป็นสิ่งไม่ดี

บทบาทของพ่อ แม่

สมมติว่าฉันเป็นพ่อ และแม่ ของเพชร ฉันมีลูก 3 คน คือ เพชร พร และเพ็ญ ฉันไม่มีที่ทำงาน จึงมีอาชีพหาของป่ามาขาย และเผื่อวันหนึ่งฉันถูกตำรวจจับเพราะหาพิมาเผาผ่าน ต่อมาทางรัฐบาลจึงช่วยเหลือโดยแบ่งที่ดินทำกินให้

บทบาทของคุณครู

สมมติว่าฉันเป็นคุณครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ฉันมีลูกศิษย์ชื่อเพชร เมื่อมีปัญหากับฉันปรึกษากับฉัน ฉันจึงแจ้งให้ทางโรงเรียนทราบ และช่วยเหลือครอบครัวของเพชร โดยให้ทุนการศึกษา แจกเสื้อผ้าอุปกรณ์การเรียน และให้ทานอาหารในตอนกลางวัน ฉันจะบอกกับเพื่อน ๆ ของเพชรว่าการล้อเลียนคนอื่นเป็นสิ่งที่ไม่ดี

บทบาทของตำรวจ

สมมติว่าฉันเป็นตำรวจ ฉันจับคนที่คิดมีก๊วนลายป่า ฉันได้จับพ่อ แม่ ของเพชรเพราะไปตัดไม้มาเผาผ่าน

เนื้อหาเรื่องความอดทนอดกลั้น

ความอดทนอดกลั้น หมายถึงสภาพความหนักแน่น ความเข้มแข็งของจิตใจที่จะไม่แสดงอาการหวั่นไหว และสามารถต่อสู้กับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ด้วยอาการปกติ

บุคคลใดก็ตามถ้ามีความอดทนอดกลั้นต่อสิ่งต่าง ๆ ได้แล้วย่อมเกิดประโยชน์แก่บุคคลนั้นหลายประการ เช่น มีสติและจิตใจเข้มแข็ง ทำงานได้สำเร็จ เอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ได้มีชีวิตที่สงบสุข และเป็นที่รักใคร่นับถือจากคนทั่ว ๆ ไป

แบบฝึกหัด

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย x กับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้อง

1. ผู้ที่มีความอดทนอดกลั้นจะมีจิตใจอย่างไร

ก. รับผิดชอบ	ข. หนักแน่นเข้มแข็ง
ค. เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	
2. ผู้ที่มีความอดทนอดกลั้นเมื่อประสบปัญหาเรื่องอุปสรรคจะรู้สึกอย่างไร

ก. ท้อถอย	ข. ใจหายใจ
ค. ใจหวนไหว	
3. ถ้าเพื่อนชนเราหล่มโดยที่ไม่ได้ตั้งใจ เราควรทำอย่างไรจึงได้ชื่อว่าเป็นผู้อดกลั้น

ก. เดินหนี	ข. หาทางแก้กัน
ค. ให้อภัย	
4. เราจะเกิดความอดทนอดกลั้นได้อย่างไร

ก. หมั่นฝึกฝน	ข. ทำตามเพื่อน
ค. คบคนให้มาก ๆ	
5. ประโยชน์ของความอดทน อดกลั้น คือข้อใด

ก. สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้	
ข. ประสบความสำเร็จในการทำงาน	
ค. ถูกทุกข้อ	

โปรแกรมการสอนครั้งที่ 16

หัวข้อเรื่อง ความอดทนอดกลั้น

เวลา 3 คาบ (60 นาที)

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนรู้จักอดทนต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ของคนอื่นได้

เนื้อหา ความอดทนอดกลั้น

วิธีการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ	วิธีการสอนแบบปกติ
<u>ขั้นนำ</u> - ครูเล่านิทาน"เรื่องเราเข้าใจกัน" <u>ขั้นแสดง</u> - ขออาสาสมัครเพื่อแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง เราเข้าใจกัน และผู้สังเกตการณ์ - ครูแจกเอกสารเรื่องเราเข้าใจกันให้อาสาสมัครอ่านและเตรียมตัวแสดง จัดสถานที่ ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง - ผู้แสดงเริ่มแสดงบทบาทสมมติตามที่ ได้รับมอบหมาย - ครูและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ และอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้ 1. สมมติว่านักเรียนเป็นแก้ว มีเพื่อน ๓ ออกมาวิจารณ์ต่อหน้าคุณครู และเพื่อนในชั้น นักเรียนจะท้ออย่างไร เพราะเหตุใด 2. นักเรียนคิดว่าแก้วเป็นคนอย่างไร 3. นักเรียนคิดว่าเพื่อนทั้ง 3 คนของแก้วเป็นคนอย่างไร 4. ความอดทนต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ของคนอื่นเป็นผลดีหรือไม่เพราะเหตุใด	<u>ขั้นนำ</u> - ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับความอดทนต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ของคนอื่น <u>ขั้นสอน</u> - ครูเล่านิทานเรื่อง เราเข้าใจกัน - ครูและนักเรียนร่วมกันซักถามและตอบปัญหาต่าง ๆ ในหัวข้อต่อไปนี้ 1. สมมติว่านักเรียนเป็นแก้วมีเพื่อน ๓ ออกมาวิจารณ์ต่อหน้าคุณครู และเพื่อนในชั้น นักเรียนจะท้ออย่างไร เพราะเหตุใด 2. นักเรียนคิดว่าแก้วเป็นคนอย่างไร 3. นักเรียนคิดว่าเพื่อนทั้ง 3 คนของแก้วเป็นคนอย่างไร 4. ความอดทนต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ของคนอื่น เป็นผลดีหรือไม่ เพราะเหตุใด - ครูและนักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับความอดทนอดกลั้นต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ของคนอื่นให้เพื่อน ๆ ในกลุ่มฟัง

วิธีการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ	วิธีการสอนแบบปกติ
<u>ขั้นสรุป</u> - ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการแสดงเรื่องราวเข้าใจกัน - จัดบันทึกเนื้อหาลงในสมุด <u>วัดและประเมินผล</u> - สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียนและการตอบคำถาม - ทาบแบบฝึกหัด <u>สื่อการเรียนการสอน</u> - นิทานเรื่องราวเข้าใจกัน - บทบาทเรื่องราวเข้าใจกัน - เนื้อหาเรื่องความอดทนอดกลั้น - แบบฝึกหัด	<u>ขั้นสรุป</u> - ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการฟังนิทาน เรื่องราวเข้าใจกัน - จัดบันทึกเนื้อหาลงในสมุด <u>วัดและประเมินผล</u> - สังเกตดูการเข้าร่วมกิจกรรมและการตอบคำถามของนักเรียน - ทาบแบบฝึกหัด <u>สื่อการเรียนการสอน</u> - นิทานเรื่องราวเข้าใจกัน - หุ่นมือ - เนื้อหาเรื่องความอดทนอดกลั้น - แบบฝึกหัด

นิทานเรื่องราวเข้าใจกัน

แก้วเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วันหนึ่งนางจิวนางจวยศึกษา คุณครูโพลินได้เข้าสอนเรื่อง ความอดทนอดกลั้น โดยครูให้นักเรียนชั้นวิเคราะห์แก้วว่าเป็นคนอย่างไร เพราะแก้วเป็นหัวหน้าชั้น เพื่อนคนที่ 1 ออกมาวิเคราะห์แก้ว บอกว่าแก้วเป็นหัวหน้าชั้นที่ไม่ดีชอบทำให้เพื่อน ๆ ทำงานโดยไม่ยอมทำงานช่วยเพื่อน เพื่อนคนที่ 2 ออกมาวิเคราะห์แก้วว่าแก้วชอบมาโรงเรียนสายและขาดโรงเรียนบ่อย เพื่อนคนที่ 3 ออกมาวิเคราะห์แก้วว่าแก้วไม่ยอมฟังความคิดเห็นของเพื่อน ๆ ชอบเอาความคิดเห็นของตนเองมากกว่าของเพื่อนคนอื่นแก้วรู้สึกอายมากเพราะเพื่อน ๆ วิเคราะห์ต่อหน้าคุณครูโพลิน และเพื่อนทั้งชั้นแต่แก้วก็อดทนต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ของเพื่อน ๆ หลังจากเพื่อนทั้ง 3 คนวิเคราะห์แก้วเสร็จแล้ว คุณครูให้แก้วออกมาพูดกับเพื่อน ๆ ว่าเป็นอย่างนั้นหรือไม่ แก้วจึง

ออกมาพูดกับเพื่อน ๆ ว่าเป็นความจริงอยู่บ้างแต่ไม่ทุกครั้ง แก้วจึงบอกกับเพื่อน ๆ ว่าตอนนี้ แก้วจะพยายามปรับปรุงตัวเองแก้วจะทำงานช่วยเพื่อน ๆ แก้วจะมาโรงเรียนแต่เช้าถ้าไม่จำเป็น จะไม่ขาดโรงเรียน และแก้วจะรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน ๆ จะถือเอาความคิดเห็นส่วนมากเป็น ข้อสรุป เพื่อน ๆ ในห้องพากันปรบมือให้แก้ว เพราะแก้วไม่โกรธ และยอมรับความจริง คุณครูก็คิดว่า แก้วจะปรับปรุงตัวเองให้ดีขึ้น

บทบาทของแก้ว

สมมติว่าฉันชื่อ แก้ว เป็นเด็กผู้หญิงเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ฉันเป็นหัวหน้าชั้น ในชั่วโมงจริยศึกษา คุณครูโพลินได้เข้ามาสอน เรื่องความอดทนอดกลั้นโดยให้เพื่อน ๆ 3 คนออกมาวิจารณ์หัวหน้าชั้น ฉันอดทนไม่โกรธเพื่อนที่วิจารณ์ฉัน และฉันก็จะปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้ดีขึ้น

บทบาทของเพื่อนคนที่ 1

สมมติว่าฉันเป็นเพื่อนของแก้ว ฉันเรียนอยู่ชั้นเดียวกับแก้ว ในชั่วโมงจริยศึกษา คุณครูให้ฉันออกมาวิจารณ์หัวหน้าชั้น ฉันก็พูดไปตามความเป็นจริง ฉันบอกว่าหัวหน้าชั้นเป็นหัวหน้าที่ไม่ดี ชอบบิให้เพื่อน ๆ ทำงานโดยไม่ยอมทำงานช่วยเพื่อน ๆ

บทบาทของเพื่อนคนที่ 2

สมมติว่าฉันเป็นเพื่อนของแก้ว ฉันเรียนอยู่ชั้นเดียวกับแก้ว ในชั่วโมงจริยศึกษา คุณครูให้ฉันออกมาวิจารณ์หัวหน้าชั้น ฉันก็พูดไปตามความเป็นจริง ฉันบอกว่าหัวหน้าชั้นชอบมาโรงเรียนสาย และขาดโรงเรียนบ่อย

บทบาทของเพื่อนคนที่ 3

สมมติว่าฉันเป็นเพื่อนของแก้ว ฉันเรียนอยู่ชั้นเดียวกับแก้ว ในชั่วโมงจริยศึกษา คุณครูให้ฉันออกมาวิจารณ์หัวหน้าชั้น ฉันก็พูดไปตามความเป็นจริง ฉันบอกว่าหัวหน้าชั้นไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน ๆ ชอบเอาความคิดของตนเองมากกว่าของเพื่อนคนอื่น

บทบาทของครูโพลีน

สมมติว่าฉันชื่อโพลีน เป็นครูสอนวิชาจริยศึกษา ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ฉันสอนเรื่องความอดทนอดกลั้น ฉันจึงพาเพื่อน ๆ ในชั้นออกมาวิจารณ์หัวหน้าที่ฉันว่าเป็นคนอย่างไร ฉันได้กล่าวคำชมเชยหัวหน้าที่ฉันว่าเป็นคนมีความอดทนอดกลั้นไม่โกรธเพื่อนที่ออกมาวิจารณ์ และยังคงปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น

เนื้อหาเรื่องความอดทนอดกลั้น

ความอดทน แบ่งออกเป็น 4 อย่างคือ

1. ความอดทนต่อความลำบากตรากตรำ คือการอดทนต่อความเหนื่อยยาก ความหิวกระหาย หรือ อดทนต่อสภาพของอากาศหนาว
2. อดทนต่อการถูกล่วงเกิน คืออดทนต่อการถูกผู้อื่นแสดงกริยาไม่เหมาะสม ดูหมิ่นเยาะเย้ยโดยไม่แสดงกริยาโต้ตอบ และไม่หวนใจ
3. อดทนต่อการเจ็บป่วย คือการอดทนต่อการเจ็บป่วย โดยไม่แสดงอาการกระวนกระวายให้เห็นปรากฏ
4. อดทนต่อการทะยานอยาก คือ การอดทนต่อสิ่งยั่วยุให้เกิดความโลภ ความโกรธ และความหลง

แบบฝึกหัด

คำชี้แจงให้นักเรียนเลือกข้อต่อไปนี้อตอบคำถามข้อ 1 - 5 เขียนหน้าข้อที่สัมพันธ์กัน

- ก. ความอดทนต่อความลำบาก
- ข. ความอดทนต่อการเจ็บป่วย
- ค. ความอดทนต่อการถูกล่วงเกิน
- ง. ความอดทนต่อความทะยานอยาก

- _____ 1. แดงหกล้มแต่ละร้องไห้
- _____ 2. สุคาอยากดูโทรทัศน์ แต่ทำการบ้านยังไม่เสร็จจึงไม่ดู
- _____ 3. มานะโดนเพื่อนล้อเลียน แต่ไม่โกรธ
- _____ 4. มานะเดินไปโรงเรียน แม้โรงเรียนจะอยู่ไกล
- _____ 5. คาเก็บเงินได้ แต่นำไปแจ้งครู

โปรแกรมการสอนครั้งที่ 17

หัวข้อเรื่อง ทดสอบ

เวลา 3 คาบ (60 นาที)

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนเข้าใจลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองทั้ง 5 ลักษณะ
เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นในตนเอง เก็บคะแนนครั้งที่ 2

เนื้อหา ความเชื่อมั่นในตนเอง

กิจกรรม

1. ครูให้นักเรียนทั้งหมด ทั้ง 2 กลุ่ม คือกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมทบทวนแบบทดสอบเรื่องความเชื่อมั่นในตนเอง
2. ครูให้นักเรียนทั้งหมดช่วยกันอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้
 - ลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองมีอะไรบ้าง
 - บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะเกิดผลดีอย่างไร และต่างจากบุคคลที่ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเองอย่างไร
- ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง
3. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้
4. ครูกล่าวปิดโปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรม

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางสุมาลี ใจดี
เกิดวันที่	10 กุมภาพันธ์ 2503
สถานที่เกิด	อำเภอกำป้อ จังหวัดหนองคาย
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านพักครูโรงเรียนบ้านหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์ 2 ระดับ 5
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ 2518	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนกำป้อ จังหวัดหนองคาย
พ.ศ 2521	บกศ.ต้น จากวิทยาลัยครูอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี
พ.ศ 2524	พ.ม จากกระทรวงศึกษาธิการ
พ.ศ 2528	ค.บ จากวิทยาลัยครูอุดรธานี
พ.ศ 2537	กศ.ม การศึกษาพิเศษ (สาขาสำหรับเด็กปัญญาอ่อน) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเอง
ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
ที่เรียนร่วมในโรงเรียนปกติ

บทคัดย่อ
ของ
สุมาลี ใจดี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาพิเศษ
มกราคม 2538

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ที่เรียนร่วมในโรงเรียนปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเวตวันธรรมาวาส กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2537 จำนวน 18 คน สุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 9 คน กลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ และกลุ่มทดลองได้รับการสอนแบบปกติ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง โปรแกรมการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ และโปรแกรมการสอนแบบปกติ ในการวิเคราะห์หาค่าคุณภาพของเครื่องมือของแบบสอบถามโดยวิธีของ α - Cocfficent มีค่าความเชื่อมั่น 0.74 ทดสอบความแตกต่างของความเชื่อมั่นในตนเองก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง ใช้ t - test แบบ Dependent ทดสอบความแตกต่างของความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มควบคุม กับ กลุ่มทดลอง ใช้ t - test แบบ Independent

ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. นักเรียนที่ได้รับการสอน โดยการใช้บทบาทสมมติ กับกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น หลังจากได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น หลังจากได้รับการสอนแบบปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

THE STUDY OF ROLE PLAY ON SELF CONFIDENCE OF MAINSTREAMED
CHILDREN WITH MENTAL RETARDATION

AN ABSTRACT

BY

SUMALEE JAIDEE

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Special Education
at Srinakharinwirot University

January 1995

AN ABSTRACT

The purpose of this study was to investigate the result of using role play instruction on self confidence of the mentally retarded children mainstreamed in regular school.

The subjects were 18 pupils in Pratom Suksa 5 from Watawantanmawase School, Bangkok during 1994 academic year, one group of 9 subjects were randomly selected into experimental group and the others 9 were control group. The experimental group was taught by using role play instruction. The control group was taught through traditional instruction. The instruction were the questionnaires concerning self confidence for the student, the role play teaching programme and the traditional teaching programme. They were analysed employ α - Coefficient method which yield the reliability at 0.74 level to test the differences of self confidence before and after the experiment. The control group was tested by dependent t - test. The t - test was in data analysis.

The results showed that :

1. The students for the role-play instruction and the traditional instruction were found to be significant.
2. The students had higher self confidence after learning with role-play instruction at .01 level of significance level.
3. The student had higher self-confidence after learning with the traditional instruction at .05 significance level.